

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΠΑΡΟΝ ΜΕΛΛΟΝ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΑΜ: 4657

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ	5
‘Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ’	8
Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ	8
Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	15
Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	17
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ 2010 ‘EXECUTIVE SUMMARY’	20
‘ΟΡΑΜΑ.....	21
ΣΤΟΧΟΙ	21
ΕΠΑΝΑΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ.....	22
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ.....	22
ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ	23
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	23
ΔΙΑΝΟΜΗ.....	24
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ/ΕΡΕΥΝΑ	24
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	24
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	25
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	27

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	29
ΣΤΕΚ	29
Ο ΠΑΣΥΞΕ.....	42
ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ.....	44
Η ΚΥΠΡΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ:ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ	45
ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:ΕΥΚΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	45
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	46
ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	47
ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ.....	48
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ	51
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ,ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ	52
Δ.ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	54
Ε.ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	55
ΜΕΤΡΑ/ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	57
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	59
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64
ΥΠΟΜΝΗΜΑ 1	65
ΥΠΟΜΝΗΜΑ 2	70

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κύπρος και τουρισμός, πολλοί χαρακτηρίζουν τις δυο λέξεις συνώνυμες αφού γνωρίζουν πολύ καλά ότι από τη ίδρυση της η Κυπριακή Δημοκρατία στηρίζεται οικονομικά σχεδόν αποκλειστικά στον τουρισμό.

Ο δρόμος όμως προς την καθιέρωση της Κύπρου ως αξιόπιστο και καλό τουριστικό προορισμό δεν ήταν στρωμένος με ροδοπέταλα αφού παρόλο την υσχηρή τουριστικά γεωγραφική της θέση ήταν συνάμα και καταστροφική αφού πολλοί ήταν αυτοί που πέρασαν από το νησί ως κατακτητές.

Ο χρόνος μέχρι σήμερα βρίσκει την Κύπρο σε περίοπτη θέση ανάμεσα στους Τουριστικούς προορισμούς με αφίξεις που ξεπερνούν τα 3εκατ. το χρόνο. Ο εφησυχασμός όμως των προηγούμενων χρόνων δυστυχώς φέρνει την Κύπρο σε δύσκολη κατάσταση αφού η ανοδική τάση των αφίξεων φαίνεται πλέον να ακολουθεί πτωτική πορεία.

Η πορεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στον δρόμο του τουρισμού αναλύεται πιο κάτω από τα πρώτα χρόνια της ύδρησης της μέχρι και σήμερα με όλα τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν καθώς και τις προοπτικές ανάκαμψης και περαιτέρω ανέλιξης.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η Κύπρος σήμερα θεωρείται ένας από τους πιο πετυχημένους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου, καθώς και ένα σημαντικό οικονομικό κέντρο στο ανατολικό άκρο της Ευρώπης και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου πάντοτε διαδραμάτιζε αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη της χώρας, καθ'όλη την διάρκεια της μακρόχρονης ιστορίας της.

Αυτή η στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι τριών Ηπείρων, αποτέλεσε τον κύριο παράγοντα έλξης για όλους τους σημαντικούς πολιτισμούς που πέρασαν από το νησί, αφήνοντας πίσω τους τα δείγματα και διαμόρφωσαν έτσι τον σημερινό πολυποίκιλο πολιτιστικό χαρακτήρα της Κύπρου, με κυρίαρχο όμως πάντα το ελληνικό στοιχείο.

Σ'αυτό το μικρό νησί μπορεί. Σήμερα κάποιος να θαυμάσει ένα τεράστιο αριθμό από μνημεία μοναδικής ομορφιάς, Αρχαία Ελληνικά θέατρα και ναούς, Ρωμαϊκά ψηφιδωτά, επιβλητικά μεσαιωνικά κάστρα και τείχη, πλούσια μοναστήρια και μια πληθώρα από Ελληνορθόδοξες χριστιανικές εκκλησίες με ανεκτίμητες τοιχογραφίες και εικόνες.

Πέρα όμως από τον πολιτιστικό πλούτο, η Κύπρος έχει να προσφέρει μια πλούσια ποικιλία τοπίου με μοναδικές φυσικές ομορφιές, ειδυλλιακές παραλίες αλλά και καταπράσινα βουνά (το χειμώνα κάποιος μπορεί να απολαύσει και το σκι), ήπιο κλίμα με μια σχεδόν ομόχρονη ηλιοφάνεια, και προπαντός ένα ζεστό και φιλικό λαό, ο οποίος έχει τη φιλοξενία βαθειά ριζωμένη στην παράδοση.

Με όλα αυτά ήταν αναπόφευκτο η Κύπρος να ακολουθήσει το δρόμο της τουριστικής ανάπτυξης. Παρόλα αυτά η τουριστική ανάπτυξη στην Κύπρο οργανωμένα ξεκίνησε όταν απέκτησε την ανεξαρτησία της το 1960.

Ο τουρισμός στην Κύπρο άρχισε να αναπτύσσεται δειλά από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Κατά την περίοδο του μεσοπολέμου είχαν εξελιχτεί σε διεθνώς γνωστά κοσμοπολίτικά θέρετρα μερικά χωριά της περιοχής του Τροόδου, που άκμασαν και στα λίγα χρόνια που ακολούθησαν. Ιδίως οι Πλάτρες, πνιγμένες στο πράσινο, ήταν χώρος αγαπητός σε κυβερνήτες, εστεμμένους και μονάρχες .

Η τουριστική ανάπτυξη στην Κύπρο άρχισε να αντιμετωπίζεται με κάποιο προγραμματισμένο τρόπο με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960. Σαν αποτέλεσμα, ο τουρισμός περιλήφθηκε

στα πρώτα σχέδια οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το 1969 ψηφίστηκε και ο Νόμος για την ίδρυση του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού ο οποίος θα αναλάμβανε την προαγωγή του τουρισμού στην Δημοκρατία και ο Οργανισμός άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο 1971.

Η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας υπήρξε ραγδαία και συνεχής και στόχευε από την αρχή στην προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού και στη διαμόρφωση ενός ποιοτικού τουριστικού προϊόντος.

Εντούτοις, η πορεία του Κυπριακού τουρισμού δια μέσω των χρόνων που ακολούθησαν δεν ήταν εύκολη. Στην αρχή με τις δικαιοδικές ταραχές μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων το 1963-1965 και τέλος με την τουρκική εισβολή το 1974. Η ομαλή πορεία του τουρισμού διακόπηκε το 1974 με την Τούρκικη εισβολή η οποία είχε σαν αποτέλεσμα την απώλεια των δύο κυριότερων τουριστικών περιοχών της Κύπρου, της Αμμοχώστου και της Κερύνειας και του 70% σχεδόν της ξενοδοχειακής μας υποδομής. Αμέσως μετά το 1974, η τουριστική ανάπτυξη υπαγορεύτηκε σε μεγάλο βαθμό από την ανάγκη αναζωογόνησης της οικονομίας του τόπου. Το αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας του ιδιωτικού τομέα που υποστηρίχτηκε από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού και την Κυβέρνηση, με διάφορα κίνητρα, ήταν η δημιουργία αυτού που πολλοί ξένοι ειδικοί χαρακτήρισαν σαν ένα μικρό θαύμα. Μέχρι το 1980, οι αφίξεις τουριστών ξεπέρασαν κατά πολύ τα επίπεδα του 1973. Η Κύπρος επανάκτησε την θέση της μεταξύ των Μεσογειακών τουριστικών προορισμών για τουρισμό του ήλιου και της θάλασσας.

Παρόλα αυτά, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα χάρη στο δυναμισμό των Κυπρίων τουριστικών επαγγελματιών, ο κυπριακός τουρισμός κατάφερε να ορθοποδήσει. Η τουριστική βιομηχανία ανοικοδομήθηκε σχεδόν από την αρχή και σύντομα η Κύπρος ξαναβρήκε τη ξεχωριστή θέση της στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη.

Η δεκαετία του 1980 στην συνέχεια χαρακτηρίζεται από πολύ ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, τόσο από πλευράς ζήτησης, όσο και από πλευράς προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών. Σαν νέος τουριστικός προορισμός, η Κύπρος γίνεται πολύ δημοφιλής και περιζήτητη ανάμεσα στους Ευρωπαίους τουρίστες οι οποίοι είναι ακόμα πρόθυμοι να ξοδέψουν. Έτσι οι αφίξεις περιηγητών το 1990 φτάνουν το 1,6 εκ. σημειώνοντας μέση ετήσια αύξηση 16%, κατά πολύ μεγαλύτερη του μέσου ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης του τουρισμού παγκόσμια στην ίδια περίοδο

Μέχρι το 1995 η Κύπρος με πληθυσμό λιγότερο από 700 000 κατάφερε να προσελκύει κάθε χρόνο ένα αριθμό επισκεπτών που πλησίαζε τα 2 εκατομμύρια με τα έσοδα από την βιομηχανία του τουρισμού να φθάνουν μέχρι τα 11 δισεκατομμύρια δολάρια.

Για αρκετά χρόνια, ο τουρισμός αποτελούσε τον σημαντικότερο τομέα της οικονομίας της Κύπρου, αφού τα έσοδα από τον τουρισμό αντιπροσωπεύουν το 40% των συνολικών εσόδων της χώρας από τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών.

Ο τουρισμός αποτελεί επίσης ένα σημαντικό τομέα απασχόλησης παρά το πρόβλημα της εποχικότητας που παρουσιάζεται σχεδόν σε όλους τους τουριστικούς προορισμούς.

Σε ότι αφορά το κομμάτι της ξενοδοχειακής βιομηχανίας στην Κύπρο λειτουργούσαν μέχρι το 1995, 74 500 κλίνες από τις οποίες ένα ποσοστό της τάξης του 64% βρίσκονταν σε μονάδες πολυτελείας δηλαδή σε ξενοδοχεία 3-5 αστέρων και ξενοδοχειακά διαμερίσματα πρώτης κατηγορίας.

Ένας από τους παράγοντες που συνέβαλε σημαντικά στη πετυχημένη πορεία του τουρισμού , ήταν και το ψηλό επίπεδο της ξενοδοχειακής βιομηχανίας, καθώς και το ψηλό επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών, ενώ το ανθρώπινο δυναμικό που εργοδοτείται σε αυτά είναι ως επί το πλείστον επαγγελματίες. Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι σωστός επαγγελματισμός χαρακτήριζε και τους υπόλοιπους κλάδους της τουριστικής βιομηχανίας της Κύπρου όπως τα ταξιδιωτικά γραφεία, εστιατόρια , μεταφορές κτλ.

Παρόλο που η Κύπρος έχει μια από τις μεγαλύτερες τουριστικές περιόδους της Μεσογείου αφού το καλοκαίρι διαρκεί από τον Απρίλη μέχρι τον Οκτώβρη, παρατηρήθηκε αύξηση στις αφίξεις τουριστών κατά την χειμερινή περίοδο. Οι προσπάθειες που έγιναν τότε για την προώθηση της Κύπρου ως χειμερινό προορισμό έδειξαν μάλλον πως είχαν καρποφορήσει. Ο ήπιος και σχετικά ηλιόλουστος χειμώνας της Κύπρου ενθάρρυνε την χειμερινή ανάπαυλα και γι'αυτο σημειώθηκε και η σχετική πρόοδος στον τομέα αυτό.

Όλοι αυτοί οι παράγοντες οδήγησαν την τουριστική ανάπτυξη στην Κύπρο σε αρκετά ψηλά επίπεδα. Η τότε κυβερνητική τουριστική πολιτική επικεντρώθηκε κυρίως στην συνεχή βελτίωση και εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος με την ενθάρρυνση επενδύσεων σε νέα παρεμφερή έργα και την ταυτόχρονη συγκράτηση του ρυθμού ανέγερσης νέων ξενοδοχειακών μονάδων. Η πολιτική αυτή της συγκράτησης ανέγερσης νέων ξενοδοχειακών μονάδων είχε ως σκοπό να διατηρηθεί το προσφερόμενο προϊόν σε ψηλά επίπεδα και για να μπορεί να λειτουργεί ορθολογικά ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης.

‘Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ’

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ

Ο τουρισμός υπήρξε η φυσική επιλογή για την Κύπρο. Στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, το νησί της Αφροδίτης είχε όλα τα εχέγγυα για μία επιτυχημένη τουριστική ανάπτυξη:

- Μια ποικιλόμορφη φυσική ομορφιά με χρυσά δαντελωτά ακρογιάλια και πευκόφυτα βουνά, εναλλασσόμενο φυσικό τοπίο, γραφικά παραδοσιακά χωριουδάκια και αναπτυγμένες σύγχρονες πόλεις
- Ένα αξιοζήλευτο αρχαιολογικό και πολιτισμικό πλούτο που πηγάζει από τα 10.000 χρόνια ιστορίας της
- Ως μήλο της έριδος μεταξύ σημαντικών λαών της ιστορίας διαθέτει πλειάδα μνημείων και πολιτισμικών επιδράσεων της Δύσης και της Ανατολής
- Την ζεστή φιλοξενία και εγκαρδιότητα των κατοίκων της

Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τις δυναμικές προσπάθειες και στενή συνεργασία της Κυβέρνησης, του ΚΟΤ και του ιδιωτικού τομέα την καθιέρωσαν πολύ γρήγορα ως ένα ελκυστικό τουριστικό προορισμό.

Η ομαλή πορεία του τουρισμού διακόπηκε το 1974 με την τουρκική εισβολή η οποία είχε σαν αποτέλεσμα την απώλεια των δύο κυριότερων τουριστικών περιοχών της Κύπρου, της Αμμοχώστου και της Κερύνειας και του 70% σχεδόν της ξενοδοχειακής υποδομής του νησιού. Μετά το 1974 η τουριστική ανάπτυξη υπαγορεύτηκε σε μεγάλο βαθμό από την ανάγκη αναζωογόνησης της οικονομίας του τόπου. Το αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας του ιδιωτικού τομέα που υποστηρίχτηκε από τον ΚΟΤ και την Κυβέρνηση με διάφορα κίνητρα, ήταν η δημιουργία αυτού που πολλοί ξένοι χαρακτήρισαν σαν ένα μικρό θαύμα. Μέχρι το 1980, οι αφίξεις τουριστών ξεπέρασαν κατά πολύ τα επίπεδα του 1973. Η Κύπρος επανέκτησε την θέση της μεταξύ των τουριστικών προορισμών για τουρισμό ηλίου και θάλασσας.

Η δεκαετία του 1980 στη συνέχεια χαρακτηρίστηκε από πολύ ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, τόσο από πλευράς ζήτησης όσο και από πλευράς προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών. Η αυξημένη ζήτηση οδήγησε σε μία έκρηξη στην δημιουργία νέων ξενοδοχειακών κτινών και αυτή πάλι με την σειρά της σε μεγαλύτερη ζήτηση. Οι κλίνες αυξήθηκαν με γεωμετρική πρόοδο με μέσο ρυθμό αύξηση κατά έτος της τάξης του 16%.

Με την ραγδαία ανάπτυξη όμως άρχισαν να παρουσιάζονται και ορισμένα ανεπιθύμητα αποτελέσματα ειδικότερα στις παραλιακές περιοχές όπου συγκεντρώθηκε η ανέγερση νέων τουριστικών μονάδων. Καταπόνηση του φυσικού περιβάλλοντος και πίεση στους περιορισμένους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους του νησιού. Γύρω στο 1990 γίνεται αναγκαία πια η εισαγωγή εργατικού δυναμικού από το εξωτερικό. Επιπρόσθετα η δημιουργία της αναγκαίας υποδομής όπως δρόμοι, συγκοινωνιακό δίκτυο, αεροδρόμια, διευκολύνσεις για πεζούς, ποδηλάτες και άλλα ακολουθούσε συνήθως την δημιουργία της ξενοδοχειακής υποδομής και δεν μπόρεσε να συμβαδίζει με την αυξημένη ζήτηση και τους ρυθμούς αύξησης της.

Κατα την δεκαετία του 1990 ο κυπριακός τουρισμός συνέχισε να σημειώνει αυξητικές τάσεις ωστόσο μπήκε στο στάδιο ωρίμανσης με τα ανάλογα συμπτώματα όπως μείωση του ρυθμού αύξησης των αφίξεων και των εσόδων, μείωση της απόδοσης των επενδύσεων, αύξηση του ανταγωνισμού κλπ. Το τουριστικό προϊόν της Κύπρου είχε να αντιμετωπίσει συσσωρευμένα προβλήματα και αδυναμίες όπως:

- Η μονοδιάστατη ανάπτυξη και τυποποίηση του,
- Η καταπόνηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής ταυτότητας τους νησιού,
- Η μείωση των επιπέδων ποιότητας,
- Η ανεπάρκεια έργων υποδομής και διευκολύνσεων,
- Το ψηλό λειτουργικό κόστος,
- Τα κρούσματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς,
- Η εποχικότητα,
- Η εξάρτηση από ορισμένους οργανωτές ταξιδιών κ.α.

Ως ένας ώριμος τουριστικός προορισμός η Κύπρος αντιμετωπίζει πλέον πολύ διαφορετικές συνθήκες από τα προηγούμενα στάδια της τουριστικής εξέλιξής της. Ο ανταγωνισμός οξύνθηκε σημαντικά με συνεχώς νέους τουριστικούς προορισμούς να προσφέρονται στην διεθνή τουριστική αγορά σε ανταγωνιστικές τιμές. Έντονος ανταγωνισμός επικρατεί και μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων όπως των οργανωτών ταξιδιών οι οποίοι ασκούν πιέσεις στους τουριστικούς προορισμούς για περαιτέρω μείωση των προσφερόμενων τιμών. Επιπρόσθετα, ο τουρίστας μιας ώριμης αγοράς είναι πιο απαιτητικός, ανεξάρτητος, δραστήριος και καλός γνώστης του προϊόντος, των υπηρεσιών και των προσφερόμενων τιμών. Αναζητεί εμπειρίες μοναδικές στο είδος τους σε σχέση με ειδικά ενδιαφέροντα και ανάγκες επιδεικνύοντας αυξημένη ευαισθησία στην διατήρηση της ιδιαιτερότητας ενός τόπου, του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος του.

Μετά τον Σεπτέμβρη του 2001 ο τουρισμός εισέρχεται σε μία περίοδο κρίσεων η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Ακολούθησαν ο πόλεμος στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, η αναζωπύρωση της κρίσης στην Μέση Ανατολή, ο ιός της Άτυπης Πνευμονίας, το τρομοκρατικό κτύπημα στην Μαδρίτη. Η οικονομική

ύφεση στην Ευρώπη εντάθηκε. Μέσα σε αυτό το δύσκολο περιβάλλον η Κύπρος έχει να αντιμετωπίσει τον οξύ ανταγωνισμό υφιστάμενων προορισμών οι οποίοι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση είτε διότι έχουν τα περιθώρια να προσφέρουν φθηνότερα πακέτα είτε γιατί η γεωγραφική τους θέση τους δίδει κάποιο πλεονέκτημα είτε γιατί κατάφεραν να πραγματοποιήσουν τις παρεμβάσεις εκείνες στο προϊόν και στο μάρκετινγκ που τους επέτρεψαν να ισχυροποιήσουν την θέση τους στον τουριστικό χάρτη. Επιπρόσθετα αντιμετωπίζεται αυξημένος ανταγωνισμός από νέους προορισμούς κυρίως στην Ευρώπη π.χ. Κροατία, Βουλγαρία, Σλοβενία αλλά και την ανατολική Μεσόγειο (Τουρκία, Sharm el Skeikh), οι οποίοι έχουν την δυνατότητα να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές και καινούριο προϊόν.

Αναμφίβολα διερχόμαστε μια κρίσιμη φάση στην εξέλιξη του κυπριακού τουρισμού. Η Κύπρος με άνω των 30 ετών εμπειρία στον τομέα του τουρισμού καλείται να αξιοποιήσει την γνώση του παρελθόντος και στα πλαίσια των καινούριων δεδομένων να διασφαλίσει μία αειφόρο πορεία για τον κυπριακό τουρισμό. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας του Τουρισμού στην Κύπρο δεν είναι ούτε σημερινά ούτε προσωρινά και επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν σφαιρικά και αποτελεσματικά.

Ένα βασικό μάθημα που προέκυψε από την εμπειρία μας στην τουριστική ανάπτυξη, είναι πως ο τουρισμός χρειάζεται μία προγραμματισμένη μακροπρόθεσμη προσέγγιση γιατί οι πρόσκαιρες και σπασμωδικές ενέργειες υποσκάπτουν την δυνατότητα ενός τουριστικού προορισμού να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά στην διεθνή τουριστική αρένα. Για μία βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη απαιτείται ξεκάθαρη κοινή κατεύθυνση και προγραμματισμένες και συντονισμένες παρεμβάσεις σε πολλαπλούς τομείς. Έχει διαπιστωθεί επίσης ότι η εξέλιξη του τουριστικού τομέα βρίσκεται στα χέρια πολλών διαφορετικών φορέων του ιδιωτικού, δημόσιου τομέα και των τοπικών αρχών και ότι ο συντονισμός τους καθώς και η δέσμευσή τους καθώς και η δέσμευσή τους σε ένα μακροπρόθεσμο Σχέδιο είναι επιβεβλημένοι για την διασφάλιση της επιτυχίας του τουρισμού στο νησί.

Όλοι οι τουριστικοί φορείς στην Κύπρο έχουν αναγνωριστεί πως για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συσσωρεύτηκαν από την ανάπτυξη που προηγήθηκε, των δύσκολων συνθηκών για τον τουρισμό διεθνώς και στην περιοχή μας αλλά και για την έγκαιρη και αποτελεσματική αξιοποίηση των ευκαιριών που διανοίγονται ιδιαίτερα μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτείται μια συγκροτημένη και μακρόπνοη στρατηγική παρέμβαση στον προορισμό και την τουριστική αγορά.

Ο ΚΟΤ σε στενή συνεργασία με τους τουριστικούς εταίρους επένδυσε σε μία στρατηγική προσπάθεια επανατοποθέτησης. Καταρτίστηκε το Στρατηγικό σχέδιο για τον τουρισμό μέχρι το 2010 σε στενή συνεργασία και ενεργό εμπλοκή των φορέων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Το Σχέδιο επιδιώκει να επανατοποθετήσει την Κύπρο στην διεθνή τουριστική αγορά στην βάση της αειφορίας και της ποιότητας, αρχές ύψιστης προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προωθείται μία σειρά

παρεμβάσεων στους τομείς μάρκετινγκ, ανάπτυξης προϊόντος και ποιότητας/αξίας που θα βοηθήσουν την Κύπρο να αναδείξει την ταυτότητα και ιδιαιτερότητά της, να προσελκύσει τις επιθυμητές κατηγορίες πελατείας και να ικανοποιήσει τους κοινωνικοοικονομικούς της στόχους με σεβασμό στο περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Η Στρατηγική Επανατοποθέτησης εδράζεται σε μια διαφορετική προσέγγιση ανάπτυξης που ενθαρρύνει την διακίνηση του επισκέπτη στο νησί ώστε να διαπιστώσει το περιβαλλοντικό, πολιτιστικό πλούτο και ποικιλομορφία του νησιού που μπορούν να προσδώσουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην Κύπρο. Παράλληλα επιτρέπει την επίδοση του επισκέπτη σε δραστηριότητες και εμπειρίες που καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες και ενδιαφέροντα του εμπλουτίζοντας και αναβαθμίζοντας την τουριστική εμπειρία του.

Επίκεντρο της νέας Στρατηγικής είναι η αναβάθμιση της προσφερόμενης ποιότητας και η διασφάλιση της αειφορίας. Έχουμε πλέον αναγνωρίσει ότι στρατηγικά η τουριστική Κύπρος δεν μπορεί και δεν πρέπει να ανταγωνιστεί στην βάση της τιμής με νέους προορισμούς που μπορούν λόγω του χαμηλότερου βιοτικού επιπέδου να στηρίζονται στα χαμηλότερα κόστη και στην πλεονεκτική συναλλαγματική διαφορά για να προσφέρουν χαμηλές τιμές. Η Ευρωπαϊκή Κύπρος η οποία σε λίγα χρόνια θα ενταχθεί και στην Ευρωζώνη πρέπει να στηριχθεί στην ποιότητα και να ανταγωνίζεται επιτυχώς Ευρωπαϊκούς προορισμούς που επενδύουν στην ποιότητα και την αειφορία.

Σε αυτή την μεγάλη προσπάθεια επανατοποθέτησης της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού καλούνται να συμβάλουν ουσιαστικά πέραν του ΚΟΤ και Κυβερνητικά Τμήματα και Υπηρεσίες, οι τοπικές αρχές και ο ιδιωτικός τομέας. Η υλοποίηση της Στρατηγικής προωθείται βάσει ενός λεπτομερούς σχεδίου που κατανέμει ευθύνες και χρονοδιαγράμματα και ενεργοποιεί όλους τους εμπλεκόμενους ώστε να συντελεσθεί η επιδιωκόμενη αλλαγή.

Είναι με ιδιαίτερη ικανοποίηση που σημειώνουμε ότι η Στρατηγική βρίσκεται σε τροχιά υλοποίησης αφού έχουν ήδη τεθεί οι βάσεις για την επανατοποθέτηση της Κύπρου στον τουριστικό χάρτη. Ο ΚΟΤ εργάζεται με εντατικούς ρυθμούς για να φέρει εις πέρας το ρόλο του όπως καθορίζεται στο Σχέδιο Υλοποίησης. Έχουμε καλύψει έδαφος σε πολλά σημαντικά θέματα όπως την μελέτη για ετοιμασία κινήτρων για αναβάθμιση και απόσυρση κλινών, τον καθορισμό ποιοτικών κριτηρίων για την αξιολόγηση των τουριστικών καταλυμάτων, τα σχέδια κινήτρων για αθλητικό τουρισμό, γκολφ και εμπλουτιστικά έργα, την δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών όπως την Διαδρομή Αφροδίτη (η οποία είναι πλέον γεγονός ενώ έχουμε ήδη προκυρήξει προσφορές για την δεύτερη διαδρομή-τη διαδρομή του κρασιού), την εφαρμογή προγράμματος βράβευσης για την παραδοσιακή κουζίνα- το πρόγραμμα Βάκχης, τις Περιφερειακές Στρατηγικές, την διεξαγωγή μελετών για την ανάπτυξη καζίνο, θεματικών πάρκων και

τουρισμού ευεξίας (wellbeing and pampering), την εντατικοποίηση των ενεργειών μάρκετινγκ και την ανάπτυξη νέων αγορών, την μελέτη αξιοποίησης του ηλεκτρονικού μάρκετινγκ και πολλά άλλα.

Σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου έχουν και διάφορα Υπουργεία, Κυβερνητικές Υπηρεσίες και Τμήματα οι ενέργειες των οποίων έχουν καθοριστεί και συμφωνηθεί και παρακολουθούνται σε τακτή βάση από τον ΚΟΤ και από πενταμελή Υπουργική Επιτροπή για διασφάλιση της απαιτούμενης προόδου. Μέσα από την ένταξη σημαντικών έργων και δράσεων της Κυβερνητικής Μηχανής στο Στρατηγικό Σχέδιο για τον τουρισμό και την αναζήτηση λύσεων στο ανώτατο επίπεδο διακυβέρνησης εστιάζοντας ιδιαίτερα στους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας επιδιώκουμε να επιταχύνουμε τους ρυθμούς υλοποίησης και να διασφαλίσουμε ότι ο τουρισμός λαμβάνεται υπόψη στην λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων.

Παράλληλα στο Σχέδιο Υλοποίησης διαγράφεται και ο καθοριστικός ρόλος των τοπικών αρχών. Ο ΚΟΤ έχει θέσει την συνεργασία του με τις τοπικές αρχές σε μία πιο συστηματική και προγραμματισμένη βάση ενθαρρύνοντας και στηρίζοντας τους 24 δήμους ανά την Κύπρο να προγραμματίσουν τις ενέργειές τους σε κάθε τομέα παρέμβασης στον οποίο αναμένεται να δραστηριοποιηθούν βάσει του Σχεδίου Υλοποίησης. Επίσης οι τοπικές αρχές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στους ενιαίους περιφερειακούς φορείς οι οποίοι έχουν ενεργοποιηθεί για τον καταρτισμό της Στρατηγικής της περιοχής τους και για την υλοποίησή της. Ο ΚΟΤ επενδύει στο θεσμό των Ενιαίων Φορέων Τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο βάσει του Στρατηγικού Σχεδίου αναγνωρίζοντας την ανάγκη να αναλάβουν οι τοπικοί φορείς ενεργότερο ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη της κάθε επαρχίας.

Ο ιδιωτικός τομέας έχει επίσης ένα πολύ σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει στην υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου και στην επίλυση των χρονίων προβλημάτων που μαστίζουν τον τουρισμό. Σ' ένα ευρωπαϊκό φιλελεύθερο περιβάλλον και ένα ώριμο τουριστικό προορισμό όπως η Κύπρος, οι απαιτήσεις από τον ιδιωτικό τομέα είναι αυξημένες. Ο ιδιωτικός τομέας δεν θα πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες για να επιφέρει τις τομές που απαιτεί ο στρατηγικός αναπροσανατολισμός ο οποίος έχει συναποφασιστεί.

Επιβάλλεται η ένταξη του μάρκετινγκ των τουριστικών επιχειρήσεων στα πλαίσια που καθορίστηκαν στο Στρατηγικό Σχέδιο. Η παραδοσιακή εξάρτηση από τους οργανωτές ταξιδιών και την αγορά του ηλίου και της θάλασσας πρέπει να δώσει την θέση της σε ευφάνταστες προσεγγίσεις μάρκετινγκ που καθιστούν αναγκαία την έρευνα και στόχευση διαφόρων τμημάτων και αγορών περιλαμβανομένης και της Κυπριακής καθώς και τμημάτων τους για μείωση των εξαρτήσεων και επιπτώσεων και μεγιστοποίηση της απόδοσης των ξενοδοχειακών μονάδων. Η επένδυση των επιχειρήσεων στην επαγγελματική διεύθυνση και μάρκετινγκ είναι μία σημαντική παράμετρος για διεύρυνση των δυνατοτήτων του προορισμού να επανατοποθετηθεί. Επιβάλλεται περαιτέρω αξιοποίηση

του διαδικτύου και ενθάρρυνση των απευθείας κρατήσεων και του επαναλαμβανόμενου τουρισμού καθώς και στόχευση συγκεκριμένων τμημάτων με ειδικές ενέργειες προβολής και δημοσίων σχέσεων καθώς και συνεργασίες με εξειδικευμένους επαγγελματίες που εξυπηρετούν τα τμήματα αυτά.

Η αποτελεσματική συνεργασία των τουριστικών επιχειρήσεων μεταξύ τους και με άλλους φορείς σε εθνικό και τοπικό επίπεδο μπορεί να ενισχύσει τις προσπάθειες μάρκετινγκ, τιμολογιακής πολιτικής και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων. Αξιοποιώντας φορείς όπως την Συμβουλευτική Επιτροπή Τουρισμού, τους Ενιαίους Φορείς Τουρισμού που διαμορφώνονται σε όλες τις επαρχίες, τους επαγγελματικούς συνδέσμους κλπ., οι τουριστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να επιδιώξουν την προώθηση συνεργασιών που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του Κυπριακού Τουρισμού. Οι συνεργασίες αυτές μπορούν να καλύψουν τομείς όπως:

- Την προώθηση πακέτων με υπηρεσίες διαφόρων επιχειρήσεων και τοπικών αρχών
- Την βελτίωση της ενημέρωσης για τις τιμές και το κόστος των επιχειρήσεων και λήψη μέτρων για ενίσχυση της διαπραγματευτικής ικανότητας τους
- Το συντονισμένο μάρκετινγκ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στο εξωτερικό
- Την ενίσχυση της προσφερόμενης ποιότητας, ένταξης στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των επιχειρήσεων με αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και συνεργασιών με ευρωπαίους επενδυτές, σχεδίων κινήτρων, πιστοποίησης και βράβευσης και άλλων ευκαιριών

Η επανατοποθέτηση απαιτεί ενημέρωση, ενθάρρυνση και διευκόλυνση του επισκέπτη να διακινηθεί στο νησί ώστε να εκτεθεί ο επισκέπτης στον πολιτισμικό και περιβαλλοντικό πλούτο του νησιού και να επιδοθεί σε δραστηριότητες που θα εμπλουτίσουν την τουριστική εμπειρία του. Ο ιδιωτικός τομέας έχει καθοριστικό ρόλο να διαδραματίσει στο θέμα αυτό. Τα ξενοδοχειακά καταλύματα θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους πελάτες τους να διακινηθούν και να στηρίξουν πρωτοβουλίες και συνεταιρισμούς που θα αναληφθούν σε περιφερειακό επίπεδο για σύνδεση των καταλυμάτων με τα προσελκυστικά στοιχεία-αξιοθέατα της κάθε περιοχής. Τα ταξιδιωτικά γραφεία αναμένεται να διοργανώνουν και να εντάσσουν στα τουριστικά πακέτα εμπλουτισμένες ποιοτικές εκδρομές στο νησί προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες και ενδιαφέροντα των στοχευμένων τμημάτων πελατείας και με σεβασμό στο περιβάλλον και τον πολιτισμό του τόπου. Οι εταιρείες μεταφορών θα πρέπει να συνεργαστούν για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες του επισκέπτη για επαρκή συγκοινωνία και άνετη διακίνηση. Η ανάπτυξη της ενδοχώρας με αειφόρο και ποιοτικό τρόπο θα προσφέρει κίνητρα στους επισκέπτες να κυκλοφορήσουν για να αναμένεται να αξιοποιήσει τα προσφερόμενα σχέδια κινήτρων και τις αυξημένες δυνατότητες που προσφέρονται

στα πλαίσια του Στόχου 2 με επιχορήγηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό για δραστηριοποίηση στην ύπαιθρο.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις καλούνται να επενδύσουν στην ενίσχυση της ποιότητας, μοναδικότητας και στον εκσυγχρονισμό των προσφερόμενων εγκαταστάσεων και υπηρεσιών καθώς και στην απόδοση της αρμόζουσας αξίας στο περιβάλλον και πολιτισμό της Κύπρου, άξονες που θα πρέπει να προστατευθούν και να αναδειχθούν σε διαφοροποιήσιμα στοιχεία στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου μας. Η δημιουργία και λειτουργία τουριστικών επιχειρήσεων πρέπει να εστιάσει στην ποιότητα και στην ένταξη στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον του τόπου. Για στήριξη της προσπάθειας αυτής ο ΚΟΤ μεθοδεύει την αναθεώρηση και εκσυγχρονισμό του συστήματος κατάταξης και του ρυθμιστικού/νομοθετικού πλαισίου για την τουριστική ανάπτυξη και η προώθηση του σχεδίου απόσυρσης ακατάλληλων κλινών και γενικότερης εξυγίανσης του ξενοδοχειακού προϊόντος. Ο ΚΟΤ παρέχει επίσης κίνητρα στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις για εισαγωγή συστημάτων ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης από τα τουριστικά καταλύματα.

Η υιοθέτηση από τον ιδιωτικό τομέα μίας μακροπρόθεσμης, συνεπούς και συνετής πολιτικής σε ότι αφορά την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την ενίσχυση της εικόνας της βιομηχανίας στην εργασιακή αγορά, την παροχή ευκαιριών συνεχούς μάθησης και ανέλιξης για το ντόπιο εργατικό δυναμικό, την αποφυγή εργοδότησης ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού είναι καθοριστική για την επιτυχία των προσπαθειών ενίσχυσης της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και μεγιστοποίησης των οικονομικών και κοινωνικών οφελών από τον τουρισμό. Δυστυχώς στοιχεία από διάφορες πηγές που διαθέτει ο Οργανισμός (πληροφορίες από οργανωτές ταξιδιών, παράπονα και εισηγήσεις τουριστών κ.α.) καταδεικνύουν ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στον τομέα αυτό. Ο ΚΟΤ με το Υπουργείο Εργασίας και σε στενή συνεργασία με την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου δυναμικού, το Γραφείο Προγραμματισμού και το ΑΞΙΚ διεξάγει μελέτη η οποία θα εξετάσει τις ποσοτικές και ποιοτικές ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό στον τουρισμό και θα προτείνει συγκεκριμένες δράσεις για αντιμετώπιση των ποσοτικών αναγκών αλλά και για διασφάλιση της ποιότητας του προσωπικού καλύπτοντας θέματα προσόντων, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. Επίσης προωθείται και η δημιουργία της Ακαδημίας Τουρισμού ενός θεσμού μέσω του οποίου θα παρακολουθούνται συστηματικά οι ανάγκες στον τομέα αυτό και θα διασφαλίζεται η κάλυψη τους.

Πρέπει να καταστεί συνείδηση σε όλους μας ότι το σύστημα του τουρισμού χαρακτηρίζεται από αλληλεξαρτήσεις, η πορεία είναι κοινή και οι αποφάσεις και πράξεις μας πρέπει να διακατέχονται από μία μακρόπνοη αειφόρα προσέγγιση στα πλαίσια μιας τουριστικής στρατηγικής. Ο κάθε τομέας έχει τον ρόλο του και οι αποφάσεις και πράξεις που επηρεάζουν τους υπόλοιπους τομείς και την μακροπρόθεσμη εξέλιξη του τουρισμού μας. Πρέπει όλοι να συντονιστούμε με την Στρατηγική και

να επικεντρωθούμε στο ρόλο που έχουμε να διαδραματίσουμε μέσα σε πνεύμα συνεργασίας και συνεταιρισμού για την επίτευξη της επανατοποθέτησης της Κύπρου στον τουριστικό χάρτη

Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στις 13 Δεκεμβρίου του περασμένου χρόνου στην Συνοδό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Κοπεγχάγη αποφασίστηκε η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με άλλες εννέα χώρες.

Της απόφασης αυτής προηγήθηκε μια επίμονη μακροχρόνια προσπάθεια εναρμόνισης της νομοθεσίας της Κύπρου με το λεγόμενο ευρωπαϊκό κεκτημένο και μια σειρά επίπονων διαπραγματεύσεων. Το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, το οποίο δεν είναι στατικό και συνεχώς εξελίσσεται, αποτελείται από τις συνθήκες, νομοθεσίες, την νομολογία του δικαστηρίου, δηλώσεις, ψηφίσματα, οδηγίες κλπ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα επόμενα βήματα είναι η έγκριση της Συνθήκης Προσχώρησης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η υπογραφή της Συνθήκης και η επικύρωση της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το κοινοβούλιο της κάθε χώρας-μέλους. Η διαδικασία αυτή προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι την 1/5/2004, οπότε η Κύπρος θα γίνει πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με επίσημες δηλώσεις η Κύπρος είναι έτοιμη να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του ανταγωνισμού στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης όχι μόνο από πλευράς νομοθεσίας αλλά και από πλευράς μηχανισμών και δομών αποτελεσματικής εφαρμογής του Κοινοτικού Κεκτημένου. Οι οικονομικοί δείκτες είναι ευνοϊκοί και στα πλαίσια των κριτηρίων του Μαστριχτ.

Τα οφέλη για την Κύπρο δεν θα είναι μόνο πολιτικά, αν και η πολιτική ασφάλεια θα επηρεάσει θετικά την επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα.

Τα οφέλη θα είναι επίσης κοινωνικό-οικονομικά:

- Ευκολότερη πρόσβαση στην ενιαία αγορά των 450 εκ. Τα οποία σύντομα θα γίνουν 600 εκ.
- Εμπέδωση της μακροοικονομικής σταθερότητας, χαμηλός πληθωρισμός και ελεγχόμενο δημοσιονομικό έλλειμμα.
- Ελευθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος
- Καλύτερες υπηρεσίες προς τον πολίτη σε χαμηλότερες τιμές

- Προσέλκυση ξένων επενδυτών είτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση είτε από άλλες χώρες που ενδιαφέρονται για πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Πρόσβαση στα διορθωτικά ταμεία. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2004-2006 που επεξεργάζεται τώρα η κυβέρνηση έχει στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.

Η ενιαία νομισματική πολιτική θα συμβάλει στην σταθερότητα των τιμών, γεγονός που θα ωφελήσει τις επιχειρήσεις, τους καταναλωτές, τους ταξιδιώτες κ.α.

Με την ένταξη του Ευρώ δύο χρόνια μετά την ένταξη θα προκύψουν επίσης οφέλη από την εξάλειψη των συναλλαγματικών διαφορών, τη μείωση των επιτοκίων και την ύπαρξη ενιαίου νομίσματος. Ιδιαίτερα για τον τουρισμό, η ύπαρξη ενιαίου νομίσματος θα είναι βοηθητική αφού οι τουρίστες από χώρες της Ευρωζώνης δεν θα υπόκεινται στην ταλαιπωρία και στα έξοδα αγοράς και πώλησης συναλλάγματος.

Η ευελιξία και η ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας που επιβάλλονται ανεξάρτητα από την ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση από την παγκοσμιοποίηση των οικονομιών και την ελευθεροποίηση σε πολλούς τομείς, θα βοηθήσει στην ομαλή ενσωμάτωση της στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Τουρισμός

Επειδή ο τουρισμός είναι σημαντικός για την ευρωπαϊκή οικονομία-η συνεισφορά του στο ΑΕΠ υπολογίζεται στο 5%-ένα θέμα που συζητήθηκε εκτενώς στην δεκαετία του '90 ήταν το θέμα της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τουρισμό. Στο θέμα αυτό οι απόψεις διίσταντο. Κάποιες χώρες ήθελαν να υπάρξει ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική και άλλες ήθελαν να διατηρηθεί η εθνική πολιτική κάθε χώρας. Σαν αποτέλεσμα, ουδέποτε υπήρξε ευρωπαϊκή πολιτική στον τουρισμό.

Υπάρχουν όμως ευρωπαϊκές πολιτικές σε διάφορους τομείς που επηρεάζουν τον τουριστικό τομέα:

- Πολιτική μεταφορών ελευθεροποίηση των αερομεταφορών και ειδικά η δημιουργία των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους έχει επηρεάσει θετικά τα ταξίδια.
- Πολιτική τεχνολογικής καινοτομίας και επαγγελματικής κατάρτισης
- Πολιτική προστασίας της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος
- Πολιτική προστασίας του καταναλωτή.

Οι φωνές για μέσα και τρόπους εφαρμογής του Κοινοτικού Κεκτημένου και των πολιτικών στον τουριστικό τομέα δεν έχουν σιγήσει, ζητώντας επιτακτικά πρακτικά μέτρα ώστε ο τουρισμός να αποκτήσει φωνή σε πολιτικό επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εγείρεται επίσης η απαίτηση ρύθμισης διαφόρων θεμάτων που αφορούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η Ευρώπη είναι ο υπ' αριθμών ένα τουριστικός προορισμός στον κόσμο με 400 εκ. Αφίξεις το 2001 και προβλεπόμενες αφίξεις το 2010 στα 527 εκ. και το 2020 στα 717 εκ. Τόσο ο ρυθμός αύξησης όσο και το μερίδιο της Ευρώπης θα μειωθούν. Ο ρυθμός αύξησης στα 3% ετησίως για την περίοδο 1995-2020 και το μερίδιο της Ευρώπης στο 46% το 2020 από 60% το 1995.

Εντούτοις η Ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία δημιουργεί 100.000 νέες θέσεις εργασίας κάθε χρόνο. Συνολικά ο τουρισμός εργάτη 8 εκ. άτομα άμεσα και 20 εκ. έμμεσα.

Αυτή είναι μία μεγάλη συνεισφορά του τουριστικού τομέα στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας επίσης στην κοινωνική και οικονομική συνοχή, στην ποιότητα ζωής και στην αειφόρα ανάπτυξη.

Ο τουρισμός στην Κύπρο και η Ευρωπαϊκή Ένωση

Είναι γνωστή η σημασία του τουρισμού στην οικονομία της Κύπρου σήμερα, όμως πιο σημαντική είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη του τόπου από την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας μέχρι σήμερα.

Ο τουρισμός πέρασε από συμπληγάδες όπως ήταν η καταστροφική εισβολή του 1974 και ο πόλεμος στον Κόλπο το 1991. Σήμερα περνούμε πάλι δύσκολες εποχές ύστερα από τα τρομοκρατικά κτυπήματα που κορυφώθηκαν στις 11 Σεπτεμβρίου 2001, την οικονομική ύφεση που ακολούθησε και τις επιπτώσεις του πολέμου στο Ιράκ.

Το κοινοτικό κεκτημένο που αφορά αποκλειστικά τον τουρισμό είναι πολύ περιορισμένο. Έγινε όμως η προετοιμασία της εναρμόνισης και σήμερα έχουν εναρμονιστεί οι ακόλουθες νομοθεσίες:

- Η νομοθεσία περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων. Μία πρόνοια που καταργείται είναι η υποχρέωση διάθεσης του 10% της δυναμικότητας του ξενοδοχείου σε κλίνες σε Κύπριους.

- Η νομοθεσία περί Τουριστικών Γραφείων. Επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία τουριστικού γραφείου από πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα ή εγγεγραμμένα σε άλλο κράτος μέλος.
- Δικαιούνται να ασκήσουν το επάγγελμα του ξεναγού και υπήκοοι άλλου κράτους-μέλους εφόσον πληρούν ορισμένα κριτήρια.

Πέραν των άμεσων νομοθεσιών αλλά εναρμονιστικά μέτρα που ήδη εφαρμόζονται περιλαμβάνουν:

- Νομοθεσία για την χρονομεριστική μίσθωση με στόχο την προστασία του καταναλωτή
- Σύστασή για την πυρασφάλεια στα ξενοδοχεία
- Σύσταση για τυποποιημένο σύστημα σήμανσης/συμβόλων στα ξενοδοχεία
- Συλλογή στατιστικών στοιχείων αφίξεων/αναχωρήσεων τουριστών
- Ελευθεροποίηση των ξένων επενδύσεων από υπηκόους άλλων κρατών-μελών
- Αμοιβαία αναγνώριση διπλωμάτων και επαγγελματικών προσόντων όπως π.χ. ξεναγού, διευθυντή ταξιδιωτικού γραφείου, διευθυντή εστιατορίου, διευθυντή ξενοδοχειακού καταλύματος
- Μέτρα προστασίας του καταναλωτή

Ορισμένα άλλα μέτρα που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση περιλαμβάνουν κατάργηση των περιορισμών στις αερομεταφορές κλπ.

Η επιχειρηματική ικανότητα των Κυπρίων είναι δεδομένη. Οι δομές και τα πλαίσια, με την ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ελευθεροποιούνται και εκσυγχρονίζονται. Ο τουρισμός καλείται να ανταποκριθεί στην πρόκληση του έντονου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος στο οποίο είναι ήδη εκτεθειμένος εδώ και αρκετά χρόνια.

Ορισμένες κυπριακές επιχειρήσεις περιλαμβανομένου και του τουριστικού τομέα θα εκτεθούν για πρώτη φορά στον άμεσο ανταγωνισμό από ευρωπαϊκές επιχειρήσεις όπως π.χ. οι ξεναγοί, τα τουριστικά γραφεία. Από την άλλη θα έχουν την ευκαιρία να δραστηριοποιηθούν στην Ευρώπη των 25.

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι από μόνη της ένα ισχυρό διαφημιστικό εργαλείο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση που παράγει ήδη 87% του τουριστικού μας ρεύματος θα είναι η μεγάλη οικογένεια στην οποία θα ανήκει πια και η Κύπρος.

Η ελευθεροποίηση των αερομεταφορών είναι δυνατό να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες, παρ' όλον ότι το θέμα αυτό παραμένει υπό την αίρεση της επικερδότητας αεροπορικών εταιρειών.

Όμως η ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνεπάγεται και ορισμένες υποχρεώσεις όπως π.χ. η εναρμόνιση των φορολογιών, τελών κλπ. που πιθανό να δημιουργήσουν πιέσεις στο ήδη υψηλό λειτουργικό κόστος και για τις οποίες η τουριστική βιομηχανία πρέπει να προετοιμαστεί με προγράμματα αύξησης της παραγωγικότητας και εισαγωγή καινοτομιών.

Το μακρόπνοο Στρατηγικό Σχέδιο για τον Τουρισμό που επεξεργάστηκε ο ΚΟΤ σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και εγκρίθηκε από την Κυβέρνηση τον Ιανουάριο 2001 έχει στόχο την αειφορία μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Κύπρου. Η ανταγωνιστικότητα θα ενισχυθεί κυρίως με παρεμβάσεις στην ποιότητα και στην παραγωγικότητα και με εισαγωγή καινοτομιών και στην ορθή αξιοποίηση των δύο κύριων πλεονεκτημάτων της Κύπρου: του μακραιώνα πολιτισμού της και της ποικιλίας της φύσης σ' ένα μικρό σχετικά γεωγραφικό χώρο.

Ο εσωτερικός τουρισμός είναι πολύ σημαντικός στις πλείστες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με κάποια επέκταση της έννοιας θα μπορούσε ο τουρισμός μεταξύ των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να χαρακτηριστεί και ως εσωτερικός αφού τα σύνορα έχουν καταργηθεί. Ο τουρισμός από Ευρωπαίους μέσα στην Ευρώπη είναι πολύ σημαντικός, αποτελεί 86% περίπου του συνολικού τουρισμού στην Ευρώπη και υπολογίζεται σε 350 εκ. περίπου.

Στην Κύπρο λόγω του μικρού μεγέθους της χώρας, ο εσωτερικός τουρισμός είναι σημαντικός όχι όμως από την άποψη των διανυκτερεύσεων που αποτελεί μόνο 4% του συνόλου, αλλά από την άποψη της διακίνησης εντός της χώρας για σκοπούς αναψυχής.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ 2010 'EXECUTIVE SUMMARY'

Η Κύπρος σαν ένας αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός σε ένα έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον, δέχεται τις επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης και της ωρίμανσης της τουριστικής αγοράς. Ο ανταγωνισμός έχει οξυνθεί σημαντικά τόσο μεταξύ νέων τουριστικών προορισμών όσο και τουριστικών επιχειρήσεων με αντίκτυπο στους τουριστικούς προορισμούς οι οποίοι υπόκεινται σε πιέσεις ειδικότερα σε θέματα τιμών.

Δημογραφικές, κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές μεταβάλλουν καθοριστικά τη διεθνή αγορά του μέλλοντος που χαρακτηρίζεται από ωριμότητα, καλή πληροφόρηση και πολυπλοκότητα. Λόγω της εμπειρίας και της μόρφωσης του, ο τουρίστας είναι γενικά πιο απαιτητικός, ανεξάρτητος, δραστήριος και καλός γνώστης των τουριστικών προορισμών, με ανάγκες και προσδοκίες που συνεχώς διαφοροποιούνται.

Το τουριστικό προϊόν της Κύπρου έχει να αντιμετωπίσει συσσωρευμένα προβλήματα και αδυναμίες όπως μονοδιάστατη ανάπτυξη και τυποποίηση του, η καταπόνηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτισμικής μας ταυτότητας, τα κρούσματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς, το ψηλό λειτουργικό κόστος, η εποχικότητα, η εξάρτηση από ορισμένους οργανωτές ταξιδιών, η ανεπάρκεια των έργων υποδομής, διευκολύνσεων και άλλα.

Οι πρόσκαιρες και σπασμωδικές ενέργειες είναι επικίνδυνες. Η Κύπρος επιβάλλεται να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες και να προστατευθεί από απειλητικές μεταβολές που παρουσιάζονται στο διεθνή τουριστικό στίβο έγκαιρα και αποτελεσματικά, ενώ παράλληλα οφείλει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα του τομέα με νέα, επιστημονική, δυναμική και αποτελεσματική προσέγγιση. Η εξέλιξη του τουριστικού τομέα βρίσκεται στα χέρια τόσο του ιδιωτικού όσο και δημόσιου τομέα και ο συντονισμός τους στα πλαίσια ενός μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδίου είναι επιβεβλημένος για την διασφάλιση της επιτυχίας του τουρισμού.

Με άνω των 30 ετών εμπειρία στον τομέα του τουρισμού, η Κύπρος καλείται να αξιοποιήσει την γνώση του παρελθόντος και στα πλαίσια των καινούριων δεδομένων να ξεκινήσει την νέα πορεία για τον Κυπριακό Τουρισμό προς τον 21^ο αιώνα.

Όραμα

Το όραμα που την καθοδηγεί την Στρατηγική της επόμενης δεκαετίας είναι:

‘Κύπρος: ένας ποιοτικός τουριστικός προορισμός που να ικανοποιεί τον επισκέπτη με ποικίλα ενδιαφέροντα και αναζητήσεις και να διασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας ζωής για το ντόπιο’

Η επίτευξη του οράματος θα διασφαλιστεί μέσα από μια στρατηγική που έχει σαν κεντρικό σημείο αναφοράς την Αειφορία η οποία ταυτίζεται με την έννοια της Ποιότητας. Στα πλαίσια της αειφορίας η τουριστική ανάπτυξη θα διασφαλίσει την ποιότητα της τουριστικής εμπειρίας, του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και την ποιότητα της τουριστικής εμπειρίας, του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και την ποιότητα της ζωής των κατοίκων αξιοποιώντας τους διαθέσιμους πόρους χωρίς να τους καταπονεί ή εξαντλεί, επιτρέποντας έτσι στον προορισμό να ανταποκριθεί επιτυχώς στις παρούσες και μελλοντικές ανάγκες τόσο του επισκέπτη όσο και του ντόπιου.

Στόχοι

Η μεγιστοποίηση των κοινωνικοοικονομικών οφελών θα επιδιωχθεί μέσα από την αύξηση των εσόδων που θα αποτελεί το βασικό δείκτη επιτυχίας του στρατηγικού σχεδίου. Η μεγιστοποίηση των εσόδων από τον τουρισμό θα επιτευχθεί με την:

- Αύξηση της δαπάνης των περιηγητών
- Βελτίωση της εποχικότητας
- Αύξηση της διάρκειας παραμονής
- Αύξηση του επαναλαμβανόμενου τουρισμού

Κρίσιμo σημείο στην επιτυχία του στόχου της αύξησης των εσόδων είναι η απομάκρυνση από την παραδοσιακή πρακτική επικέντρωσης στη μεγιστοποίηση των εσόδων. Ο γενικός στόχος επιδιώκεται με τον καθορισμό του βαθμού ανάπτυξης και των προτεραιοτήτων των επιμέρους παραμέτρων που συνθέτουν τον στόχο ‘έσοδα’.

Αριθμητικοί στόχοι

Στόχος του στρατηγικού σχεδίου είναι ο διπλασιασμός των εσόδων από τον τουρισμό σε σχέση με το 1999 ώστε το 2010 να ανέλθουν σε 1.8 δισεκατομμύρια λίρες σε πραγματικούς όρους.

Η επίτευξη του στόχου αυτού θα επιδιωχθεί με την ισορροπημένη ανάπτυξη των δύο συνθετικών παραμέτρων-αφίξεις και δαπάνη. Στόχος είναι μέχρι το 2010 η μέση δαπάνη κατά περιηγητή σε πραγματικούς όρους να ανέλθει από 388 λίρες το 1999 σε 512 λίρες και οι αφίξεις περιηγητών από 2.434.285 το 1999 στα 3.512.000. Ωστόσο, σχετικά με τις αφίξεις υπάρχουν καλές ενδείξεις ότι ο αριθμός μπορεί να ανέλθει στα 4 εκ. Μέχρι το 2010.

Οι στόχοι για τις υπόλοιπες αριθμητικές παραμέτρους καθορίζονται ως εξής:

Η μέση Διάρκεια Παραμονής να ανέλθει σε 11,6 μέρες από 11,3 το 1999, η Εποχικότητα να αντιμετωπισθεί με την καλύτερη κατανομή των αφίξεων μέσα στο χρόνο και συγκεκριμένα με μείωση του μεριδίου της περιόδου αιχμής σε 33% από 40% που είναι τα τελευταία χρόνια και αύξηση του μεριδίου όλων των άλλων μηνών. Τέλος, ποσοστό τουλάχιστον 15% των συνολικών αφίξεων περιηγητών να αποτελεί επαναλαμβανόμενο τουρισμό.

Επανατοποθέτηση

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Κύπρου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων. Η Κύπρος θα επιδιώξει να επανατοποθετηθεί στον τουριστικό χάρτη αναδεικνύοντας το πλεονέκτημα που την διαφοροποιεί από τους ανταγωνιστές της. Σαν το κυριότερο ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα κρίθηκε σε μεγάλη ποικιλία/ποικιλομορφία της τουριστικής εμπειρίας σε μικρό γεωγραφικό χώρο:

“Ένα μωσαϊκό φύσης και πολιτισμού ένας ολόκληρος, μαγευτικός κόσμος συγκεντρωμένος σ’ ένα μικρό, ζεστό και φιλόξενο νησί της Μεσογείου στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, μεταξύ δύσης και ανατολής που προσφέρει μια πολυδιάστατη ποιοτική τουριστική εμπειρία”.

Η στρατηγική πορεία του 2010 υποστηρίζεται από τρεις επιμέρους στρατηγικές: Στρατηγική Μάρκετινγκ, Προϊόντος και Ποιότητας-Πρόσθετης Αξίας.

Στρατηγική Μάρκετινγκ

Η Στρατηγική Κατεύθυνση που καλείται να ακολουθήσει ο τομέας του Μάρκετινγκ του τουριστικού προϊόντος είναι επικεντρωμένη και επιθετική με κεντρικό στόχο την ανάπτυξη αγορών και τμημάτων αγορών που να είναι πιο αποδοτικά.

Στα πρώτα χρόνια εφαρμογής του στρατηγικού σχεδίου η έμφαση θα δοθεί στη διείσδυση υφιστάμενων αγορών, δηλαδή στη διείσδυση σε υφιστάμενες αγορές/τμήματα με προσπάθεια προσέλκυσης πιο αποδοτικής πελατείας ενώ καθώς διαμορφώνεται το κατάλληλο προϊόν, με την αναβάθμιση υφιστάμενου και δημιουργία νέων προϊόντων, η έμφαση θα δοθεί στη διαφοροποίηση αγορών, δηλαδή την καλλιέργεια νέων αγορών/τμημάτων.

Ιεράρχηση Αγορών και Τμημάτων Πελατείας

Με βάση την ανάλυση, αξιολόγηση και ιεράρχηση που έγινε για τα διάφορα τμήματα της αγοράς, η στρατηγική Μάρκετινγκ επικεντρώνεται στην προσέλκυση επιλεγμένων τμημάτων βάσει κινήτρου και δημοσιογραφικών χαρακτηριστικών, από επιλεγμένες γεωγραφικές αγορές.

Στοχεύει στην προσέλκυση κατά κύριο λόγο περιηγητών 'Ηλίου και Θάλασσας Συν', στα τμήματα 'Πολιτισμός', Συνέδρια και Κίνητρα, Φύση, Περιπατητές, Ποδηλάτες, Τουρισμό Κρουαζιέρων, Αθλητικό Τουρισμό, καθώς και Γαμήλιες Τελετές/Μήνας του Μέλιτος, Εκδηλώσεις Μεγάλης Εμβέλειας, Θαλάσσια Αθλήματα και Yachting. Από τις αγορές προτεραιότητας, ψηλής προτεραιότητας ανάπτυξης είναι οι αγορές του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γερμανίας, της Ρωσίας, της Ελλάδας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Μεσαίας προτεραιότητας η Ελβετία, Ολλανδία, Αυστρία, Σουηδία, Βέλγιο, Ισραήλ, Πολωνία, Ιρλανδία, Γαλλία και Φινλανδία, ενώ χαμηλότερης προτεραιότητας είναι οι αγορές της Νορβηγίας, Ιταλίας, Αραβικές Χώρες, Δανίας, Τσεχίας, Ουγγαρίας και Ιαπωνίας.

Οι χώρες αυτές που προβλέπεται να παρουσιάσουν προοπτικές ανάπτυξης τουρισμού θα παρακολουθούνται ώστε να αξιοποιηθούν ανάλογα με τις ευκαιρίες που προσφέρουν για την Κύπρο.

Τέλος τα δημογραφικά τμήματα στα οποία θα επικεντρωθεί κατά προτεραιότητα η τουριστική Κύπρος είναι ζευγάρια, οικογένειες και ηλικιωμένοι μέσης έως ψηλής εισοδηματικής τάξης, μέσου έως ανώτερου μορφωτικού επιπέδου.

Επικοινωνία

Η Στρατηγική Επικοινωνίας, στοχεύει στη δημιουργία ξεκάθαρης μοναδικής εικόνας και ταυτότητας και επανατοποθέτηση της Κύπρου στη διεθνή τουριστική αγορά. Η Στρατηγική Επικοινωνίας

προτείνει την ορθολογιστική αξιοποίηση της διαφήμισης, και διαφόρων εργαλείων προβολής και δημοσίων σχέσεων για την συστηματική προβολή μιας ομοιόμορφης και μοναδικής εικόνας βάσει επανατοποθέτησης και την αποτελεσματική στόχευση των επιλεγμένων αγορών και τμημάτων τους. Προτείνονται τρόποι στενής συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα ούτως ώστε οι προσπάθειες επικοινωνίας να ενταχθούν σε ένα κοινό πλαίσιο βάσει της επανατοποθέτησης για την επίτευξη των στόχων και επιδιώξεων της στρατηγικής.

Διανομή

Το μεγαλύτερο ποσοστό του τουριστικού ρεύματος με την Στρατηγική Διανομής, θα συνεχίσει να διοχετεύεται μέσω των Οργανωτών Ταξιδιών με διαφοροποιημένο όμως τον τρόπο συνεργασίας. Στόχος είναι η επιλεκτική επέκταση της συνεργασίας με μεγάλους Οργανωτές Ταξιδιών για να καλύψει νέους τομείς και η ενδυνάμωση της στήριξης και συνεργασίας με Εξειδικευμένους Οργανωτές και με Οργανωτές που ειδικεύονται στον προορισμό.

Παράλληλα θα επιδιωχθεί η προσφορά εναλλακτικών τρόπων οργάνωσης του ταξιδιού και κράτησης εκτός των οργανωτών ταξιδιών με την δημιουργία συστήματος διαχείριση τους προορισμού με στόχο την αύξηση του ατομικού τουρισμού.

Πληροφόρηση/Έρευνα

Η επιτυχής εφαρμογή της στρατηγικής προϋποθέτει ένα σύστημα συλλογής, επεξεργασίας, αξιοποίησης και διοχέτευσης πληροφοριών, παρακολούθησης και αξιολόγησης των πληροφοριών μάρκετινγκ. Η έγκαιρη, σωστή και συστηματική πληροφόρηση όλων των τουριστικών εταιρών αποτελεί τον κύριο στόχο της Στρατηγικής Πληροφόρησης/Έρευνας.

Οργάνωση Μάρκετινγκ

Τέλος η Στρατηγική Μάρκετινγκ προτείνει την διαφοροποίηση και βελτίωση της οργάνωσης μάρκετινγκ του προορισμού και την δημιουργία μηχανισμών συνεργασίας των τουριστικών φορέων τόσο σε εθνικό όσο και περιφερειακό επίπεδο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Η Στρατηγική Προϊόντος με γνώμονα την αειφορία του τουριστικού τομέα, κτίζει στο συγκριτικό πλεονέκτημα της Κύπρου έτσι ώστε να διαμορφωθεί έγκαιρα το τουριστικό προϊόν το οποίο θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την επανατοποθέτηση της στον τουριστικό χάρτη και θα επιτρέψει την προσέλκυση των επιλεγμένων τμημάτων της τουριστικής πελατείας.

Άξονες

Οι πτυχές του τουριστικού προϊόντος θα αναπτυχθούν με κεντρικό σημείο αναφοράς τον πολιτισμό και το περιβάλλον. Ο πολιτισμός, στη διάσταση που του αποδίδεται, περιλαμβάνει και τον παράγοντα 'άνθρωπος' από τον οποίο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ανάδειξη της ταυτότητας και μοναδικότητας του προορισμού.

Η Στρατηγική Προϊόντος καλύπτει όλες τις πτυχές του, δηλαδή Ειδικά Προϊόντα, Διαμονή, Διατροφή, Γενική Υποδομή, Συγκοινωνίες, Εμπόριο. Επίσης επιβάλλει την περιφερειακή προσέγγιση για την διαμόρφωση του προϊόντος παρέχοντας την δυνατότητα στην κάθε περιοχή να αξιοποιήσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και να αποκτήσει και αναδείξει την δική της ταυτότητα.

Ειδικά Προϊόντα

Η Στρατηγική Προϊόντος-Ειδικά Προϊόντα, επικεντρώνεται στην δημιουργία προϊόντων που μπορούν να αναδείξουν την μοναδικότητα του προορισμού βάσει της επανατοποθέτησης και περιστρέφονται κυρίως γύρω από τους δύο βασικούς άξονες-πολιτισμός και περιβάλλον.

Τα ειδικά προϊόντα θα λειτουργήσουν σαν προσελκυστικά/εμπλουτιστικά στοιχεία και ταυτόχρονα θα προσφέρουν ευκαιρίες για δραστηριότητες και ψυχαγωγία. Ειδικά Προϊόντα Μέγιστης προτεραιότητας είναι οι Θεματικές και Σύνθετες Διαδρομές, Μουσεία, Αγροτουρισμός, Εθνικά Δασικά Πάρκα, Μονοπάτια Μελέτης της φύσης, Εκδηλώσεις. Ψηλής Προτεραιότητας Προϊόντα που εξυπηρετούν συγκεκριμένα τμήματα αγοράς είναι μεταξύ άλλων οι Μαρίνες και τα Γήπεδα ποδοσφαίρου, ενώ τα Γήπεδα Γκολφ, Θεματικά Πάρκα και άλλα αποτελούν ειδικά προϊόντα Μέσης Προτεραιότητας.

Διαμονή

Η Στρατηγική Προϊόντος-Διαμονή στοχεύει στην δημιουργία νέων τύπων καταλυμάτων, στην αναβάθμιση των υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων, στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης μικρών μονάδων με χαρακτήρα και παράλληλα στην κατάργηση ορισμένων κατηγοριών, και των εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου για την ρύθμιση όλων των κατηγοριών καταλυμάτων.

Για την ικανοποίηση της ζήτησης υπολογίζεται ότι απαιτούνται 131.000 κλίνες συνολικά έτσι η στρατηγική στοχεύει στην δημιουργία 22.000 πρόσθετων κλινών σε Mixed Use Destination resorts, Ξενοδοχεία 3*-5*, Τουριστικά Χωριά, Αγροτουριστικά καταλύματα, Τουριστικές Επαύσεις και Μικρές Μονάδες με χαρακτήρα.

Διατροφή

Η Στρατηγική για την Διατροφή στοχεύει στην ικανοποίηση των γαστρονομικών αναγκών του επισκέπτη με την προσφορά επιλογής ποιοτικού επιπέδου διατροφής σε διαφορετικές τιμές.

Η αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου που θα διέπει την δημιουργία και λειτουργία των Κέντρων Αναψυχής τα οποία γενικά χαρακτηρίζονται από τυποποιημένο προϊόν, έλλειψη αυθεντικότητας, χαμηλά επίπεδα εξυπηρέτησης και άλλα, η ανάδειξη της Κυπριακής κουζίνας και φιλοξενίας και η προσφορά παραδοσιακού εδεσματολογίου με περιφερειακή εξειδίκευση, αποτελούν τις κύριες επιδιώξεις της στρατηγικής για την διατροφή.

Γενική Υποδομή

Η επέκταση και αναβάθμιση των αεροδρομίων τόσο από πλευράς δυναμικότητας, όσο και από πλευράς παροχής πολύ καλών γενικών και εξειδικευμένων διευκολύνσεων και ψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης, η βελτίωση των λιμανιών έτσι ώστε να χρησιμοποιούνται όχι μόνο ως σημεία πρόσβασης αλλά και ως σημεία που θα εξυπηρετούν τους επιβάτες κρουαζιερόπλοιων είναι θέματα μεγάλης προτεραιότητας.

Κρίσιμης σημασίας είναι η βελτίωση και αναβάθμιση του οδικού δικτύου διότι η μοναδικότητα της τουριστικής εμπειρίας της Κύπρου βασίζεται στην δυνατότητα του επισκέπτη να διακινηθεί με ευκολία και ασφάλεια στον τόπο. Επείγει επίσης η δημιουργία ικανοποιητικού δικτύου πεζοδρομίων και ποδηλατοδρομίων, ιδιαίτερα στις τουριστικές περιοχές.

Συγκοινωνίες

Η βελτίωση των συγκοινωνιών είναι απόλυτα συνηφασμένη με την στρατηγική επανατοποθέτησης της Κύπρου γι' αυτό και ο στόχος σε ότι αφορά τα μέσα συγκοινωνίας είναι να διασφαλιστεί καλύτερη οργάνωση, αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών και εμπλουτισμός των συγκοινωνιών με νέα μέσα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των επισκεπτών.

Εμπόριο

Το εμπόριο μπορεί να αποτελέσει μέσο προβολής και ανάδειξης του πολιτισμού της Κύπρου και βασικό εμπλουτιστικό στοιχείο. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η λήψη μέτρων που θα προσανατολίσουν την υφιστάμενη προσφορά τυποποιημένων, μη παραδοσιακών προϊόντων προς την προσφορά αυθεντικών Κυπριακών προϊόντων και θα παρέχουν στους επισκέπτες αυξημένες ευκαιρίες για ψώνια σε διάφορα σημεία της Κύπρου.

Περιφερειακή Στρατηγική

Μέσα στα πλαίσια της στρατηγικής επανατοποθέτησης της Κύπρου η κάθε περιοχή θα κληθεί να ετοιμάσει το δικό της όραμα για την τουριστική της ανάπτυξη και να δημιουργήσει ένα ξεχωριστό προϊόν που να εξυπηρετεί τμήματα της αγοράς στα οποία θα στοχεύσει.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η Στρατηγική Ποιότητας και Πρόσθετης Αξίας στην Τουριστική Εμπειρία θα επιδιώξει να αναχαιτίσει τη διάβρωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα.

Η αύξηση της προσφερόμενης αξίας και η βελτιωμένη σχέση μεταξύ ποιότητας και τιμής θα επιδιωχθεί μέσα από την προσπάθεια μεγιστοποίησης της ικανοποίησης του επισκέπτη, την προσφορά πλούσιας και πολυδιάστατης τουριστικής εμπειρίας την καλλιέργεια μοναδικού χαρακτήρα και ταυτότητας στον προορισμό, την παροχή τουριστικών διευκολύνσεων και υποδομής μεγαλύτερης ευρύτητας και ελκυστικότητας και η διατήρηση τους σε υψηλά επίπεδα ποιότητας, την αύξηση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας του τομέα την κάλυψη των αναγκών του τομέα σε ανθρώπινο δυναμικό από Κυπρίους κυρίως και άλλα.

Οι βασικοί τομείς παρέμβασης που θα διασφαλίσουν την επιτυχία της Στρατηγικής είναι: Τα θέματα ποιότητας, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, τέλος το θέμα των τιμών,

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΤΕΚ

Κ .Α.

ΠΑΣΥΞΕ

ΣΤΕΚ

Ο ΣΤΕΚ/ΕΞΕΚ (Η ΕΞΕΚ – Ένωση Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων Κύπρου- αποτελεί τη Συντεχνία Εργοδοτών του ΣΤΕΚ) ιδρύθηκε το 1997 όχι για αντιπαράθεση ή διάσπαση άλλου ξενοδοχειακού συνδέσμου αλλά λόγω της ανομοιογένειας των ξενοδοχείων. Ο ΣΤΕΚ έταξε σκοπό τον ποιοτικό τουρισμό με επιδίωξη ν' αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση των ενεργειών και της δράσης του ώστε να προωθηθούν τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της ζωτικής τουριστικής μας βιομηχανίας.

Ο ΣΤΕΚ είναι ελπιστική οργάνωση στο πρότυπο της Ελληνικής Οργάνωσης ΣΕΤΕ. Τα Μέλη αποτελούνται από 5,4 & 3 αστέρια. Όλα τα μέλη απασχολούν 4000 υπαλλήλους που αντιπροσωπεύουν περίπου το 30% της συνολικής ξενοδοχειακής απασχόλησης. Αυτή υπολογίζεται σε 15000, περιλαμβανομένων των εργαζομένων σε πολλά ανέντακτα και «αδέσποτα», ξενοδοχεία.

Ο ΣΤΕΚ ως εξειδικευμένος Σύνδεσμος ο οποίος εκπροσωπεί αποκλειστικά υψηλόβαθμα ξενοδοχεία, πάνω στα οποία πρέπει να στηριχθεί ο ποιοτικός τουρισμός του μέλλοντος, προσβλέπει στην ενότητα της ξενοδοχειακής οικογένειας και όχι στην ενοποίηση γιατί η πολυφωνία και η συνεργασία εξυπηρετεί πολύ καλύτερα τα συμφέροντα του κυπριακού τουρισμού.

A. Ο ΣΤΕΚ παρέθεσε εμπειριστατωμένες μελέτες και υπόβαλε εισηγήσεις για συγκεκριμένα μέτρα προς τους αρμόδιους για τον τουρισμό φορείς:

Θεμελιώδεις θεσμικοί εκσυγχρονισμοί στον κυπριακό τουρισμό

Εισαγωγή του θεσμού του Εθνικού ή Ανώτατου Συμβουλίου για τον Τουρισμό που θα απαρτίζεται από ένα έμπειρο ολιγομελές τεχνοκρατικό συντονιστικό σώμα υπό την εποπτεία του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας η του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

Θεσμοθέτηση της εποπτείας της εφαρμογής του Δεκαετούς Στρατηγικού Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης με την ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε Μικτή Συντονιστική Επιτροπή. Ίδρυση εταιρείας ιδιωτικού δικαίου με βαρύνουσα συμμετοχή της Κυβέρνησης που να αναλάβει τους τομείς της τουριστικής εμπορίας, των δημοσίων σχέσεων και των πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Εκσυγχρονισμός της πεπαλαιωμένης νομοθεσίας και αναβάθμιση του ΚΟΤ όσον αφορά (α) τη δομή και λειτουργία του, (β) τον ρυθμιστικό του ρόλο για τις κλίνες, τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά, τον εκσυγχρονισμό της κατηγοριοποίησης των ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων γενικά (γ) την ερευνητική υποδομή και ευθύνη μελέτης των τουριστικών πραγμάτων, (δ) τη διαφήμιση, προβολή και προώθηση του Κυπριακού ποιοτικού τουρισμού (marketing & P.R).

Εισαγωγή του θεσμού του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου στο οποίο να συμμετέχουν υποχρεωτικά όλες ανελλιπώς οι μονάδες, ούτως ώστε ο κλάδος να αποκτήσει ενιαία φωνή και να φέρει συλλογική ευθύνη.

Διαμόρφωση τουριστικής πολιτικής

Παρατηρήσεις και εισηγήσεις επί του Σημειώματος του Υπουργείου Τουρισμού για αλλαγές/τροποποιήσεις επί του Στρατηγικού Σχεδίου και για το ρόλο που θα κληθεί να διαδραματίσει ο ιδιωτικός τομέας για υλοποίηση του εν λόγω Σχεδίου.

Διαμόρφωση ολοκληρωμένης Πολιτικής Εσωτερικού Τουρισμού, η επιτυχία της οποίας προϋποθέτει όχι απλά καθορισμό 'τιμολογιακής πολιτικής', αλλά κίνητρα και άλλα μέτρα για να επέλθει αλλαγή στη νοοτροπία των Κυπρίων τουριστών καθώς και στον τρόπο που αντιμετωπίζονται ως πελάτες από τις τουριστικές επιχειρήσεις.

Υιοθέτηση μιας ομοιογενούς και εναρμονισμένης στρατηγικής για μια εκλογικευμένη τιμολογιακή πολιτική όλων των τουριστικών επιχειρήσεων, που να συνάδει με τη σταδιακή βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και του ποιοτικού επιπέδου των προσφερομένων υπηρεσιών τόσο κατά τη χειμερινή όσο και κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Στήριξη της Ξενοδοχειακής και Τουριστικής Βιομηχανίας με μέτρα προώθησης του Χειμερινού Τουρισμού. Μέτρα για βελτίωση και εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες.

Μεγιστοποίηση των εσόδων από τον τουρισμό μέσα από μια συγκροτημένη πολιτική αύξησης του αριθμού των αφίξεων και των κλινών ποιότητας και με πρόσδοση της μεγαλύτερης δυνατής ώθησης στις εξής παραμέτρους: την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, τη διάρκεια παραμονής των επισκεπτών στο νησί, τη μέση δαπάνη ανά επίσκεψη και τη συχνότητα επισκέψεων.

Μέτρα απάμβλυνσης των αρνητικών επιπτώσεων επί της τουριστικής βιομηχανίας μετά την 11η Σεπτεμβρίου, 2001 καθώς και από τις συρράξεις στο Αφγανιστάν και Ιράκ. Προστασία της ξενοδοχειακής βιομηχανίας από την εκμετάλλευση των ξένων Οργανωτών Ταξιδιών, όπως εκδηλώνεται μέσα από τις εκβιαστικές απειλές μεγάλων Ο.Τ. που στοχεύουν σε δραστικές μειώσεις επί των τιμών των συμβολαίων με διάφορα προσχήματα π.χ. τον πόλεμο στο Ιράκ.

Ανάγκη ριζικών εκσυγχρονιστικών τροποποιήσεων στη Νομοθεσία / Κανονισμούς Περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων. Κριτική και συνεχής επισήμανση της ανάγκης υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου για το Τουρισμό με τη διαμόρφωση συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων και έγκριση των αναγκαίων κονδυλίων από την Κυβέρνηση και τη Βουλή .

Εμπειριστατωμένο και αποτελεσματικό μάρκετινγκ για τον τουρισμό

Πρόταση επανασύστασης της μικτής «Επιτροπής Διαφήμισης και Προβολής» λόγω της αδυναμίας του ΚΟΤ ν' ανταποκριθεί έγκαιρα και αποτελεσματικά στη διαφήμιση και προβολή της Κύπρου.

Υποβολή συγκεκριμένων εισηγήσεων για μέτρα ενθάρρυνσης των υφιστάμενων καθώς και νέων εξειδικευμένων οργανωτών ταξιδιών για διαμόρφωση χειμερινών εκδρομικών προγραμμάτων και ταυτόχρονη εντατικοποίηση των προσπαθειών για προσέλκυση αυξημένου τουρισμού για την περίοδο Νοεμβρίου- Μαρτίου.

Εισαγωγή και εφαρμογή αποτελεσματικού μάρκετινγκ της επέκτασης, εμπλουτισμού και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος και προβολή της δημιουργίας μεγαλύτερης αξίας ικανοποίησης για κάθε τουριστική δαπάνη («value for money»).

Με στόχο τη βελτίωση της εικόνας της τουριστικής Κύπρου και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος ο ΣΤΕΚ υπέβαλε τις πιο κάτω εισηγήσεις:

Τη δημιουργία νέου Εθνικού Μουσείου της Κύπρου, Εθνικού Μεγάρου Μουσικής και Θεάτρου καθώς επίσης και την ίδρυση Δημοτικού Καζίνο στη Λευκωσία.

Την ανάγκη αποπεράτωσης των έργων για την προβολή του ναύσταθμου του αρχαίου Κιτίου.
Την ανάπλαση του παραλιακού μετώπου Πάφου και τη βελτίωση του τουριστικού παραλιακού δρόμου στη Λεμεσό.
Τη δημιουργία γηπέδου Golf στην Ορόκλινη.
Τη μετατροπή του παλιού σταδίου Γ.Σ.Π σε πολιτιστικό κέντρο αντί της ανέγερσης σ' αυτό του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου.
Την ανάγκη δημιουργίας αμμωδών παραλιών που στερείται η ελεύθερη Κύπρος.
Την εξειδίκευση του Λιμανιού Λάρνακας μέσω της προσφοροδότησης του με τη μέθοδο BOT.

Τη μετονομασία των αεροδρομίων της Λάρνακας και Πάφου σε 'Zenon' και 'Aphrodite' αντίστοιχα, ώστε να προβάλλεται έτσι η Κύπρος πολιτιστικά χωρίς κανένα χρηματικό κόστος.
Έκδοση σειράς γραμματοσήμου με το οποίο να προβάλλεται ο Κυπριακός Τουρισμός.
Εφαρμογή τουριστικού ωραρίου σε όλη την Κύπρο.

Επιτάχυνση στην αποπεράτωση οδικών έργων που δημιουργούν προβλήματα και ακαταστασία στις διάφορες περιοχές, για παράδειγμα ο παραλιακός δρόμος Λεμεσού από το ξενοδοχείο Holiday Inn μέχρι τη Μουτταγιάκα, η ανακατασκευή του παραλιακού δρόμου στην περιοχή Αγίου Τύχωνα, ο δρόμος των παραλιακών ξενοδοχείων Πάφου στην περιοχή Ράνια, ο δρόμος Αγίας Νάπας-Πρωταρά, η ανακατασκευής του παραλιακού δρόμου της περιοχής Αμαθούντας και ο δρόμος Λάρνακας-Δεκέλειας.

Πρωώθηση της «Οικολογικής συνείδησης», προβάλλοντας και προωθώντας τα πιο κάτω άμεσα συνδεδεμένα με τον τουρισμό περιβαλλοντικά ζητήματα :

Τα προβλήματα και τις αδυναμίες που υποβαθμίζουν και αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον, ιδιαίτερα από την ανεξέλεγκτη απόρριψη σκυβάλων, τη μόλυνση της θάλασσας και της ατμόσφαιρας, την ανάγκη λήψης μέτρων για προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου καθώς και την ανάγκη για σωστή ανάπτυξη με τη διαμόρφωση περιβαλλοντικών μελετών και τη σωστή διαχείριση του δομημένου περιβάλλοντος.

Προστασία και επέκταση των λιγιστών παραλιών της ελεύθερης Κύπρου μετά από διαπίστωση κινδύνου διάβρωσης.

Έκφραση έντονων περιβαλλοντικών ανησυχιών αναφορικά με την πρόθεση ίδρυσης θαλάσσιου πάρκου με θέμα το μύθο της Αφροδίτης στην επαρχία Πάφου.

Ανάγκη εφαρμογής πολιτικής κρατικής προστασίας και αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος.

Βελτίωση του επιπέδου καθαριότητας της Κύπρου, ιδιαίτερα των παραλιών και θαλασσών.
γενίκευση της εισαγωγής συστημάτων επεξεργασίας των λυμάτων.

Εξάλειψη δυσοσμίας που είχε παρατηρηθεί σε διάφορες περιοχές όπως στην περιοχή της Κοφίνου.

Καταπολέμηση της ηχορύπανσης, της μόλυνσης της θάλασσας και της οχληρίας που παρατηρείται από την αλόγιστη χρήση θαλάσσιων θορυβοποιών σκαφών.

Ηχορύπανση που προκαλείται από τα νυκτερινά κέντρα και τις αγωνιστικές μοτοσυκλέτες.

Βελτίωση βιωσιμότητας και ποιοτικής λειτουργίας της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας

Εισήγηση προς τον ΚΟΤ για απόλυση της πρόνοιας σύμφωνα με την οποία, για να δικαιούται μια μονάδα την επιχορήγηση για την εφαρμογή του Προτύπου για την Υγιεινή των Τροφίμων Η ACCP θα πρέπει να προηγηθεί η πιστοποίηση της μονάδας σε ISO9001:2000.

Ρύθμιση της Δημιουργίας Ξενοδοχειακών Κλινών αναφορικά με νέες αναπτύξεις, το μέγεθος της ανάπτυξης και μετατροπές υφιστάμενων μονάδων.

Απόσυρση χαμηλής ποιότητας καταλυμάτων από την αγορά με παροχή κινήτρων αλλά και με απαλλοτριώσεις.

Ενθάρρυνση της προώθησης ξενοδοχειακών μονάδων υψηλών προδιαγραφών που θα συνοδεύεται με τη δημιουργία της απαραίτητης υποδομής.

Ριζικές αλλαγές στους Περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμους και Κανονισμούς ούτως ώστε να συνάδουν με τις προτεραιότητες μιας νέας στρατηγικής για ποιοτικό τουρισμό.

Ενέργειες και μέτρα απόμβλυνσης του λειτουργικού κόστους της Ξενοδοχειακής Βιομηχανίας

Εισήγηση προς τον Υπουργό Τουρισμού όπως ο τομέας της ξενοδοχίας τύχει ισότιμης μεταχείρισης με εκείνη που θα τύχουν κατά τη χειμερινή περίοδο 2003/2004 τα νοικοκυριά και οι αγρότες όσον αφορά τα μέτρα μείωσης του κόστους του πετρελαίου θέρμανσης.

Διαβήματα προς την ΑΗΚ για μείωση του αυξημένου κόστους ηλεκτρικής ενέργειας που έχει προκύψει μέσα στο 2003 για τα ξενοδοχεία από την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων οριακού κόστους, σε αντίθεση με τις διαβεβαιώσεις της ΑΗΚ για μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας και δέσμευση της Διοίκησης της ΑΗΚ για διορθωτικές αναπροσαρμογές στις χρεώσεις των ξενοδοχείων μέχρι το τέλος του χρόνου, ώστε να υπάρξει χειροπιαστό όφελος για την ξενοδοχειακή βιομηχανία από την εφαρμογή των νέων διατιμήσεων.

Μέτρα για μείωση του λειτουργικού κόστους των ξενοδοχειακών μονάδων και για ενθάρρυνση της διατήρησης της λειτουργίας τους κατά τους χειμερινούς μήνες.

Υιοθέτηση μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ για την ξενοδοχειακή βιομηχανία κατά το πρότυπο των εξαγωγών της μεταποιητικής βιομηχανίας ή τουλάχιστο διαφοροποιημένου / μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ για τα ξενοδοχεία κατά το πρότυπο των ευρωπαϊκών χωρών. Ετοιμασία και υποβολή εξειδικευμένης και εμπειριστατωμένης μελέτης / έρευνας επί του θέματος και υποβολή της στη Κυβέρνηση και την Βουλή.

Έντονες παραστάσεις προς την Κυβέρνηση για επίσπευση της εφαρμογής της εναρμονιστικής Νομοθεσίας περί ΦΠΑ, η οποία περιείχε ευεργετικές πρόνοιες για τις ξενοδοχειακές μονάδες και τις επιχειρήσεις γενικότερα.

Παραχώρηση κινήτρου προς τις ξενοδοχειακές μονάδες για λειτουργία κατά τη χειμερινή περίοδο με τη μορφή καταβολής μέρους του καταβαλλόμενου ανεργιακού επιδόματος στα ξενοδοχεία για κάθε άνεργο ξενοδοχοϋπάλληλο που θα απασχολούν.

Κατάργηση της φορολογίας της ξενοδοχίας με ακύρωση του τέλους 3% προς τον ΚΟΤ. Μείωση της τιμής του νερού, των τελών αποχετεύσεων και ηλεκτρισμού και καταβολή συμβολικών χρεώσεων για τις εν λόγω κοινωφελείς υπηρεσίες κατά τη χειμερινή περίοδο όπου πλείστες ξενοδοχειακές μονάδες παραμένουν κλειστές.

Μείωση των επιτοκίων εν όψει του μεγάλου βάρους του κόστους των δανείων πάνω στην ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Προβλήματα με στόχο την επίλυση τους:

‘Τα χρονίζοντα προβλήματα του Κυπριακού τουρισμού’, εισηγήσεις και απόψεις κατατέθηκαν δι’ εμπειρισταωμένου υπομνήματος ενώπιον του νέου Δ.Σ. του ΚΟΤ. Την ανεξέλεγκτη αισχροκέρδεια που οργιάζει στις τουριστικές περιοχές, που ως αποτέλεσμα έχει την καταστρεπτική δυσφήμιση του κυπριακού τουρισμού καθώς και την προώθηση της παραοικονομίας.

Την ανάγκη επίλυσης του προβλήματος της βίζας για τους Ρώσους τουρίστες ως ενέργεια έμπρακτης στήριξης και ανάπτυξης του εισερχόμενου ρωσικού ρεύματος τουριστών. Την ταχύρρυθμη αύξηση των κλινών σε συνάρτηση με την έλλειψη προγραμματισμού και συντονισμού μεταξύ των αρμοδίων κρατικών φορέων καθώς και των φορέων του ιδιωτικού τομέα για ικανοποίηση των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών σε άρτια καταρτισμένα εργατικά χέρια.

Την τάση για συνεχή αύξηση της εγκληματικότητας καθώς επίσης και την αύξηση των περιστατικών εκμετάλλευσης, αισχροκέρδειας, βιασμού και γενικά ενόχλησης των τουριστών στις παραλιακές περιοχές. Τις αυθαίρετες επεκτάσεις/μετατροπές των τουριστικών καταλυμάτων. Τις καθυστερήσεις που είχαν παρατηρηθεί στην εξαγγελία μέτρων στήριξης του τουρισμού εξαιτίας της κρίσης ως εκ του πολέμου στο Ιράκ και την οικονομική ύφεση στην Ευρώπη. Τους κινδύνους που εγκυμονούνε με την αύξηση των αερολιμενικών τελών.

Τη χαμηλή προσελκυστικότητα της Λάρνακας ως τουριστικού προορισμού και τη διαβρωμένη ανταγωνιστικότητα της ξενοδοχειακής βιομηχανίας γενικότερα. Τις ελλείψεις στη νομοθεσία του θεσμού της χρονομεριστικής μίσθωσης και τις ζημιογόνες επιπτώσεις από τη δυσφήμιση που θα επιφέρει αυτή η ανεπάρκεια της κυπριακής νομοθεσίας.

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται στη λειτουργία των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου όσο αφορά τις θυρίδες ελέγχου διαβατηρίων και την υπηρεσία ταξί , ιδίως στο αεροδρόμιο Λάρνακας. Τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις εξω-πραγματικές διατάξεις του υφιστάμενου νόμου περί Δημοσίων Κολυμβητικών Δεξαμενών. Διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρώσοι Οργανωτές Ταξιδιών με τις ευκαιριακές ναυλωμένες πτήσεις κυρίως από Μόσχα προς Κύπρο καθώς και αυτά που αντιμετωπίζουν με τις τιμές που δίνονται από μερικούς ξενοδόχους σε ορισμένα τουριστικά γραφεία της Κύπρου.

B. Παραστάσεις προς τη Βουλή, μεταξύ άλλων και για τα πιο κάτω:

Την κάθετη διαφωνία μας για υιοθέτηση ενιαίου Δημοτικού Τέλους για διανυκτέρευση σε ξενοδοχεία και τουριστικά καταλύματα με ταυτόχρονη αύξηση των σημερινών τελών στο ανώτατο

επίπεδο τους όπως προνοείτε από την υφιστάμενη νομοθεσία, που σημαίνει αυξήσεις στα εν λόγω τέλη που φθάνουν μέχρι 140% σύμφωνα με το τροποποιητικό Νομοσχέδιο (Αρ.2) του 2003 του περί Δήμων Νόμου.

Την ανάγκη έγκαιρης εξέτασης και λήψης απόφασης επί των αιτήσεων των εργοδοτών της τουριστικής βιομηχανίας για την εργοδότηση ξένου εργατικού προσωπικού.

Την ανάγκη υιοθέτησης μεταβατικής περιόδου πριν την υποχρεωτική συμμόρφωση των εστιατορίων και ξενοδοχείων με τους κανονισμούς HACCP.

Την ανάγκη λήψης μέτρων και κινήτρων για ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού.

Την άρση του μορατόριουμ για τις κλίνες που ισχύει στο Παραλίμι από το 1990 εξ αιτίας διαφοράς ανάμεσα στο Δήμο και την Πολεοδομία.

Την ανάγκη διαμόρφωσης ορθολογιστικής και ολοκληρωμένης πολιτικής ανάπτυξης και προσφοράς νέων τουριστικών κλινών, όχι μόνο για το Παραλίμι αλλά και για τις υπόλοιπες τουριστικές περιοχές του νησιού.

Την υιοθέτηση πρότασης νόμου ώστε να επιτρέπεται η διαφήμιση καπνικών προϊόντων επί των αγωνιστικών αυτοκινήτων που συμμετέχουν στο Διεθνές Ράλλυ Κύπρου μέχρι το τέλος του 2006, ούτως ώστε να αποφευχθεί η υιοθέτηση μέτρων που θα έπλητταν τη διοργάνωση αυτού του θεσμού στην Κύπρο. Την ασφάλεια των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου.

Την πολιτική διαφήμισης και προβολής του τουριστικού προϊόντος.

Τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στο σχεδιασμό και την κατασκευή των πολεοδομικών έργων του Δήμου Πάφου.

Τη σκοπούμενη δημιουργία θεματικού πάρκου στην Πάφο με πιθανές επεμβάσεις στη θαλάσσια περιοχή. Την επιβάρυνση αποκλειστικά της τουριστικής βιομηχανίας με το τέλος 3% υπέρ του ΚΟΤ. Τα μέτρα στήριξης και ανάπτυξης του χειμερινού τουρισμού στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και στη Λάρνακα.

Την καθυστέρηση που παρατηρείται στην υλοποίηση της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για την εκμίσθωση δασικής γης μέρους του κύριου κρατικού δάσους Αγίας Νάπας για τη δημιουργία γηπέδου γκολφ.

Την άμεση ψήφιση του νομοσχεδίου που αφορά στην ανάπτυξη των αερολιμένων Λάρνακας και Πάφου με τη μέθοδο Β.Ο.Τ. Τα μέτρα ενίσχυσης του χειμερινού τουρισμού και την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού. Το σύστημα αστυνόμευσης στις τουριστικές περιοχές
Την τροποποίηση των Κανονισμών περί Εμπορικών Σημάτων.

Τα μέτρα στήριξης της τουριστικής βιομηχανίας κατά τις περιόδους κρίσεως (11ης Σεπτεμβρίου, Πόλεμος στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ και άτυπη πνευμονία).

Γ. Η ΕΞΕΚ/ΣΤΕΚ συνέβαλε θετικά στη βελτίωση του εργασιακού καθεστώτος καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συλλογικών συμβάσεων εργοδότησης στην ξενοδοχεία αναλαμβάνοντας πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση και προώθηση των πιο κάτω εργασιακών θεμάτων:

Εισαγωγή εκσυγχρονιστικών βελτιώσεων στις δύο τελευταίες συλλογικές συμβάσεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία (1998 και 2003) με κύριο στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ευελιξίας στην εργασία χωρίς επηρεασμό των συμφερόντων των εργαζομένων.

Η ΕΞΕΚ/ΣΤΕΚ πρώτη εισηγήθηκε από το 1998 την κάλυψη του 25% της αμοιβής των ξενοδοχοϋπαλλήλων που βρίσκονται υπό καθεστώς προσωρινής αναστολής εργασίας από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή έστω μείωση στο 10% όπως στα καφεστιάτορια. Επεξεργασία τελικού σχεδίου Καταστατικού για το Ταμείο Ευημερίας, Έκτακτης Αρωγής και Κινήτρων των Ξενοδοχοϋπαλλήλων.

Ετοιμασία σχεδίου Καταστατικού για ένα νέο Ταμείο Προνοίας Ξενοδοχοϋπαλλήλων της ΕΞΕΚ/ΣΤΕΚ.

Την εισήγηση για παράταση του καθεστώτος προσωρινής αναστολής της εργασίας των ξενοδοχοϋπαλλήλων για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο μαζικών απολύσεων σε περιόδους κρίσεων.

Επισήμανση της ανάγκης για πρόσδοση μεγαλύτερης σημασίας στην ποιοτική στελέχωση των ξενοδοχειακών μονάδων με προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο και καταρτισμένο, ώστε να ανταποκρίνεται στις συνεχείς αυξανόμενες ανάγκες για προσφορά ψηλού επιπέδου ξενοδοχειακών υπηρεσιών.

Εισήγηση για απλοποίηση των διαδικασιών του Υπουργείου Εργασίας ώστε οι ανάγκες σε ξένο εργατικό δυναμικό να ικανοποιούνται σύντομα και να διασφαλίζεται έτσι η ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία των μονάδων.

Εισήγηση για εισαγωγή συστήματος 'quota' για την απασχόληση ξένων εργατών στα ξενοδοχεία από χώρες μη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής για έγκαιρη και

αποτελεσματική κατάρτιση εγχώριου προσωπικού για κάλυψη των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών της ξενοδοχειακής βιομηχανίας κυρίως από ντόπιο προσωπικό και δέσμευση του Υπουργού Εργασίας για διεξαγωγή ειδικής μελέτης επί του θέματος.

Εξαίρεση της ξενοδοχειακής βιομηχανίας από το μορατόριουμ απασχόλησης αλλοδαπών.
Πρωώθηση Σχεδίου επανεκπαίδευσης / αναβάθμισης της κατάρτισης των εργοδοτούμενων στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία κατά τη χειμερινή περίοδο.

Αξιολόγηση της απασχόλησης ντόπιου και αλλοδαπού προσωπικού στην τουριστική βιομηχανία για κάθε τουριστική περίοδο και έγκαιρος καθορισμός πολιτικής για το επόμενο τουριστικό έτος.

Διαμόρφωση και υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων προς τις Συντεχνίες για το καθεστώς εργοδότησης των ξενοδοχοϋπαλλήλων που να στοχεύει στην συνεχή εκλογίκευση του εργασιακού καθεστώτος και στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας.

Δ. Ο ΣΤΕΚ πήρε θέση και πρόβαλε ή άσκησε εποικοδομητική κριτική δημόσια και άλλως πως κυρίως για τα πιο κάτω, με στόχο την ενημέρωση του κοινού:

Τη διαμονή συμπατριωτών μας σε ξενοδοχειακές μονάδες στα κατεχόμενα.

Την απόφαση αναβολής λήψης απόφασης από το Υπουργικό Συμβούλιο για την κατάργηση της φορολογίας 3% υπέρ του ΚΟΤ.

Την ανακοπή της ορθολογιστικής ανάπτυξης στην Πόλη της Χρυσοχούς.

Τις απεργιακές κινητοποιήσεις των οδηγών αστικών ταξί οι οποίες παρεμπόδιζαν την ομαλή διακίνηση του επιβατικού κοινού.

Τα απεργιακά μέτρα που είχε εφαρμόσει η συντεχνία ΠΑΣΥΔΥ στους αερολιμένες κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Την απόφαση της Βουλής να επιτρέψει τη λειτουργία των θαλάσσιων σκούτερ κατά τις μεσημβρινές ώρες.

Την προσπάθεια των συντεχνιών να δημιουργήσουν κλίμα αντιπαράθεσης στη ξενοδοχειακή βιομηχανία της Λεμεσού με τη δικαιολογία της παραβίασης της συλλογικής σύμβασης από ορισμένες μονάδες.

Την πολιτική ανάμιξης των συντεχνιών σε θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εργοδοσίας. Αποφάσεις της Βουλής για περικοπές κονδυλίων για τον τουρισμό (π.χ. αποκοπή κατά £2.5 εκατομ. κατά το 2001).

Την μη επιχορήγηση των Χειμερινών Προγραμμάτων 2000-2001 των Οργανωτών Ταξιδιών που περιλάμβαναν μη αδειούχα καταλύματα.

Τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην υλοποίηση των έργων τουριστικής υποδομής και στην εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής που προδιαγράφονται στα πλαίσια του δεκαετούς Στρατηγικού Σχεδίου για τον Τουρισμό.

Την έκφραση έντονης διαφωνίας για την πολιτική απόφαση ταυτόχρονης υλοποίησης της κατασκευής όλων των μαρίνων που έχουν προγραμματιστεί. Τη διαφωνία με τον ΠΑ.ΣΥ.ΞΕ. για την άρνηση του αποδοχής της Μεσολαβητικής Πρότασης του Υπουργείου Εργασίας ημερ.1/7/2003 και την πρόκληση γι' αυτό ζημιογόνου απεργίας, έστω μιας μέρας μόνο.

ΣΤ. Ανάλυση μελετών και ερευνών για θέματα που αφορούν την τουριστική βιομηχανία:

Συλλογή στοιχείων από τα Μέλη αναφορικά με την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Κύπρο.

Ετοιμασία από το Σύνδεσμο σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, Οδηγού Ορθής Πρακτικής για την Υγιεινή των Τροφίμων τον οποίο τα ξενοδοχεία δύνανται να χρησιμοποιούν ως οδηγό για τη συμμόρφωση τους με τον Κανονισμό 6 (εφαρμογή συστήματος HACCP).

Έρευνα μεταξύ των Ξενοδοχείων-Μελών σχετικά με το ποσοστό αύξησης που πιθανόν να επιβληθεί στα τέλη διανυκτέρευσης σύμφωνα με το τροποποιητικό Νομοσχέδιο (Αρ.2) του 2003 του περί Δήμων Νόμου.

Σύγκριση κανονικού ποσοστού ΦΠΑ και μειωμένου ΦΠΑ που ισχύει για την ξενοδοχειακή βιομηχανία σε χώρες της Ευρώπης.

Σύγκριση τελών διανυκτέρευσης ξενοδοχείων μεταξύ διαφόρων παραλιακών Δήμων της ελεύθερης Κύπρου.

Διεξαγωγή σειράς επαναλαμβανόμενων ερευνών, πάνω σε τριμηνιαία βάση, μεταξύ των Μελών για την κατάσταση στις μονάδες, όσον αφορά τις κρατήσεις, τις ακυρώσεις κρατήσεων, τις πληρότητες, τις μειώσεις τιμών, το Μικτό Λειτουργικό Κέρδος (Ζημιά) και τα επίπεδα απασχόλησης τους προς το σκοπό αξιολόγησης των επιπτώσεων της τουριστικής κάμψης μέσα στο 2003.

Μηνιαία έρευνα ανάλυσης βασικών δεικτών αποδοτικότητας της ξενοδοχειακής βιομηχανίας μεταξύ των ξενοδοχείων-μελών του Συνδέσμου.

Ανάληψη μελέτης με στόχο την υποβολή εισηγήσεων για τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας Περί Ξενοδοχείων και Τουριστικών Καταλυμάτων.

Επεξεργασία και πινακοποίηση στοιχείων δαπάνης περιηγητών στην Κύπρο
Ad hoc έρευνες μεταξύ των Μελών σε διάφορες περιόδους π.χ. η αξιολόγηση των επιπτώσεων στη
ξενοδοχειακή βιομηχανία από τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις ΗΠΑ, τον πόλεμο στο Αφγανιστάν και
στο Ιράκ σε ότι αφορά την κατάσταση κρατήσεων, πληροτήτων, τιμών, GOP επίπεδο απασχόλησης,
κ.λ.π.

Εκπόνηση των ακόλουθων μελετών και ερευνών:

«Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας στην Ξενοδοχειακή Βιομηχανία»

«Το πρόβλημα της εποχικότητας»

«Διάρθρωση του ΚΟΤ»

«Κόστος λειτουργίας των ξενοδοχείων»

Z. Αποτελεσματική προώθηση και προβολή των Μελών του ΣΤΕΚ:

Στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου στο Διαδίκτυο.

Εκπροσώπηση των Μελών στις κυριότερες διεθνείς τουριστικές εκθέσεις.

Αποστολή των στοιχείων των Μελών καθώς και του Συνδέσμου μέσω της ιστοσελίδας του ΣΤΕΚ, σε
μεγάλο αριθμό τουριστικών και ταξιδιωτικών πρακτόρων.

Αναγραφή του σήματος του ΣΤΕΚ στα επιστολόχαρτα των ξενοδοχείων μελών με το λογότυπο
'The Association of Quality Hotels' και ανάρτηση της σημαίας του ΣΤΕΚ στα ξενοδοχεία - μέλη.

Έκδοση ενημερωτικού χάρτη για τη Λεμεσό με όλα τα ξενοδοχεία μέλη του Συνδέσμου καθώς και
καταλόγου των ξενοδοχείων της Επαρχίας Λεμεσού με λεπτομέρειες όσο αφορά τις διευκολύνσεις και
υπηρεσίες που προσφέρουν, τα οποία διανέμονται κατά τη διάρκεια διεθνών τουριστικών εκθέσεων και
άλλων εκδηλώσεων.

Έκδοση της μπροσούρας του ΣΤΕΚ με λεπτομέρειες για το Σύνδεσμο με στόχο την
πληροφόρηση για τη δομή, στόχους, επιδιώξεις και τις δραστηριότητες του Συνδέσμου και τις
προσφερόμενες ποικίλες και πολύτιμες υπηρεσίες με αντικειμενικότητα και ανεξαρτησία.
Συμμετοχή του ΣΤΕΚ στο Κέντρο Πληροφόρησης της ιστοσελίδας του Κέντρου Παραγωγικότητας
Κύπρου για υποστήριξη του επιχειρηματικού κόσμου.

Συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας Κύπρου και το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, για
προώθηση της τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και καινοτομιών στην ξενοδοχειακή βιομηχανία.

H. Συμμετοχή σε Τεχνικές Επιτροπές/Ερευνητικά Προγράμματα

Τεχνική Επιτροπή υπό την προεδρία του ΚΟΤ για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού στην Κύπρο. Ερευνητική συνεργασία με σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε Προγράμματα του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας για θέματα που αφορούν τους τομείς του τουρισμού και της ξενοδοχίας. Επιτροπές Εργασίας για υλοποίηση του Κοινοτικού Προγράμματος RISC (Regional Innovation Strategy in Cyprus) υπό την προεδρία του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας.

Τεχνικές Επιτροπές υπό την προεδρία της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού για διαμόρφωση Προτύπων Επαγγελματικών Προσόντων για ορισμένες ειδικότητες στην ξενοδοχειακή βιομηχανία.

Επιτροπή Εργασίας για τη διαμόρφωση και υιοθέτηση του Προγράμματος Βράβευσης Περιβαλλοντικής Ποιότητας Green Star for Hotels Award. Τεχνική Επιτροπή του Τμήματος Εργασίας για διευκρίνιση των κριτηρίων και διαδικασιών για την παραχώρηση αδειών εργασίας σε αλλοδαπούς και των όρων εργοδότησης.

Επιτροπή Ξενοδοχείων του ΚΟΤ (Έγκριση σχεδίων και κατάταξη ξενοδοχειακών μονάδων) Συμβουλευτική Επιτροπή Τουρισμού του ΚΟΤ. Επαρχιακές Συντονιστικές Επιτροπές Τουρισμού του ΚΟΤ (Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας, Πάφου, Ελ. Αμμοχώστου)

Ο ΠΑΣΥΞΕ

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί ένα νέο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον στο οποίο η ξενοδοχειακή βιομηχανία καλείται να προσαρμοστεί. Το 2006 αποτελεί ορόσημο για την ιστορία του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, ο οποίος συμπληρώνει 70 χρόνια ύπαρξης και συνεισφοράς στην ξενοδοχειακή και τουριστική βιομηχανία και στην οικονομία του τόπου γενικότερα.

Ο ρόλος που διαδραμάτισε και συνεχίζει να διαδραματίζει ο ΠΑΣΥΞΕ τυγχάνει καθολικής αναγνώρισης. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, μιλώντας στην πρόσφατη Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου, αναφέρθηκε στη μεγάλη συνεισφορά του ΠΑΣΥΞΕ. Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 70 χρόνων από της ίδρύσεως του Συνδέσμου, του αρχαιότερου επαγγελματικού Συνδέσμου στην Κύπρο, σημείωσε ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος, θέλω, για μιαν ακόμη φορά, να εκφράσω τα θερμά συγχαρητήρια μου «και να διερμηνεύσω τη γενική αναγνώριση του σημαντικότερου έργου και της πολύμορφης προσφοράς του ΠΑΣΥΞΕ στην ανάπτυξη της τουριστικής και ξενοδοχειακής βιομηχανίας στον τόπο μας και, κατά συνέπεια, στην ενίσχυση της κυπριακής οικονομίας».

Η ξενοδοχειακή βιομηχανία στην Κύπρο έχει τις ρίζες της στα μέσα της δεκαετίας του '30, όταν ύστερα από διεκδικήσεις οργανωμένων συνόλων ξενοδόχων προς την αποικιακή διοίκηση, τέθηκαν οι βάσεις για σύσταση της Παγκύπριας Ξενοδοχειακής Ένωσης.

Η ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας έφερε ένα νέο αέρα στην τουριστική βιομηχανία, με την Ένωση Ξενοδόχων -και μετέπειτα Σύνδεσμο Ξενοδόχων- να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση του τουρισμού ως τομέα προτεραιότητας για το νεοσυσταθέν Κράτος. Μεγάλη είναι η συμβολή του Συνδέσμου στην ίδρυση του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού και αριθμού ξενοδοχειακών σχολών.

Το 1974, τα μεγάλα τουριστικά κέντρα της Κερύνειας και της Αμμοχώστου και σχεδόν το 66% των ξενοδοχείων θα βρεθούν υπό κατοχή και το 70% των ξενοδοχοϋπαλλήλων θα βρεθεί στην ανεργία και την προσφυγιά. Ο ΠΑΣΥΞΕ προσφέρει ανθρωπιστική και οικονομική βοήθεια στους επηρεαζόμενους και αναλαμβάνει δράση για την αναβίωση της τουριστικής βιομηχανίας, κάτι που πετυχαίνει μέσα σε λίγα χρόνια, με αποκορύφωμα τη χρυσή δεκαετία του '80.

Σήμερα, ο Σύνδεσμός μας, ο οποίος αριθμεί 384 μέλη, μετέχει ενεργά στην προσπάθεια για συνεχή ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου και εκπροσωπεί τους ξενοδόχους της χώρας μας στους σημαντικότερους διεθνείς τουριστικούς και ξενοδοχειακούς οργανισμούς.

Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί ένα νέο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον στο οποίο η ξενοδοχειακή βιομηχανία καλείται να προσαρμοστεί. Η ένταξη στην ευρωπαϊκή οικογένεια παρέχει στο Σύνδεσμο την ευκαιρία για ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις, ώστε να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις και να εκπληρώσει το στόχο του για ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού.

Κυπριακές Αερογραμμές

Οι Κυπριακές Αερογραμμές, ιδρύθηκαν στις 24 Σεπτεμβρίου 1947, από την αποικιακή κυβέρνηση της Κύπρου, την [British European Airways \(BEA\)](#) και άλλους ιδιωτικούς επενδυτές. Οι δραστηριότητές της ξεκίνησαν στις 19 Απριλίου 1948. Αρχικά, αεροσκάφη τύπου Douglas DC-3 και χρησιμοποιούνταν σε περιφερειακά αεροδρόμια από την Λευκωσία. Από το 1953 η εταιρεία ξεκίνησε πτήσεις από και προς το [Λονδίνο](#) με αεροσκάφη τύπου Vickers Viscount που ανήκαν στην BEA. Αυτά αντικαταστάθηκαν από καινούρια αεροσκάφη τύπου De Havilland Trident Two, τα οποία αποκτήθηκαν από την BEA, με κόκκινα φτερά όπως στα χρώματα της BEA, αλλά κατά τα άλλα με τα πλήρη χρώματα των Κ.Α.

Το 1955 ξεκινά ο αγώνας των Κυπρίων με αίτημα την απελευθέρωση από την Μεγάλη Βρετανία και την Ένωση με την Ελλάδα. Τελικά το 1960 εγκαθιδρύεται η ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία και οι Κυπριακές Αερογραμμές περιέρχονται στην πλήρη ιδιοκτησία της.

Τον Ιούλιο 1974, εξαιτίας της εισβολής των [τουρκικών](#) στρατευμάτων στην Κύπρο, έχασαν την βάση της Λευκωσίας καθώς και κάποια αεροσκάφη Trident Two. Σύντομα όμως, στις 8 Φεβρουαρίου 1975 οι Κ.Α. ξεκίνησαν πάλι πτήσεις από την Λάρνακα. Από το 1992 ίδρυσαν και λειτουργούν μια θυγατρική εταιρεία, την [Eurocypria Airlines](#), ώστε να κατέχει μεγαλύτερο μερίδιο σε ναυλωμένες πτήσεις από και προς την Κύπρο. Το 2002, ίδρυσαν την [Hellas Jet](#) στην [Ελλάδα](#) (της οποίας κατείχαν το 75% των μετοχών), η οποία σταμάτησε να πετά τον Μάιο 2005. Οι Κυπριακές Αερογραμμές ανήκουν κατά 69.62% στην Κυπριακή Δημοκρατία, και κατά 30.38% σε ιδιώτες επενδυτές.

Οι Κ.Α. έχουν συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με τις [Ολυμπιακές Αερογραμμές](#), την [KLM Royal Dutch Airlines](#), την [Alitalia](#), την [Aeroflot](#), [LOT Polish Airlines](#), την [Gulf Air](#), την [EI AI](#), την [SN Brussels Airlines](#), την [AeroSvit](#) και την [Royal Jordanian](#).
[\[Επεξεργασία\]](#) Ο Στόλος των Κ.Α.

Ο στόλος των Κυπριακών Αερογραμμών, αποτελείται από τα ακόλουθα αεροσκάφη (Σεπτέμβριος 2005):

2 Airbus A319-100

6 Airbus A320-200

2 Airbus A330-200

Σύμβολο

Ως σύμβολο των Κυπριακών Αερογραμμών έχει καθιερωθεί το ενδημικό Αγρινό, χαρακτηριστικό στοιχείο της πανίδας της Κύπρου. Οι βασικοί χρωματισμοί είναι το κίτρινο και το βαθύ γαλάζιο.

Η ΚΥΠΡΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ 21^Ο ΑΙΩΝΑ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΕΥΚΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Εξέλιξη του Τουρισμού Παγκόσμια

Από το 1950 όταν τα ταξίδια έγιναν προσιτά στο ευρύ κοινό, οι αφίξεις τουριστών διεθνώς σημείωσαν μέση ετήσια αύξηση κατά 7,4% από 25 εκ. σε 528.5 εκ. το 1994, ενώ τα έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα αυξήθηκαν κατά 12,3% ετήσια από 2,1 δισεκ. δολάρια το 1950 σε 321,5 δισεκ. δολάρια το 1994. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού υπολογίζεται ότι κατά το 1994, 1,4 εκ. περιηγητές ταξίδεψαν κάθε μέρα εκτός της χώρας τους για σκοπούς τουρισμού ξοδεύοντας περίπου 880 εκ. δολάρια για διαμονή, φαγητό, διασκέδαση και ψώνια.

Η δραστηριότητα στον τομέα του εσωτερικού τουρισμού, δηλαδή τα ταξίδια για διακοπές μέσα στην ίδια την χώρα διαμονής ήταν κατά την ίδια περίοδο κατά πολύ μεγαλύτερη, δεκαπλάσια όσον αφορά τις αφίξεις και επταπλάσια περίπου όσον αφορά τις δαπάνες.

Κατά την δεκαετία του 1980 τα έσοδα από τον τουρισμό αυξήθηκαν με πολύ γρηγορότερους ρυθμούς από το διεθνές εμπόριο με αποτέλεσμα σήμερα ο τομέας του Τουρισμού να κατατάσσεται στους τρεις κυριότερους τομείς του διεθνούς εμπορίου μαζί με τα πετρελαιοειδή και την βιομηχανία των αυτοκινήτων.

Από πλευράς απασχόλησης, ο τομέας του τουρισμού και των ταξιδιών είναι σήμερα ο μεγαλύτερος εργοδότης και δημιουργεί, λόγω των πολλαπλασιαστικών του επιπτώσεων σε άλλους τομείς δραστηριότητας τις περισσότερες θέσεις εργασίας στις περισσότερες χώρες. Έτσι, κατά το 1994, υπολογίζεται ότι η άμεση και έμμεση απασχόληση λόγω του τουρισμού ήταν παγκόσμια 200 εκατ. περίπου άτομα.

Οι προορισμοί στους οποίους σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες αυξήσεις και οι οποίοι αναπτύχθηκαν με γρηγορότερους ρυθμούς κατά την δεκαετία του 1980 ήταν οι χώρες της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ασίας, η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία με μέση ετήσια αύξηση στις αφίξεις τουριστών 9,3%. Αυξήσεις μεγαλύτερες του γενικού μέσου όρου σημειώθηκαν επίσης στην Αφρική, την Μέση Ανατολή και την Αμερική. Το αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν η μείωση του μεριδίου της Ευρώπης στην διεθνή τουριστική κίνηση από 69% το 1980 σε 59,6% το 1994,

δεδομένου ότι ο ρυθμός αύξησης των αφίξεων ήταν κατά πολύ μικρότερος, παρόλο ότι η Ευρώπη παραμένει πρώτη στις αφίξεις περιηγητών με 315 εκ. το 1994. Οι προορισμοί με την μεγαλύτερη ζήτηση κατά το 1994 ήταν η Νοτιοανατολική Ασία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, η Νότια Αμερική, η Καραϊβική και Μεσογειακές Χώρες της Νότιας Ευρώπης.

Όσον αφορά τα έσοδα από τον τουρισμό σε ξένο συνάλλαγμα, η σημασία και συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομία είναι ασφαλώς πολύ μεγαλύτερη για τις αναπτυσσόμενες χώρες παρά για τις βιομηχανικά αναπτυγμένες, όπως και για καθαρά τουριστικές περιοχές όπως είναι Καραϊβική και η Νότια Ευρώπη.

Σημειώνεται τέλος ότι οι κυριότερες περιοχές πηγές τουρισμού είναι οι χώρες της Ευρώπης και η Βόρεια Αμερική. Οι αφίξεις από τις περιοχές αυτές αποτελούν το 57% και το 16% αντίστοιχα της συνολικής τουριστικής κίνησης παγκόσμια.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τουριστική Ζήτηση

Οι προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού αναφέρονται στην περίοδο 1995-2000 όπως και στην πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα μέχρι το 2010.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, κατά την περίοδο μέχρι το 2000 όπως και την περίοδο 2000-2010 αναμένονται πιο συγκρατημένοι ρυθμοί ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα:

1. Οι αφίξεις περιηγητών αναμένεται να αυξηθούν κατά 4,4% ετήσια την περίοδο 1995-2000 και κατά 3,6% την περίοδο 2000-2010. Με βάση τους ρυθμούς αυτούς, οι διεθνείς αφίξεις περιηγητών υπολογίζονται να ανέλθουν σε 661 εκ. το 2000 και σε 937 εκ. το 2010.
2. Τα έσοδα από τον τουρισμό αναμένεται να αυξηθούν κατά 4-5% περίπου ετήσια και υπολογίζεται ότι μέχρι το 2000 θα ξεπεράσουν τα 500 δισεκ. δολάρια.
3. Όσον αφορά το σκοπό ταξιδιού, υπολογίζεται ότι τα ταξίδια για επαγγελματικούς λόγους θα αυξηθούν περισσότερο από τα ταξίδια αναψυχής λόγω της αναμενόμενης αύξησης στην οικονομική ανάπτυξη και των εξελίξεων στο διεθνές εμπόριο και στον

τομέα των διεθνών συνεργασιών κυρίως στην Ευρώπη, Βόρεια Αμερική και Ιαπωνία. Τα ταξίδια αναψυχής θα αυξηθούν περισσότερο από τα επαγγελματικά σε χώρες της Ανατολικής και Νότιας Ασίας λόγω της αναμενόμενης μεγάλης αύξησης των ταξιδιών για μακρινούς προορισμούς από τις βιομηχανικές χώρες-πηγές τουρισμού.

4. Κατά την ίδια περίοδο αναμένεται να αυξηθούν τα ταξίδια εντός της Ευρώπης κυρίως όπως και στις περιοχές της Νοτιοανατολικής Ασίας και του Βόρειου Ατλαντικού, ενώ υπολογίζεται ότι θα μειωθούν τα ταξίδια προς και από την Λατινική Αμερική όπως και μεταξύ της Βόρειας Αμερικής και της Καραϊβικής.
5. Από την πλευρά των χωρών-πηγών τουρισμού μεγαλύτερη αύξηση αναμένεται από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, τις Σκανδιναβικές αγορές και χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης. Τα ταξίδια από χώρες της Δυτικής Ευρώπης θα συνεχίσουν να αυξάνονται κατά 4% ετήσια, ενώ μικρότερες αυξήσεις θα σημειωθούν τα ταξίδια από τις χώρες της Βόρειας Αμερικής.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Κατά το 1995 υπολογίζεται ότι θα δημιουργηθούν 12,6 εκ. νέες θέσεις εργασίας παγκόσμια λόγω της δραστηριότητας στον τουριστικό τομέα που θα απορροφήσουν το 10,7% του επιπρόσθετου εργατικού δυναμικού. Έτσι, η συνολική απασχόληση, άμεση και έμμεση, στον τομέα του τουρισμού, αναμένεται να ανέλθει σε 212 εκ., ενώ μέχρι το 2005 θα δημιουργηθούν 125 εκ. νέες θέσεις εργασίας ανεβάζοντας την συνολική απασχόληση σε 338 εκ. Οι μεγαλύτεροι εργοδότες με 108 εκ. θέσεις εργασίας και 50,7% του ολικού αριθμού θέσεων παγκόσμια είναι η Νότια Ασία και η Κίνα και ακολουθούν η Καραϊβική με 24,7%, η Ευρωπαϊκή Ένωση με 13,3% και η Λατινική Αμερική με 6%.

ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ

Η συνεισφορά του τομέα του τουρισμού και των ταξιδιών στο Ακαθάριστων Εγχώριο Προϊόν παγκόσμια υπολογίζεται να ανέλθει σε 10,9% το 1995 και να αυξηθεί σε 11,4% κατά το 2005. Το ύψος και η σημασία της συνεισφοράς του τουρισμού συνεισφέρει κατά 31,5% του ακαθάριστου προϊόντος της.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Οι κεφαλαιουχικές επενδύσεις σε νέες διευκολύνσεις και εξοπλισμό τόσο από τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα υπολογίζεται ότι κατά το 1995 θα ανέλθουν σε 1,9 τρισεκ. δολάρια και θα αποτελούν το 11,4% των ολικών επενδύσεων παγκόσμια σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Μέχρι το 2005 αναμένεται ότι οι επενδύσεις θα ανέλθουν σε 3,9 τρισεκ. δολάρια και σε πραγματικούς όρους θα αυξηθούν κατά 68,4%. Την πρώτη θέση στον τομέα των επενδύσεων κατά το 1995 θα κατέχει η Καραϊβική όπου από κάθε 4 δολάρια τα 3 θα επενδύονται στον τομέα του τουρισμού.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ/ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ολική ακαθάριστη παραγωγή του τομέα του Τουρισμού και των Ταξιδιών υπολογίζεται το 1995 σε 3,4 τρισεκ. δολάρια αναμένεται να αυξηθεί σε 7,2 τρισεκ. δολάρια μέχρι το 2005 σημειώνοντας αύξηση σε πραγματικούς όρους 54,6%.

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΕΣ

Τα έσοδα από άμεση, έμμεση και προσωπική φορολογία υπολογίζονται κατά το 1995 σε 655 δισεκ. δολάρια και θα αποτελούν το 11,1% περίπου των συνολικών εσόδων από φορολογίες.

ΕΞΩΓΕΝΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ

Η ζήτηση για τον τουρισμό καθορίζεται τόσο από τις δυνάμεις της αγοράς (προσφορά και ζήτηση) όσο και από εξωγενείς παράγοντες, δηλαδή παράγοντες οι οποίοι δεν σχετίζονται άμεσα με τον τουρισμό αλλά επηρεάζουν την έκταση και το είδος της ζήτησης για τουριστική δραστηριότητα.

Οι εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν τον τουρισμό περιλαμβάνουν δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, την οικονομική εξέλιξη, τις πολιτικές/νομοθετικές και θεσμικές αλλαγές, την ανάπτυξη της τεχνολογίας και του εμπορίου, την υποδομή στις μεταφορές και την ασφάλεια των ταξιδιών.

1. Δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές: Οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές στον πληθυσμό των αναπτυγμένων και πρόσφατα εκβιομηχανισθείς χωρών, ανεξάρτητα από άλλους παράγοντες, σημαίνουν ότι μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού θα έχουν τον χρόνο, την τάση και το εισόδημα για να ταξιδέψουν. Οι αλλαγές αυτές αφορούν τα ακόλουθα:

- Την παράταση του ορίου ηλικίας του πληθυσμού
- Την αύξηση των εργαζόμενων γυναικών και των οικογενειακών εισοδημάτων κατ' επέκταση
- Την αύξηση της αναλογίας των ανύπανδρων ενηλίκων
- Την τάση για δημιουργία οικογένειας σε μεγαλύτερη ηλικία
- Την μεγαλύτερη αύξηση στον αριθμό ζευγαριών χωρίς παιδιά σε σύγκριση με την γενικότερη αύξηση πληθυσμού
- Την χαλάρωση στους περιορισμούς μετανάστευσης
- Την αύξηση του χρόνου για πληρωμένες διακοπές και την ελαστικότητα των εργάσιμων ωρών
- Την πρόωρη αφυπηρέτηση
- Το αυξημένο ενδιαφέρον για δυνατότητες για ταξίδια

1.1 Παρά την μείωση που παρατηρείται στο ρυθμό αύξησης του πληθυσμού γενικά, αυξάνονται οι αριθμοί των ενήλικων ατόμων τα οποία έχουν μεγαλύτερη τάση και οικονομική δυνατότητα για ταξίδια. Μία από τις κυριότερες αλλαγές στις αναπτυγμένες χώρες για τα επόμενα χρόνια θα είναι η συνεχής μείωση του πληθυσμού στις ηλικίες 15-24 χρονών. Η μείωση στις γεννήσεις τις δεκαετίες του 1960 και 1970 και η παράταση του ορίου ηλικίας, θα οδηγήσει σε αύξηση της αναλογίας του πληθυσμού της μέσης ηλικίας και των πιο ηλικιωμένων μεταξύ του πληθυσμού των αναπτυγμένων χωρών πρόβλεψη ότι θα αυξηθεί η αναλογία του πληθυσμού ηλικίας 35-54 χρονών ο οποίος διαθέτει μεγαλύτερο εισόδημα όπως και η αναλογία των συνταξιούχων 65 χρονών και άνω οδηγεί στο συμπέρασμα ότι θα υπάρξει μεγαλύτερη ζήτηση για ταξίδια.

1.2. Η συμβολή του γυναικείου πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό στις κυριότερες χώρες πηγές τουρισμού αυξάνεται. Παράλληλα οι γυναίκες δημιουργούν οικογένεια σε μεγαλύτερη ηλικία και επιστρέφουν στην εργασία τους μετά την τεκνοποίηση. Τόσο σαν ξεχωριστό τμήμα αγοράς όσο και λόγω της συνεισφοράς τους στον οικογενειακό προϋπολογισμό, ο γυναικείος πληθυσμός αποτελεί σημαντική παράμετρο στον τομέα των ταξιδιών και των διακοπών.

1.3. Οι δύο κύριες αλλαγές στην δομή και την σύνθεση του μέσου νοικοκυριού είναι η αυξημένη σημασία των ελευθέρων μελών και των ζευγαριών χωρίς

παιδιά. Οι τάσεις αυτές στην δομή της οικογένειας αναμένεται να συνεχιστούν και να αυξήσουν τα ειδικά αυτά τμήματα της αγοράς.

1.4 Σύμφωνα με τους τρέχοντες ρυθμούς αύξησης υπολογίζεται ότι μέσα στα επόμενα 20 χρόνια το εργατικό δυναμικό στις χώρες του Τρίτου Κόσμου θα αυξηθεί κατά 700 εκ. περίπου ενώ σε αντίθεση κατά την ίδια περίοδο το εργατικό δυναμικό στις βιομηχανικές χώρες θα μείνει στάσιμο ή/και θα μειωθεί. Κατά συνέπεια αναμένεται ότι οι βιομηχανικές χώρες θα χαλαρώσουν τους περιορισμούς σε θέματα μετανάστευσης ώστε να εξασφαλίσουν το αναγκαίο εργατικό δυναμικό και να διασφαλίσουν την οικονομική τους ανάπτυξη. Οι επιπτώσεις από τις εξελίξεις αυτές θα είναι:

- Η αύξηση των ταξιδιών μεταξύ των χωρών όπου απασχολούνται οι μετανάστες εργάτες
- Η ανάγκη για ταξίδια και τουριστικά προϊόντα σχεδιασμένα για συγκεκριμένες εθνικές ομάδες

1.5 Η αύξηση του πληρωμένου χρόνου διακοπών θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση στην συχνότητα των διακοπών. Ειδικότερα των διακοπών μικρής διάρκειας. Η ελαστικότητα στον εργάσιμο χρόνο θα οδηγήσει στην μεγαλύτερη διαφοροποίηση της ζήτησης για ταξίδια διακοπών, (αύξηση στην ζήτηση για νέους/διαφορετικούς προορισμούς και αύξηση της ζήτησης για ταξίδια εκτός περιόδου αιχμής).

1.6 Οι συνταξιούχοι τώρα είναι περισσότεροι, έχουν καλύτερη μόρφωση και είναι περισσότερο δραστήριοι παρά σε προηγούμενες περιόδους. Η αγορά των συνταξιούχων έχει πολύ καλές προοπτικές για να συμβάλει στην αύξηση των διακοπών με μεγάλη διάρκεια και στην αύξηση των μακρινών ταξιδιών.

1.7 Η βελτίωση του επιπέδου μόρφωσης αυξάνει το ενδιαφέρον για καλύτερη γνωριμία μεταξύ των διαφόρων λαών. Ταυτόχρονα η ανάπτυξη της τεχνολογίας δίνει τώρα τις δυνατότητες για άμεση και ζωντανή σε αρκετές περιπτώσεις επαφή σχεδόν μεταξύ όλων των χωρών και λαών. Οι τάσεις για ένα σφαιρικό και κοσμοπολίτικο τρόπο ζωής οδηγεί στην αύξηση των ταξιδιών αύξηση του ενδιαφέροντος για άλλες κοινωνίες ενισχύει την επιθυμία για ταξίδια και την αναζήτηση μεγαλύτερης ποικιλίας εμπειριών από τα ταξίδια. Οι καταναλωτές τώρα απαιτούν νέα πιο ευφάνταστα και ποικίλα προϊόντα και υπηρεσίες. Κατά

την επόμενη δεκαετία τα ταξίδια τα οποία ετοιμάζονται στα μέτρα και τις απαιτήσεις των περιηγητών θα αυξηθούν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τα καθιερωμένα πακέτα διακοπών.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

2.1 Μεταξύ της τάσης για ταξίδια και των οικονομικών εξελίξεων υπάρχει μία άμεση και ξεκάθαρη σύνδεση. Η ανάπτυξη/αύξηση στα ταξίδια εξαρτάται και επηρεάζεται άμεσα από τις εξελίξεις στην οικονομία. Νοούμενου ότι οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν αναλλοίωτοι, η αύξηση της τάξης του 1% στην κατανάλωση έχει σαν αποτέλεσμα αντίστοιχη αύξηση στα ταξίδια, μία αύξηση της τάξης του 2,5% στην κατανάλωση οδηγεί σε 4% αύξηση στα ταξίδια, ενώ αύξηση 5% στην κατανάλωση οδηγεί σε 10% αύξηση στις δαπάνες για ταξίδια.

2.2 Κατά τη δεκαετία του 1980, το Ακαθόριστο Εγχώριο Προϊόν στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες αυξήθηκε σε πραγματικούς όρους κατά 3% ετήσια. Η Διεθνής Τράπεζα προβλέπει μέση ετήσια αύξηση για τις ίδιες χώρες περίπου στα ίδια επίπεδα για την δεκαετία του 1990, ενώ για τις χώρες με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα η αύξηση υπολογίζεται να κυμανθεί γύρω στο 4,6%. Οι συγκροτημένοι αυτοί ρυθμοί αύξησης που προβλέπονται για την δεκαετία του 1990 είναι αρκετοί για να διατηρήσουν ένα καλό ρυθμό ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού.

2.3 Η αναμενόμενη αύξηση των εισοδημάτων κατά την δεκαετία του 1990 θα έχει σαν αποτέλεσμα την περαιτέρω αύξηση των ταξιδιών και της δαπάνης για διακοπές από μεγαλύτερους αριθμούς ατόμων με ψηλά εισοδήματα όπως και την αύξηση των κοινωνικών ομάδων οι οποίες θα αποκτήσουν την δυνατότητα για ταξίδια.

2.4 Οι τιμές για ταξίδια, τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες καθορίζονται τόσο από τα επίπεδα και την αύξηση στο διαθέσιμο εισόδημα για ταξίδια και διακοπές, όσο και από το κόστος των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Κατά το δεύτερο ήμισυ του εικοστού αιώνα η αύξηση στο κόστος για ταξίδια ήταν σταθερά χαμηλότερη από την αύξηση στον πληθωρισμό, λόγω της εφαρμογής νέας τεχνολογίας και ανταγωνιστικών πιέσεων. Η φιλελευθεροποίηση των αερομεταφορών και η ανάπτυξη των μεγαλύτερων και πιο αποδοτικών από πλευράς καυσίμων αεροσκαφών, θα συνεχίσει να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις τιμές.

2.5 Αλλαγές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό το κόστος των ταξιδιών στο εξωτερικό και κατ' επέκταση την αύξηση των

ταξιδιών. 5% αύξηση στο κόστος ταξιδιών έχει σαν αποτέλεσμα μείωση κατά 6-10% στα ταξίδια.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Οι κυριότερες αλλαγές οι οποίες αναμένεται να επηρεάσουν την ανάπτυξη και την δομή του τομέα του τουρισμού στην δεκαετία του 1990 είναι οι ακόλουθες:

- Πολιτικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη
- Οικονομικά και ρυθμιστικά μέτρα εναρμόνισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φιλελευθεροποίηση των αερομεταφορών
- Συνοριακές διατυπώσεις για ταξιδιώτες
- Πολιτική οικονομικής ανάπτυξης
- Κίνημα για προστασία περιβάλλοντος

3.1 Η συνεχιζόμενη διευκόλυνση στους όρους διακίνησης από και προς τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση στην κίνηση μεταξύ των χωρών της Δυτικής Ευρώπης.

3.2 Η συμπλήρωση του προγράμματος μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ενιαία Αγορά, θα οδηγήσει στην κατάργηση των περιοριστικών μέτρων στις αερομεταφορές και στην επέκταση της δραστηριότητας των οργανωτών ταξιδιών. Ταυτόχρονα η εναρμόνιση των ρυθμιστικών και οικονομικών μέτρων στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του τουρισμού, θα έχει χωρίς αμφιβολία σαν αποτέλεσμα την αύξηση στις αερομεταφορές και στον τουρισμό στην Ευρώπη. Τα αποτελέσματα από τις εξελίξεις αυτές θα αρχίσουν να γίνονται αισθητά κατά το ήμισυ της δεκαετίας του 1990.

Όσον αφορά το θέμα ειδικότερα της φιλελευθεροποίησης των αερομεταφορών, το δίλημμα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες, είναι η δυσκολία των εθνικών αερομεταφορών τους να αντιμετωπίσουν το μεγάλο κόστος για εξασφάλιση νέων αεροπλάνων και να κερδίσουν έτσι την εκτίμηση στις χώρες-πηγές τουρισμού, για προσέλκυση πελατείας. Ταυτόχρονα η πολιτική των ανοικτών ουρανών είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον κίνδυνο ένα μεγάλο μέρος των εσόδων από τα αεροπορικά ναύλα

να τα καρπώνονται ξένοι αερομεταφορείς. Ο στόχος για τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της προστασίας από την μία, των εθνικών αερομεταφορέων και της πραγματοποίησης όσο το δυνατό μεγαλύτερων οικονομικών ωφελημάτων από τον τουρισμό.

3.3 Ο τουρισμός για τις αναπτυσσόμενες χώρες από την μία εξασφαλίζει ξένο συνάλλαγμα και απασχόληση, ενώ από την άλλη επιφέρει αλλαγές σε παραδοσιακά κοινωνικά συστήματα και περιοχές φυσικής ομορφιάς και δημιουργεί μεγάλο βαθμό εξάρτησης. Η ανάπτυξη του τουρισμού έχει πλέον αναγνωριστεί σαν ένα νέο μέσο οικονομικής ανάπτυξης που συνδυάζει ωφελήματα και προβλήματα. Σχεδόν όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες αντιλαμβάνονται ότι ο διεθνής τουρισμός είναι επιθυμητός. Η κυβερνητική πολιτική των χωρών αυτών είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη του τουρισμού λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές ανάγκες. Η προσέγγιση αυτή προϋποθέτει περιεκτικό και ολοκληρωμένο σχεδιασμό του τουριστικού τομέα.

3.4 Το περιβάλλον αποτελεί την βάση για τον τουρισμό ο οποίος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους φυσικούς πόρους. Ταυτόχρονα ο τουρισμός απαιτεί ανάπτυξη της υποδομής και των διευκολύνσεων. Η σημασία του περιβάλλοντος για την ανάπτυξη του τουρισμού αναγνωρίζεται πλέον σε μεγάλο βαθμό. Τόσο οι κυβερνήσεις των χωρών-δεκτών τουρισμού, όσο και οι επενδυτές και επιχειρηματίες, αποδίδουν πλέον μεγάλη σημασία στην αειφόρα τουριστική ανάπτυξη. Η αειφόρα τουριστική ανάπτυξη ικανοποιεί τις ανάγκες των επισκεπτών και της περιοχής-δέκτη, ενώ ταυτόχρονα προστατεύει και επαυξάνει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Προϋπόθεση για την εφαρμογή αειφόρας τουριστικής ανάπτυξης είναι η διεξαγωγή μελετών χωρητικότητας και η επιτυχία της υλοποίησης της επιτυγχάνεται μέσω ενός συστήματος αποτελεσματικού σχεδιασμού και μηχανισμών ελέγχου λειτουργίας. Η υιοθέτηση και εφαρμογή αειφόρας τουριστικής ανάπτυξης προϋποθέτει την αποδοχή και την συνεργασία από όλους τους φορείς, τόσο του ιδιωτικού όσο και των τοπικών αρχών και των ίδιων τουριστών.

3.5 Τεχνολογική Ανάπτυξη: Η πρόοδος στην τεχνολογία της αεροναυτικής μηχανικής και στα συστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και προγραμμάτων, οποία θα συνεχιστεί, θα έχει σαν αποτέλεσμα την διευκόλυνση των διευθετήσεων για κρατήσεις και ταξίδια, ενώ τα ταξίδια θα γίνουν γρηγορότερα και φθηνότερα λόγω εξοικονόμησης

προσωπικού και μείωσης των κόστων λειτουργίας των αεροπορικών εταιρειών και των ταξιδιωτικών γραφείων.

3.6 Ασφάλεια Ταξιδιού: Η ασφάλεια των ταξιδιών είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την αύξηση του τουρισμού. Η αντίληψη για την προσωπική ασφάλεια γενικότερα συνιστάται στα ακόλουθα:

- a. Ασφάλεια στο ταξίδι: τεχνικός έλεγχος και επίπεδα λειτουργίας των μεταφορικών μέσων
- b. Ασφάλεια στον προορισμό: θέματα υγείας, εγκληματικότητα, πολιτική και κοινωνική κατάσταση.
- c. Ταξίδι και προορισμός: τρομοκρατία(αεροπειρατείες κλπ)

Η λήψη των αναγκαίων μέτρων για διασφάλιση της ασφάλειας ταξιδιών από μέρους των κυβερνήσεων και διοργανωτών ταξιδιών, μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα μερική αύξηση στο κόστος ταξιδιών.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι κυριότερες εξελίξεις και αλλαγές κατά τα επόμενα χρόνια στον τομέα της ζήτησης και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών, χαρακτηρίζονται από τα ακόλουθα:

- Αύξηση στην αναλογία του πληθυσμού που πραγματοποιεί ταξίδια για διακοπές, κυρίως σε ξένους προορισμούς.
- Περισσότερα από ένα ταξίδια για διακοπές κατά την διάρκεια του χρόνου(σύντομες διακοπές-μεγάλες διακοπές)
- Αυξημένη ζήτηση για νέους πιο μακρινούς προορισμούς και νέα πιο ευφάνταστα προϊόντα
- Αυξημένη ζήτηση για περισσότερο δραστήριες και περιπετειώδεις διακοπές
- Αυξημένη ζήτηση για σύντομες διακοπές, είτε για ξεκούραση, είτε για ειδικά ενδιαφέροντα και δραστηριότητες.
- Αναζήτηση από τους οργανωτές ταξιδιών νέων σχετικά μη αναπτυγμένων προορισμών και διαφοροποίηση των παραδοσιακών πακέτων διακοπών με την συμπερίληψη νέων προγραμμάτων και περισσότερη εξειδίκευση
- Τμηματοποίηση της αγοράς με βάση κυρίως τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, τρόπο ζωής και ενδιαφέροντα των περιηγητών και

προσπάθεια για προσέλκυση των τμημάτων εκείνων στις απαιτήσεις των οποίων ανταποκρίνεται το προσφερόμενο προϊόν.

- Μείωση του αριθμού των οργανωτών ταξιδιών μεσαίου και μικρού μεγέθους και συγκέντρωση της δραστηριότητας σε μικρό αριθμό μεγάλων οργανωτών ταξιδιών με παγκόσμια εμβέλεια.
- Αύξηση των μικρών εξειδικευμένων οργανωτών ταξιδιών για μεμονωμένους προορισμούς.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.Επιπτώσεις:Οι επιπτώσεις από τον τουρισμό για οποιαδήποτε περιοχή-δέκτη (χώρα, περιοχή, θέρετρο) είναι οικονομικές, κοινωνικοπολιτιστικές και περιβαλλοντικές. Η έκταση των επιπτώσεων αυτών αναμένεται να αυξηθεί λόγω της αναμενόμενης αύξησης στους αριθμούς των περιηγητών. Επιπρόσθετα, οι αναπτυσσόμενες χώρες όπου το μερίδιο τους στο διεθνή τουρισμό αναμένεται να αυξηθεί μέχρι το 30% μέχρι το 2000.

1.1 Ο ρόλος του τουρισμού θα γίνει ακόμα μεγαλύτερος και σημαντικότερος στην διεθνή οικονομία λόγω της γρηγορότερης ανάπτυξης του από άλλους τομείς. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της αναλογίας των θέσεων εργασίας και των εισοδημάτων που προέρχονται άμεσα από τον τουρισμό. Επίσης ολοένα και περισσότερες τοπικές οικονομίες θα υποστηρίζονται σε μεγάλο βαθμό και κατ' επέκταση θα εξαρτώνται από τον διεθνή τουρισμό.

1.2 Η επαφή του ντόπιου πληθυσμού και των επισκεπτών δημιουργεί κοινωνικοπολιτιστικές επιπτώσεις. Το μέγεθος των επιπτώσεων αυτών στον τρόπο ζωής και την κουλτούρα του ντόπιου πληθυσμού εξαρτάται τόσο από το είδος, το μέγεθος και την συγκέντρωση του τουρισμού όσο και από τα ιδιαίτερα κοινωνικοπολιτιστικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου ντόπιου πληθυσμού και την δυναμικότητα των χαρακτηριστικών αυτών. Επομένως, οι κοινωνικοπολιτιστικές επιπτώσεις θα πρέπει να μελετούνται για κάθε περίπτωση ξεχωριστά ώστε να γίνονται τα κατάλληλα προγράμματα με τα οποία η τουριστική δραστηριότητα θα απορροφάτε από την κοινωνία της περιοχής-δέκτη και θα έχει τις λιγότερες επιπτώσεις στην κοινότητα και στον πολιτισμό της.

1.3 Με την αύξηση των αριθμών περιηγητών, αυξάνονται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον. Το πρόβλημα του συνωστισμού στις τουριστικές περιοχές θα γίνει οξύτερο ειδικά σε περιοχές με περιορισμένη έκταση και ικανότητα να απορροφήσουν μεγάλους αριθμούς. Μεγάλοι αριθμοί τουριστών μπορεί να προκαλέσουν ζημιά σε περιοχές με ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον. Επομένως παρουσιάζεται επιτακτικότερη η ανάγκη για σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης έτσι ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός και να εμποδίζεται η βλάβη στο φυσικό περιβάλλον.

ΜΕΤΡΑ/ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Πρωταρχικής σημασίας μέτρο για τον καθορισμό του μεγέθους της τουριστικής ανάπτυξης μίας περιοχής και την μέτρηση των επιπτώσεων από την ανάπτυξη αυτή, είναι ο υπολογισμός της απορροφητικής χωρητικότητας/δυνατότητας (absorbing capacity) της οικονομίας σε σχέση με τον τουρισμό. Ο όρος αυτός στην ευρύτερη του έννοια σημαίνει την ικανότητα της περιοχής να προσφέρει τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις/διευκολύνσεις και υποδομή για να ανταποκριθεί στην ζήτηση. Οι περιορισμοί που μπορούν να υπάρχουν αφορούν το εργατικό δυναμικό, την έλλειψη κεφαλαίων, την περιορισμένη έκταση γης και την σπανιότητα/έλλειψη φυσικών πόρων.

Μεγάλης σημασίας για την τουριστική ανάπτυξη, είναι επίσης ο καθορισμός των επιτρεπόμενων αναπτύξεων και των επιπέδων οικοδομών και η εισαγωγή κανονισμών ειδικότερα όσον αφορά το ύψος, το μέγεθος, την απόσταση από την παραλία και τις διευκολύνσεις. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνεται η ανέγερση οικοδομών με παραδοσιακό χαρακτήρα.

Πολλοί τουριστικοί προορισμοί και περιοχές αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του υπολογισμού του ανώτατου αριθμού τουριστών που μπορούν να δεχτούν. Ένας τρόπος για να γίνει αυτό, είναι να υπολογιστεί η χωρητικότητα μίας περιοχής με βάση διάφορα κριτήρια κυρίως οικονομικά, κοινωνικοποιοιστικά και περιβαλλοντικά.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στον καθορισμό του επιπέδου τουριστικής ανάπτυξης, είναι το εργατικό δυναμικό και η διατήρηση ελάχιστων επιπέδων εξυπηρέτησης και λειτουργίας των τουριστικών καταλυμάτων ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις της τουριστικής πελατείας.

Εξίσου σημαντική και απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διασφάλιση ψηλού επιπέδου υπηρεσιών στους τομείς των οργανωμένων εκδρομών και των μεταφορών με τον καθορισμό ψηλών επιπέδων για τον εξοπλισμό και ελάχιστων προσόντων για το προσωπικό, ειδικότερα για ξεναγούς.

Βασική προϋπόθεση επιτυχίας στον τομέα του τουρισμού είναι η στενή συνεργασία μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Η συνεργασία αυτή πρέπει να υπάρχει στους τομείς του προγραμματισμού-σχεδιασμού της εμπορίας και της λειτουργίας, λόγω της αλληλεξάρτησης των δύο τομέων. Κανένας από τους τομείς δεν μπορεί να επιτύχει τους στόχους του εάν οι στόχοι δεν είναι κοινοί.

Ο ρόλος των Κυβερνήσεων στον τουρισμό είναι καταλυτικός και διευκολυντικός ώστε να δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την επιτυχή λειτουργία του τουριστικού τομέα. Στον τομέα της εμπορίας του προϊόντος η συνεργασία του δημοσίου τομέα με τον ιδιωτικό, δηλαδή τους επαγγελματίες του τουριστικού τομέα. Στον τομέα της εμπορίας προϊόντος η συνεργασία του δημοσίου τομέα με τον ιδιωτικό, δηλαδή τους επαγγελματίες τουρισμού, είναι ζωτική και απαραίτητη για την αποτελεσματικότητα των ενεργειών και την εξοικονόμηση κεφαλαίων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από όσα αναλύονται πιο πάνω, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές του τουρισμού, τις τάσεις που θα επικρατήσουν στον διεθνές προσκήνιο, τις ανάγκες και απαιτήσεις του τουρίστα και την προσέγγιση/πολιτική που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι τουριστικοί προορισμοί:

1. Η τουριστική κίνηση και οι δαπάνες θα αυξάνονται σταθερά
2. Θα υπάρξει πιο έντονος και μεγαλύτερος ανταγωνισμός μεταξύ των τουριστικών προορισμών
3. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον και προσοχή στις επιπτώσεις του τουρισμού (οικονομικές, κοινωνικοπολιτιστικές και περιβαλλοντικές)
4. Καλύτερα ενημερωμένοι περιηγητές, περισσότερο απαιτητικοί και ευαισθητοποιημένοι σε θέματα περιβάλλοντος

Η επιτυχία στον τομέα του τουρισμού στην δεκαετία του 1990 και στην πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, εξαρτάται απόλυτα από τον επαγγελματισμό στην προσέγγιση τόσο από την πλευρά

των προορισμών, όσο και από την πλευρά των οργανωτών ταξιδιών. Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία είναι η ανάπτυξη του τουρισμού με τρόπο ώστε:

1. να αφομοιώνεται από την φιλοξενούσα χώρα και τον ντόπιο πληθυσμό (με ελάχιστες αρνητικές κοινωνικοπολιτιστικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις)
2. να συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας-προορισμού
3. να διασφαλίζει ικανοποιητική απόδοση των επενδύσεων στους επενδυτές και επιχειρηματίες τουρισμού και ταξιδιών
4. να προσφέρει ικανοποιητικές εμπειρίες στους επισκέπτες

Η επίτευξη των πιο πάνω στόχων προϋποθέτει αναβάθμιση των γνώσεων και των ικανοτήτων τόσο εκ μέρους των Κυβερνήσεων, Εθνικών Οργανισμών Τουρισμού, όσο και εκ μέρους των επιχειρηματιών και μεγαλύτερη πολιτική θέληση για συνεργασία. Οι ζωτικοί τομείς στους οποίους επιβάλλεται να υπάρξει βελτίωση και επέκταση, είναι:

- Περιεκτικός και ολοκληρωμένος προγραμματισμός της τουριστικής ανάπτυξης
- Ολοκληρωμένη στρατηγική ανάπτυξης
- Συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και κοινά προγράμματα δραστηριοτήτων μεταξύ εθνικών οργανισμών τουρισμού ή κυβερνητικών υπηρεσιών αρμοδίων για θέματα τουρισμού και επιχειρηματιών τουρισμού και ταξιδιών
- Συνεργασία μεταξύ γειτονικών τουριστικών προορισμών σε θέματα διαφήμισης και προβολής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κυπριακός τουρισμός είναι καλώς γνωστά σε όλους τους λόγω των συνεχών αναφορών που γίνονται από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Είναι καλώς γνωστά, γιατί οι οποιοσδήποτε δυσλειτουργίες του κυπριακού τουρισμού επιφέρουν και δυσλειτουργίες σε όλους τους τομείς της κυπριακής οικονομίας, εφόσον ο Τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους της τομείς, με συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν 12,40% το 2006, ενώ το 2001 ήταν της τάξης του 20,53%. Και μπορεί αυτό να είναι και συνέπεια της ραγδαίας ανάπτυξης των υπόλοιπων Τριτογενών κυρίως Τομέων της Οικονομίας, δεν παύει όμως να σημαίνει ότι ο τουρισμός τα τελευταία χρόνια διολισθαίνει συνεχώς.

Οι αφίξεις το 2001 ήταν 2,7 εκατομμύρια, ενώ το 2006 ήταν 2,4 εκατομμύρια. Τα εισοδήματα από αφίξεις τουριστών πολυήμερης διαμονής το 2001 ήταν £1.271,6 εκατομμύριο, ενώ το 2006 έπεσαν στο £1.027,3 εκατομμύριο. Δεν είναι σκοπός του παρόντος πονήματος να καταλογισθούν ευθύνες, είτε στο κράτος είτε στην ιδιωτική πρωτοβουλία είτε στον ΚΟΤ, για τη συνεχή διολίσθηση του τουρισμού. Δεν παύει, όμως, να είναι γεγονός ότι η κατιούσα πορεία του τουρισμού προκαλεί κλυδωνισμούς και δυσλειτουργίες στην κυπριακή οικονομία, με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ο παγκόσμιος τουρισμός συνεχώς αυξάνεται, ενώ ο κυπριακός τουρισμός συνεχώς διολισθαίνει και αυτό δεν οφείλεται μόνο στις πολιτικές αναταράξεις της περιοχής μας ή/και σε διάφορους άλλους εξωγενείς παράγοντες, αλλά κατά κύριο λόγω σε μας τους ίδιους. Τα πρόσφατα ενθαρρυντικά αποτελέσματα, αναφορικά με τις αυξήσεις στις αφίξεις και τα έσοδα, είναι καλοδεχούμενα και αποδεικνύουν ότι οι συντονισμένες και μεθοδικές ενέργειες όλων των εμπλεκόμενων είναι δυνατό να αναστείλουν την πτωτική πορεία του κυπριακού τουρισμού. Δεν πρέπει όμως με κανένα τρόπο να εφησυχάζουμε, αλλά τουναντίον να προχωρούμε μπροστά, με αποφασιστικά βήματα, με προγραμματισμό και συνεχή προσπάθεια.

Τι γίνεται στο μέλλον, λοιπόν, που δεν είναι μεν εύκολο να πραγματοποιηθεί, αλλά είναι απαραίτητο, αν πιστεύουμε στον τουρισμό και στη συνεισφορά του στο ευ ζην όλων μας, περιγράφεται συνοπτικά αμέσως στη συνέχεια. Πρέπει να αντιμετωπιστούν όλα τα προβλήματα με σοβαρότητα και μεθοδικότητα, και όλοι οι φορείς μαζί ας πάρουν αποφασιστικά τολμηρές αποφάσεις, για να επαναφέρουν τον τουρισμό μας σε σταθερά ανοδική πορεία.

Τι πρέπει να γίνει στο μέλλον

Δημιουργία ανεξάρτητου Υπουργείου Τουρισμού: Το συνταγματικό κώλυμα μπορεί να λυθεί με την ομαδοποίηση Υπουργείων. Συμμετοχή στα Δ.Σ. ΚΟΤ και των κρατικών αερομεταφορέων (Κυπριακές Αερογραμμές και Eurocyprgia): Απαραίτητη η συμμετοχή στα Δ.Σ. του ΚΟΤ και των δύο κρατικών αερομεταφορέων, ατόμων με βαθιά γνώση του τουρισμού τα οποία πρέπει να προέρχονται από τους μεγάλους συναφείς επαγγελματικούς συνδέσμους.

Να δοθούν «υπερεξουσίες» στον ΚΟΤ: Με τη συμμετοχή των εκπροσώπων και των μεγάλων επαγγελματικών συνδέσμων στο Δ.Σ. του ΚΟΤ να δοθούν «υπερεξουσίες» στον ΚΟΤ, για οριζόντιες αλλά και κάθετες παρεμβάσεις σε Υπουργεία και κρατικούς φορείς, για να γίνει αποτελεσματικότερος ο προγραμματισμός, η παρακολούθηση και η υλοποίηση των σχεδίων δράσης.

Μάρκετινγκ

Εντατικοποίηση της προσπάθειας για να αποκτήσει η Κύπρος «δική» της αποκλειστική ταυτότητα, για να ξεχωρίζει από τους πολλούς άλλους παρόμοιους προορισμούς. Ισχυροποίηση της νέας εκστρατείας του ΚΟΤ με το νέο σύνθημα «Love Cyprus», με ενδεχόμενη σμίκρυνση των κειμένων. Άμεση αναγκαιότητα σημαντικής αύξησης των διαθέσιμων κονδυλίων. Παράδειγμα προς μίμηση τα κονδύλια που διαθέτουν οι ανταγωνιστικοί με την Κύπρο προορισμοί.

Εποχικότητα

Κατεπείγουσα εκπόνηση/εφαρμογή σχεδίου δράσης για απάμβλυνση της εποχικότητας, η οποία κατά τη χειμερινή περίοδο 2006/2007 σημείωσε «θλιβερή» επιδείνωση. Μείωση του κόστους λειτουργίας των αδειούχων τουριστικών καταλυμάτων τους χειμερινούς μήνες, με «επιδοτήσεις» των τιμών των καυσίμων, ηλεκτρισμού κλπ.

Αύξηση των εκδηλώσεων για αξιοποίηση του χρόνου των τουριστών τρίτης ηλικίας. «Υποχρεωτική» λειτουργία, κατά το δυνατόν, του αριθμού των λειτουργούντων κατά τους χειμερινούς μήνες ξενοδοχειακών καταλυμάτων, των χώρων εστίασης και αναψυχής.

Μείωση του κόστους ξεναγήσεων τους χειμερινούς μήνες. Εντατικοποίηση του

στοχευμένου μάρκετινγκ για προσέλκυση τουρισμού κατά τους μήνες χαμηλής κίνησης. Ενδεχόμενη δυνατότητα αξιοποίησης ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Υπαλλακτικές μορφές τουρισμού: Απαραίτητη η δυναμικότερη προώθησή τους. Όπως για παράδειγμα ο Ιατρικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Συνεδρίων και Κινήτρων κοκ. Ειδικότερα και ενόψει της παταγώδους αποτυχίας στην ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού (ελλιπής υποδομή, αδυναμία διαχείρισης κρατήσεων κοκ), να εκπονηθεί άμεσα σχέδιο αναβάθμισης όλων των προσφερόμενων αθλητικών χώρων αλλά και ανέγερσης νέων, για προπονήσεις και να καταρτισθεί χωρίς καμιά καθυστέρηση από τον ΚΟΑ και τον ΚΟΤ ηλεκτρονικό σχέδιο διαχείρισης κρατήσεων των αθλητικών χώρων που προσφέρουν πλήρεις υπηρεσίες.

Γήρανση προϊόντος - αναβάθμιση ξενοδοχειακών μονάδων - μετατροπή ξενοδοχείων: Λόγω μειωμένων κερδών ή/και σημαντικών ζημιών αποφεύγονται ανακαινίσεις και υποβαθμίζονται με εξοικονομήσεις οι παρεχόμενες υπηρεσίες. Απαραίτητη προϋπόθεση η άμεση εισαγωγή κινήτρων/επιδοτήσεων τόσο για ανακαινίσεις ξενοδοχείων, αλλά και για μετατροπή κάποιων από αυτά σε boutique ή/και club hotels. Το πρόσφατα εξαγγελθέν σχέδιο επιδοτήσεων με βάση ευρωπαϊκές επιδοτήσεις κρίνεται ως ανεπαρκές.

Αρχαιολογικοί χώροι: Επιτάχυνση των έργων αναβάθμισής τους και ξεχωριστό μάρκετινγκ για τους αρχαιολογικούς χώρους. Ενδεχόμενη δυνατότητα αξιοποίησης ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Αεροδρόμια: Μέχρι την αποπεράτωση των νέων αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου είναι απαραίτητη η περαιτέρω βελτίωση της λειτουργικότητας των αεροδρομίων, κυρίως τις περιόδους και μέρες αιχμής που παρατηρούνται σημαντικές δυσλειτουργίες.

Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος: Χωρίς να δημιουργούνται προβλήματα στην προσέλκυση τουριστών από την Αγγλία, που συνεισφέρει πέραν του 56% των αφίξεων, να εκπονηθούν και εφαρμοσθούν τάχιστα σχέδια που θα προσελκύουν και γερμανόφωνους, γαλλόφωνους, ιταλόφωνους κοκ τουρίστες.

Καθαριότητα - προστασία του φυσικού περιβάλλοντος - τουριστική συνείδηση:

Όχι μόνο εκστρατείες, αλλά και συνεχής έλεγχος από τους αρμόδιους φορείς (ΚΟΤ, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Καλλιέργεια τουριστικής συνείδησης η οποία θα βοηθήσει όχι μόνο στην καθαριότητα, αλλά και στη συμπεριφορά, τη νοοτροπία και τον τερματισμό της

αισχροκέρδειας. Ενδεχόμενη δυνατότητα αξιοποίησης ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Έλεγχος τουριστικών υπηρεσιών - κυπριακή φιλοξενία - ξένο εργατικό δυναμικό: Ανεπαρκής ο έλεγχος λόγω ανεπαρκούς στελέχωσης και της αδυναμίας καλλιέργειας τουριστικής συνείδησης στους επαγγελματίες του τουρισμού. Απαραίτητη η προγραμματισμένη και στοχευμένη συνεχής εκπαίδευση όλων όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό, που θα έχει ως αποτέλεσμα την άμεση «επαναφορά» της παραδοσιακής κυπριακής φιλοξενίας. Προσοχή στους χώρους που χρησιμοποιείται το ξένο εργατικό δυναμικό.

Εμφάνιση/αισθητική των τουριστικών περιοχών: Δεδομένης της ακαλαίσθητης εμφάνισης των τουριστικών μας περιοχών (πινακίδες, διαφημίσεις, επιπλώσεις κοκ) καθίσταται απαραίτητη η εκπόνηση και άμεση εφαρμογή σχεδίου για βελτίωση της ακαλαίσθητης/ «αντικυπριακής» εμφάνισης των τουριστικών περιοχών. Ενδεχόμενη δυνατότητα αξιοποίησης ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Τουριστική Αστυνομία: Άμεση αναγκαιότητα σύστασής της, με κατάλληλα εκπαιδευμένους/μορφωμένους και ξενόγλωσσους αστυνομικούς. Οδική σύνδεση των αερολιμένων με τις τουριστικές περιοχές: Άμεση αναγκαιότητα εξεύρεσης τρόπων «οικονομικής» οδικής σύνδεσης των αερολιμένων με τις τουριστικές περιοχές. Δεδομένης της ύπαρξης νομοθετικού πλαισίου, να μελετηθεί το ενδεχόμενο παροχής επιδοτήσεων/κινήτρων προς ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες, όπως γίνεται δηλαδή με τα αστικά λεωφορεία. Ενδεχόμενη δυνατότητα αξιοποίησης ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Ξεναγοί

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ η αύξηση και μετεκπαίδευσή τους σε γλώσσες που δεν καλύπτονται ικανοποιητικά. Άδεια μόνο σε όσους πραγματικά ασχολούνται. Θεσμοθέτηση της λειτουργίας της Σχολής Ξεναγών ανά διετία, δεδομένης της αδυναμίας του ΤΕΠΑΚ (Τεχνικό Πανεπιστήμιο Κύπρου), να την εντάξει στο πρόγραμμά του.

Άμεση αναγκαιότητα η επικαιροποίηση /διαφοροποίηση και εφαρμογή του υπό αναθεώρηση στρατηγικού σχεδίου, με την εκπόνηση υλοποιήσιμων σχεδίων δράσης με βάση τα νέα δεδομένα. Απαραίτητη η άμεση έναρξη και ολοκλήρωση των μεγάλων εμπλουτιστικών έργων (γήπεδα γκολφ, μαρίνες, καζίνο κλπ) που αναντίλεκτα θα προσδώσουν επιπρόσθετη αξία στο τουριστικό μας προϊόν, αυξάνοντας την προσελκυστικότητα στοχευμένων αγορών. Απαραίτητη η συνέχιση του θεσμού των

μηνιαίων συναντήσεων των μειζόνων φορέων τουρισμού της ιδιωτικής πρωτοβουλίας με τον ΚΟΤ, που αποτελεί μια πολύ θετική πρακτική, η οποία είναι δυνατόν να αποδώσει πολύ καλά αποτελέσματα.

Σημαντική βελτίωση της ανταγωνιστικότητας

ΠΡΩΤΟ: Να δοθούν σοβαρά κίνητρα στους ταξιδιωτικούς πράκτορες του εξωτερικού, με ευκολία στην εκταμίευση των σχετικών κονδυλίων. Στους ταξιδιωτικούς πράκτορες βασίζεται το 65% του εισερχόμενου τουρισμού στην Κύπρο. Υπάρχουν τρόποι υπερπήδησης των εμποδίων.

Δεύτερο: Να ανακληθεί η αύξηση των τελών των αεροδρομίων με παρέμβαση του κράτους για «επιδότηση» των αυξημένων τελών.

Τρίτο: Αναγκαιότητα μείωσης των ναύλων από τους κρατικούς αερομεταφορείς (με ανάληψη του κόστους από το κράτος) όταν μεταφέρουν οργανωμένο τουρισμό από/προς χώρες/πηγές τουρισμού.

Τέταρτο: Εξεύρεση επαρκών εθνικών ή/και κοινοτικών κονδυλίων για εκτέλεση εμπλουτιστικών έργων, που θα αυξήσουν την προσελκυστικότητα της Κύπρου.

Πέμπτο: Μείωση του συντελεστή ΦΠΑ για την επισιτιστική και εν γένει για την τουριστική βιομηχανία, όπως ισχύει και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Καταληκτικές εισηγήσεις

- Άμεση αναγκαιότητα η επικαιροποίηση/διαφοροποίηση και εφαρμογή του υπό αναθεώρηση Στρατηγικού Σχεδίου με την εκπόνηση υλοποιήσιμων Σχεδίων Δράσης με βάση τα νέα δεδομένα.
- Απαραίτητη η άμεση έναρξη και ολοκλήρωση των μεγάλων εμπλουτιστικών έργων (γήπεδα γκολφ, μαρίνες, καζίνο κλπ) που αναντίλεκτα θα προσδώσουν επιπρόσθετη αξία στο τουριστικό μας προϊόν αυξάνοντας την προσελκυστικότητα στοχευμένων αγορών.
- Απαραίτητη η συνέχιση του θεσμού των μηνιαίων συναντήσεων των μειζόνων φορέων τουρισμού της ιδιωτικής πρωτοβουλίας με τον ΚΟΤ που αποτελεί μια πολύ θετική πρακτική η οποία είναι δυνατόν να αποδώσει πολύ καλά αποτελέσματα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

WORLD TOURIST ORGANISATION

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΗΣ:

- 28/10/2007 **ΑΡΘΡΟ ' Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ ΤΙ ΝΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ'**
- 14/10/2007 **ΑΡΘΡΟ ' ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ'**
- 14/09/2007 **ΑΡΘΡΟ 'ΚΑΤΙ ΠΑΕΙ ΛΑΘΟΣ'**
- 12/09/2007 **ΑΡΘΡΟ 'ΑΠΤΟΗΤΟΙ ΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ'**

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ Ο ΦΙΛΕΛΕΦΘΕΡΟΣ:

- 29/10/07 **ΑΡΘΡΟ 'ΣΥΓΚΡΑΤΗΜΕΝΗ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ'**
- 25/10/07 **ΑΡΘΡΟ 'ΚΟΤ : ΠΡΟΕΛΛΑΥΝΕΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ'**
- 24/10/07 **ΑΡΘΡΟ 'ΚΑΘΟΛΟΥ ΕΝΘΑΡΥΝΤΙΚΕΣ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟ'**

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΤΑΞΙΔΙΟΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ

ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Α.Ε. ΙΑΚΩΒΙΔΕΣ (1995) ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

INTERNET :

- www.traveldailynews.gr
- www.kypros.org
- www.touristikostypos.com
- www.pio.gov.cy
- www.sete.gr
- www.simerini.com
- www.politis-com.cy
- www.phileleftheros.com
- www.bbc.co.uk/greek/news/021022_greececyprus.shtml
- www.stockwatch.com.cy/nqcontent.cfm?a_id=437&lang=gr
- www.erc.ucy.ac.cy/greek/otherprogramms95.htm

ΥΠΟΜΝΗΜΑ 1

Το 2005, ο αριθμός των εισερχόμενων τουριστών στην Κύπρο ανήλθε σε 2.470.063 παρουσιάζοντας αύξηση 5,2% σε σχέση με το 2004. Η χαμηλή ανάκαμψη οφείλεται στις αφίξεις από την Μ. Βρετανία, από την οποία προέρχεται το 56,3% των τουριστών, οι οποίες σημείωσαν μικρή άνοδο 4,4%. Η ανάκαμψη της ρωσικής, γερμανικής αγοράς και γαλλικής αγοράς συνεχίστηκε και το 2005 σημειώνοντας άνοδο +16,4%, +13,1% και 12,8% αντίστοιχα ενώ οι αφίξεις από την ελληνική αγορά σημείωσαν μικρή μείωση κατά (-2,4%).

Τα έσοδα από τον τουρισμό το 2005 ανήλθαν στα 1.005 εκατ.ΛΚ σε σύγκριση με τα 982,3 εκατ.ΛΚ που ήταν το 2004, σημειώνοντας αύξηση 2,4%.

Ωστόσο, η αύξηση του ανταγωνισμού, η αδυναμία εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος και οι διεθνείς εξελίξεις δημιούργησαν αρκετά προβλήματα στον τουρισμό της Κύπρου. Αποτέλεσμα των εν λόγω αδυναμιών ήταν η κάμψη στις τουριστικές αφίξεις το 2004 (-5,1%) η οποία ανατράπηκε μερικώς το 2005.

Το 2005 εκπονήθηκαν νέα κυβερνητικά σχέδια προκειμένου να επιλυθούν ορισμένα από τα δομικά προβλήματα της τουριστικής βιομηχανία, τα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν:

-Τη δημιουργία νέων και σύγχρονων αεροδρομίων στη Λάρνακα και Πάφο, τα οποία αναμένεται να ολοκληρωθούν και να παραδοθούν για χρήση στο κοινό σε τρία χρόνια.

-Τη χορήγηση αδειών για την ίδρυση νέων γηπέδων γκολφ σε διάφορες περιοχές της Κύπρου

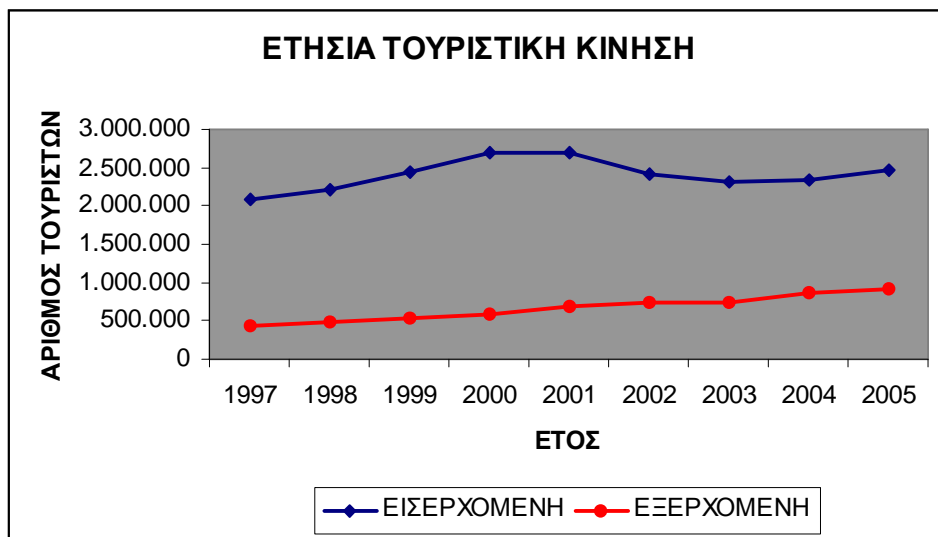
-Την προώθηση του σχεδιασμού για την ίδρυση σύγχρονων μαρίνων ενώ σε εκκρεμότητα παραμένει το ζήτημα της προώθησης νομοθεσίας για την ίδρυση καζίνο στην Κύπρο. (σημειώνεται ότι στα κατεχόμενα λειτουργούν ήδη 18 καζίνο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Ετήσια Τουριστική Κίνηση				
ΕΤΟΣ	Εισερχόμενη		Εξερχόμενη	
	Αριθμός	%Δ	Αριθμός	%Δ
1997	2.088.000	7,1	422.000	15,7
1998	2.222.706	6,5	484.082	14,7
1999	2.434.285	9,5	540.396	11,6
2000	2.686.202	10,3	587.621	8,7
2001	2.696.732	0,4	684.197	16,4
2002	2.418.238	-10,3	744.167	8,8
2003	2.303.247	-4,8	737.309	-0,9
2004	2.349.012	2,0	859.454	16,6
2005	2.470.063	5,2	913.820	6,3

ΠΗΓΗ : ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

Επίσης, αύξηση παρουσίασε και η εξερχόμενη τουριστική κίνηση. Το 2005, οι Κύπριοι τουρίστες ανήλθαν σε 913.824 σημειώνοντας αύξηση κατά 6,3% σε σχέση με το 2004. Το 42,7% αυτών δηλ. 390.314 , κατευθύνθηκαν προς την Ελλάδα, η οποία αποτελεί και τον κύριο τόπο προορισμού τους από το 1959.

Το 2005, δύο ήταν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της τουριστικής κίνησης:

1. Ο εξερχόμενος τουρισμός, μετά από μια συνεχή πολυετή ετήσια αύξηση, για ένα ακόμη έτος, υπερέβη τον συνολικό πληθυσμό της Κυπριακής Δημοκρατίας (1,1 : 1).
Προς την κατεύθυνση αυτή συντελεί τόσο το υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα (82% του μέσω των χωρών της Ε.Ε.), όσο και ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας.
2. Η μικρή ανάκαμψη του εισερχόμενου τουρισμού απ' όλες τις κύριες πηγές τουρισμού της Κύπρου εκτός της Ελλάδος (όπως έχουμε ήδη αναφέρει υπήρξε μείωση του τουριστικού ρεύματος).

Πιθανή αιτία της παραπάνω εξέλιξης είναι ο κορεσμός των δυνατοτήτων του συγκεκριμένου τουριστικού προϊόντος της Κύπρου.

Όπως επισημαίνεται δε, από τους ξενοδόχους, κατά την τελευταία πενταετία παρατηρείται μια ανεξέλεγκτη μαζικοποίηση του τουριστικού ρεύματος στην Κύπρο. Η πλειοψηφία των τουριστών είναι μεσαίας και χαμηλής εισοδηματικής τάξης, ενώ απουσιάζει η στρατηγική για την προσέλκυση τουριστών υψηλού εισοδήματος.

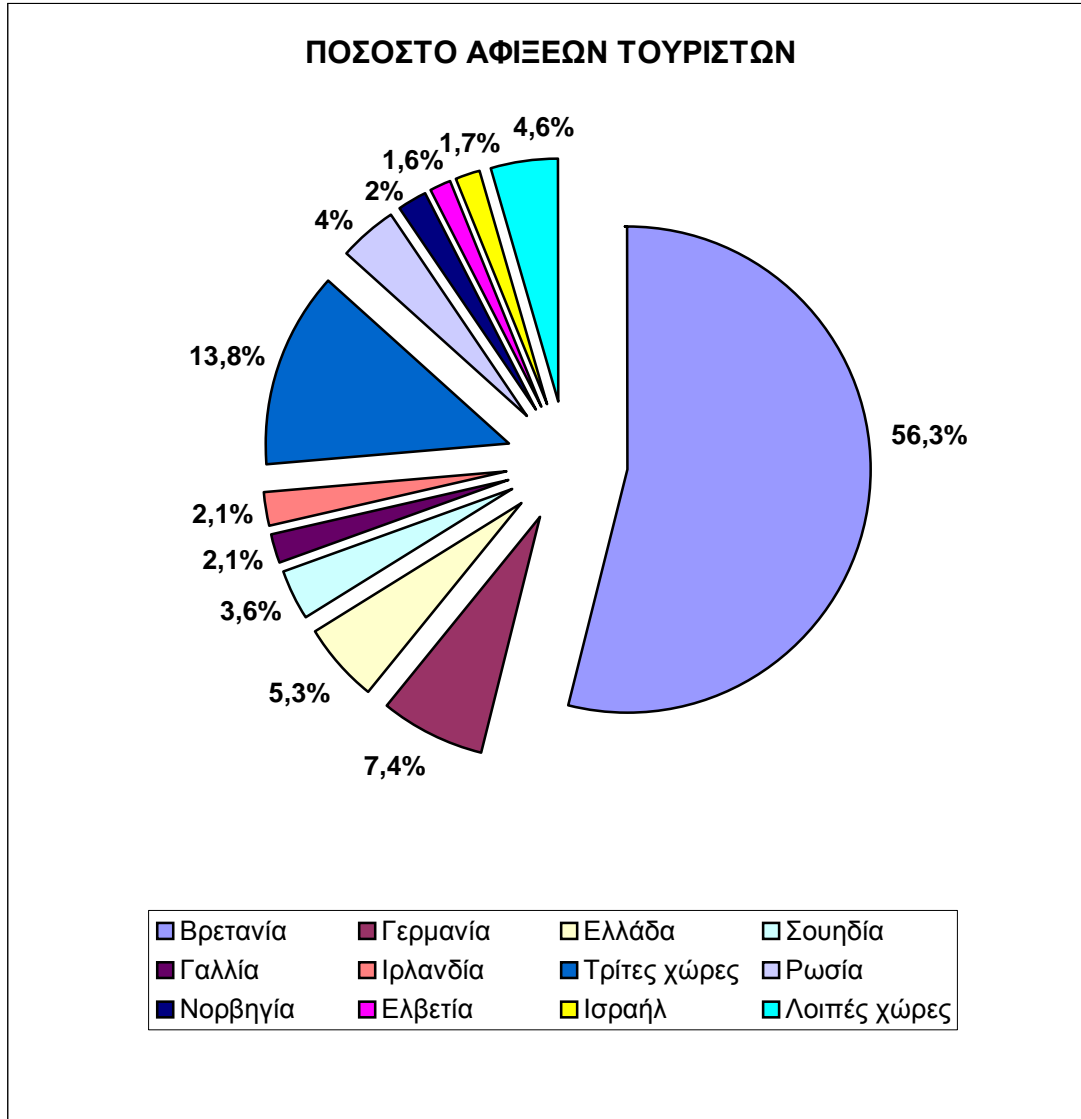
ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Χώρα Προέλευσης	2004		2005		
	Αριθμός	%Δ	Αριθμός	%Δ	%Δ 04/05
Σύνολο	2.349.012	100,0	2.470.063	100,0	5,2
Χώρες Ε.Ε.	2.031.392	86,5	2.127.762	86,1	4,7
Βρετανία	1.332.852	56,7	1.391.849	56,3	4,4

Γερμανία	161.574	6,9	182.689	7,4	13,1
Ελλάδα	133.407	5,7	130.156	5,3	-2,4
Σουηδία	83.964	3,6	88.125	3,6	5,0
Γαλλία	46.798	2,0	52.783	2,1	12,8
Ιρλανδία	44.292	1,9	52.711	2,1	19,0
Τρίτες χώρες	316.053	13,5	341.738	13,8	8,1
Ρωσία	83.818	3,6	97.600	4,0	16,4
Νορβηγία	50.706	2,2	48.281	2,0	-4,8
Ελβετία	41.292	1,8	40.287	1,6	-2,4
Ισραήλ	36.917	1,6	40.940	1,7	10,9
Λοιπές χώρες	103.320	4,4	114.630	4,6	10,9

ΠΗΓΗ : ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13

Η τουριστική κίνηση Ελλάδος – Κύπρου δεν μπορεί να συγκριθεί μ' αυτήν από τις υπόλοιπες χώρες. Οι ισχυροί φιλικοί και συγγενικοί δεσμοί των δύο κοινωνιών και τα κοινά ήθη κι έθιμα έχουν ως αποτέλεσμα η φύση του τουρισμού να διαφέρει σημαντικά απ' αυτήν των υπολοίπων χωρών, ακόμα κι εκείνων που έχουν επίσης ιδιαίτερους δεσμούς με την Κύπρο (Βρετανία – βάσεις, κοινοπολιτεία, Ρωσία – 20.000 μόνιμοι κάτοικοι). Έτσι:

Από τους Έλληνες τουρίστες που επισκέπτονται την Κύπρο:

1. περίπου ένας στους δύο (1:2) διαμένει σε φίλους ή συγγενείς κι όχι σε ξενοδοχειακά καταλύματα, ενώ
2. περισσότερο από ένας στους τέσσερις (1:4) έρχεται στην Κύπρο για επαγγελματικούς λόγους.

Από τους Κύπριους τουρίστες:

1. που κάνουν διακοπές εκτός Κύπρου, περίπου ένας στους δύο κατευθύνεται στην Ελλάδα.

2. που αποφασίζουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό, περίπου ένας στους δύο κατευθύνεται στην Ελλάδα.
3. που επισκέπτονται το εξωτερικό για επαγγελματικούς λόγους, περίπου τρεις στους δέκα κατευθύνονται στην Ελλάδα
4. που εξέρχονται της χώρας τους για άλλους, εκτός των ανωτέρω, λόγους (πχ. διασκέδαση, υγεία), περίπου ένας στους δύο κατευθύνεται στην Ελλάδα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ 2

Νόμος 51(I) του 1998

Ο περί Οργανωμένων Ταξιδιών, Διακοπών και Περιηγήσεων Νόμος του 1998, εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΝΟΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙΑ, ΔΙΑΚΟΠΕΣ, ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΡΘΡΩΝ ΜΕΡΟΣ Ι - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο

1. Συνοπτικός τίτλος.
2. Ερμηνεία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ - ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

3. Έννοια οργανωμένου ταξιδιού.
4. Το ενημερωτικό υλικό να μην είναι παραπλανητικό.
5. Απαιτήσεις αναφορικά με διαφημιστικά έντυπα (Πίνακας I).
6. Δεσμευτικότητα διαφημιστικού εντύπου.
7. Παρεχόμενες πληροφορίες πριν από τη σύναψη της σύμβασης.
8. Έγκαιρη παροχή πληροφοριών.
9. Περιεχόμενο και τύπος της σύμβασης (Πίνακας ΙΙ).
10. Μεταβίβαση κρατήσεων.
11. Αναθεώρηση τιμής.
12. Σημαντικές αλλαγές σε ουσιώδεις όρους.
13. Απόσυρση εκ μέρους του καταναλωτή δύναμει του άρθρου 12 και ακύρωση από το διοργανωτή.
14. Σημαντικό μέρος των υπηρεσιών που δεν παρασχέθηκαν.
15. Ευθύνη του άλλου προσώπου της σύμβασης για προσήκουσα εκτέλεση συμβατικών υποχρεώσεων.
16. Εξασφάλιση σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας.
17. Ασφάλεια.
18. Εξασφάλιση εγγύησης.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

19. Αδικήματα και ποινές.
20. Ποινική ευθύνη αξιωματούχων νομικών προσώπων.
21. Αδικήματα λόγω υπαιτιότητας άλλου προσώπου.
22. Παραγραφή.

ΜΕΡΟΣ ΙV - ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕΙΣ

23. Επίδειξη επιμέλειας.
24. Καλόπιστη δημοσίευση κ. λ. π. διαφημιστικού εντύπου.
25. Καλόπιστη ενέργεια ή πράξη υπαλλήλου.

2/15

ΜΕΡΟΣ V - ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

26. Εξουσιοδότηση λειτουργιών.
27. Εξουσία για εξασφάλιση υπηρεσιών.
28. Εξουσίες εξουσιοδοτημένων λειτουργιών.
29. Έκδοση εντάλματος έρευνας.
30. Υποχρέωση επίδειξης επιμέλειας κατά την εκτέλεση εντάλματος έρευνας.
31. Απαγόρευση αποκάλυψης πληροφοριών.
32. Παρακώλυση εξουσιοδοτημένου λειτουργού.

ΜΕΡΟΣ VI - ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

33. Διαφύλαξη του κύρους της σύμβασης και άλλων νομικών συνεπειών.
34. Κανονισμοί.
35. Σιωπηροί όροι στη σύμβαση.
36. Έναρξη της ισχύος του παρόντος Νόμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι (Άρθρο 5)
ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ (Άρθρο 9)

3/15

Νόμος 51(Ι) του 1998

Ο περί Οργανωμένων Ταξιδιών, Διακοπών και Περιηγήσεων Νόμος του 1998, εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΝΟΕΙ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙΑ, ΔΙΑΚΟΠΕΣ, ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων -ψηφίζει ως ακολούθως:

ΜΕΡΟΣ Ι — ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Οργανωμένων Ταξιδιών, Διακοπών και Περιηγήσεων Νόμος του 1998.

2. Στον παρόντα Νόμο εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια—

«αδειούχος ασφαλιστής» σημαίνει το πρόσωπο το οποίο είναι εξουσιοδοτημένο δυνάμει των περί Ασφαλιστικών Εταιρειών Νόμων του 1984 μέχρι 1990 να ασκεί ασφαλιστικές εργασίες του είδους που απαιτούνται από τις πρόνοιες του Νόμου αυτού·

«διαφημιστικό έντυπο» σημαίνει οποιοδήποτε διαφημιστικό έντυπο στο οποίο προσφέρονται προς πώληση οργανωμένα ταξίδια·

«διοργανωτής» σημαίνει το πρόσωπο το οποίο διοργανώνει οργανωμένα ταξίδια και τα πωλεί ή τα προσφέρει προς πώληση απευθείας ή μέσω πωλητή·

«Εντεταλμένη Υπηρεσία» σημαίνει την Υπηρεσία Ανταγωνισμού και Προστασίας Καταναλωτών του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού·

«εξουσιοδοτημένος λειτουργός» σημαίνει λειτουργό της Εντεταλμένης Υπηρεσίας εξουσιοδοτημένο από τον Υπουργό για τους σκοπούς του Νόμου αυτού·

«καταναλωτής» σημαίνει—

(α) στον ορισμό της σύμβασης, το πρόσωπο που αγοράζει ή αναλαμβάνει να αγοράσει το οργανωμένο ταξίδι («ο κύριος συμβαλλόμενος»)· και

(β) οποιοδήποτε αλλού αναφέρεται σ' αυτό το Νόμο τον κύριο συμβαλλόμενο, κάθε πρόσωπο εξ ονόματος του οποίου ο κύριος συμβαλλόμενος αναλαμβάνει να αγοράσει το οργανωμένο ταξίδι («άλλοι δικαιούχοι») ή κάθε άλλο πρόσωπο στο οποίο ο κύριος συμβαλλόμενος ή οποιοσδήποτε από τους άλλους δικαιούχους εκχωρεί το οργανωμένο ταξίδι·

«οργανωμένο ταξίδι» έχει την έννοια που ορίζεται στο άρθρο 3·

«προσφορά» περιλαμβάνει και πρόσκληση για συναλλαγή μέσω διαφημίσεως ή άλλου τρόπου και συναφείς εκφράσεις ερμηνεύονται ανάλογα

«πωλητής» σημαίνει το πρόσωπο το οποίο πωλεί ή προσφέρει προς πώληση οργανωμένα ταξίδια που έχει προγραμματίσει ο διοργανωτής·

«σύμβαση» σημαίνει τη συμφωνία που συνδέει τον καταναλωτή με το διοργανωτή ή με τον πωλητή ή και με τους δύο ανάλογα με την περίπτωση·

«το άλλο πρόσωπο της σύμβασης» σημαίνει το διοργανωτή ή τον πωλητή ή και τους δύο ανάλογα με την περίπτωση·

«υποστατικά» περιλαμβάνει—

(α) τόπο στον οποίο παρέχονται τουριστικές υπηρεσίες ή προσφέρονται προς πώληση οργανωμένα ταξίδια,

(β) κατοικία εφόσον οποιοδήποτε μέρος αυτής χρησιμοποιείται για σκοπούς εργασιών που α-

4/15

φορούν οργανωμένα ταξίδια,

(γ) τόπο στον οποίο αποθηκεύονται ή εκδίδονται οποιαδήποτε βιβλία, έγγραφα ή διαφημιστικά έντυπα που αφορούν οργανωμένα ταξίδια,

και για τους σκοπούς του όρου αυτού «τόπος» περιλαμβάνει μεταξύ άλλων όχημα, πλοίο ή αεροσκάφος·

«Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργό Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ — ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

3. —(1) Για τους σκοπούς του Νόμου αυτού «οργανωμένο ταξίδι» σημαίνει τον προκαθορισμένο συνδυασμό τουλάχιστο δύο από τα στοιχεία που αναφέρονται στο εδάφιο (2), εφόσον πωλείται ή προσφέρεται προς πώληση σε μια συνολική τιμή και όταν η διάρκεια της υπηρεσίας αυτής καλύπτει

περίοδο μεγαλύτερη από είκοσι τέσσερις ώρες ή περιλαμβάνει διανυκτέρευση,

(2) Τα αναφερόμενα στο εδάφιο (1) στοιχεία είναι—

(α) Μεταφορά,

(β) διαμονή,

(γ) άλλες τουριστικές υπηρεσίες μη συμπληρωματικές της μεταφοράς ή της διαμονής που αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα του οργανωμένου ταξιδιού.

(3) Η χωριστή τιμολόγηση των διάφορων στοιχείων ενός και του αυτού» οργανωμένου ταξιδιού δεν καθιστά το ταξίδι αυτό ως μη οργανωμένο.

(4) Το γεγονός ότι ένας συνδυασμός έχει διευθετηθεί κατόπιν παράκλησης του καταναλωτή σύμφωνα με συγκεκριμένες οδηγίες του, διαφοροποιημένες ή όχι, δεν αποτελεί από μόνο του αιτία να θεωρείται ο συνδυασμός αυτός ως μη προκαθορισμένος.

4. —(1) Ο διοργανωτής ή ο πωλητής απαγορεύεται να προμηθεύει τον καταναλωτή με οποιοδήποτε ενημερωτικό υλικό αναφορικά με οργανωμένο ταξίδι τη συνολική τιμή του οργανωμένου ταξιδιού ή με οποιοσδήποτε άλλους όρους που εφαρμόζονται στη σύμβαση, το οποίο περιέχει οποιαδήποτε ανακριβή σε ουσιαστικό βαθμό πληροφορία ή παραπλανητική πληροφορία ή πληροφορία που μπορεί να οδηγήσει σε παραπλάνηση.

(2) Παράβαση του πιο πάνω εδαφίου (1) υποχρεώνει το διοργανωτή ή τον πωλητή, ανάλογα με την περίπτωση, να αποζημιώσει τον καταναλωτή για οποιαδήποτε απώλεια ή ζημία που υφίσταται συνεπεία της παράβασης αυτής.

5. —(1) Τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (3) πιο κάτω, ο διοργανωτής οφείλει να μη διανέμει, επιτρέπει ή ανέχεται τη διάθεση για λογαριασμό του, προς οποιοδήποτε πιθανό καταναλωτή, διαφημιστικού έντυπου, εκτός αν αυτό αναφέρει κατά τρόπο ευανάγνωστο, κατανοητό και ακριβή τη συνολική τιμή, περιλαμβανομένων οποιωνδήποτε πρόσθετων χρεώσεων και επαρκείς πληροφορίες αναφορικά με όλα τα θέματα που καθορίζονται στον Πίνακα I αυτού του Νόμου:

Νοείται ότι η συνολική τιμή μπορεί να δίνεται σε ένθετο τιμοκατάλογο, ο οποίος θα συνοδεύει το διαφημιστικό έντυπο.

(2) Τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (3) πιο κάτω, ο πωλητής οφείλει να μη διανέμει, επιτρέπει ή ανέχεται τη διάθεση προς οποιοδήποτε πιθανό καταναλωτή διαφημιστικού έντυπου, το οποίο γνωρίζει ή έχει εύλογη αιτία να πιστεύει ότι δεν είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις του εδαφίου (1).

(3) Οι σχετικές με τα διαφημιστικά έντυπα διατάξεις του παρόντος Νόμου δεν εφαρμόζονται σε διαφημιστικά έντυπα που τέθηκαν σε κυκλοφορία πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του Νόμου αυτού.

6. —(1) Τηρουμένων των διατάξεων των εδαφίων (2) και (3) πιο κάτω, οι λεπτομέρειες που περιλαμβάνονται στο διαφημιστικό έντυπο, είτε υποχρεωτικά σύμφωνα με το άρθρο 5(1) πιο πάνω είτε όχι,

5/15

αποτελούν σιωπηρούς όρους για τους σκοπούς οποιασδήποτε σύμβασης που είναι σχετική με αυτές τις λεπτομέρειες.

(2) Το εδάφιο (1) πιο πάνω δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το διαφημιστικό έντυπο περιέχει σαφή δήλωση ότι δύνανται να γίνουν αλλαγές στις λεπτομέρειες που περιέχονται σ' αυτό προτού συναφθεί η σύμβαση και νοουμένου ότι οι αλλαγές αυτές θα διαβιβαστούν σαφώς στον καταναλωτή προτού συναφθεί η σύμβαση.

(3) Το εδάφιο (1) του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζεται όταν ο καταναλωτής και το άλλο πρόσωπο της σύμβασης, συμφωνούν ότι οι λεπτομέρειες που περιέχονται στο διαφημιστικό έντυπο ή μερικές από αυτές τις λεπτομέρειες, εάν μεταβληθούν μετά τη σύναψη της σύμβασης, οι λεπτομέρειες αυτές δε θα αποτελούν μέρος της σύμβασης.

7. Πριν από τη σύναψη της σύμβασης, το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει να προμηθεύσει τον πιθανό καταναλωτή γραπτώς ή με οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο τρόπο με τις πληροφορίες που αναφέρονται πιο κάτω:

(α) Γενικές πληροφορίες αναφορικά με τα διαβατήρια και τις θεωρήσεις διαβατηρίων που εφαρμόζονται για πολίτες ή κατοίκους της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίοι αγοράζουν το οργανωμένο ταξίδι, περιλαμβανομένων και πληροφοριών σχετικά με το χρόνο που θα χρειαστεί ο καταναλωτής για να αποκτήσει το κατάλληλο διαβατήριο και θεώρηση διαβατηρίου·

(β) πληροφορίες σχετικά με τις υγειονομικές απαιτήσεις για το ταξίδι και την παραμονή· και
(γ) πληροφορίες σχετικά με τις διευθετήσεις για την εξασφάλιση των χρημάτων που πληρώθηκαν και, όπου εφαρμόζεται, για τον επαναπατρισμό του καταναλωτή σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του άλλου προσώπου της σύμβασης.

8. Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει πριν από την έναρξη του ταξιδιού να προμηθεύει έγκαιρα τον καταναλωτή γραπτώς ή με κάποιο άλλο κατάλληλο υπό τις περιστάσεις τρόπο με τις πληροφορίες που αναφέρονται πιο κάτω:

(α) Τις ώρες και τους τόπους των ενδιάμεσων σταθμών, τις συνδέσεις μεταφοράς και τις λεπτομέρειες της κατηγορίας της θέσης του ταξιδιώτη, όπως καμπίνα, κλίνη σε πλοίο, σε τρένο κλπ.,

(β) το όνομα, τη διεύθυνση και το τηλέφωνο του αντιπροσώπου του άλλου προσώπου της σύμβασης στην περιοχή διαμονής του καταναλωτή, ή αν δεν υπάρχει τέτοιος αντιπρόσωπος, της τοπικής υπηρεσίας ή της αρχής ή του προσώπου στο οποίο θα δύναται να αποταθεί ο καταναλωτής για βοήθεια σε περίπτωση δυσκολιών, ή αν δεν υπάρχει τέτοιος αντιπρόσωπος ή τοπική υπηρεσία ή αρχή ή πρόσωπο, το τηλέφωνο ή τις άλλες πληροφορίες οι οποίες θα βοηθήσουν τον καταναλωτή να επικοινωνήσει με το άλλο πρόσωπο της σύμβασης κατά τη διάρκεια της διαμονής,

(γ) στην περίπτωση που παιδί ηλικίας κάτω των 18 ετών, κατά την ημερομηνία έναρξης του ταξιδιού ή της διαμονής, ταξιδεύει ή διαμένει στο εξωτερικό χωρίς τον κηδεμόνα του, πρέπει να του παρέχονται τέτοιες πληροφορίες, ώστε να υπάρχει απευθείας επικοινωνία με το παιδί ή με το υπεύθυνο πρόσωπο στον τόπο όπου αυτό θα διαμένει,

(δ) εκτός από την περίπτωση όπου σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης απαιτείται όπως ο καταναλωτής συνάψει ασφάλεια που να καλύπτει το κόστος τυχόν ακύρωσης του οργανωμένου ταξιδιού από τον καταναλωτή ή το κόστος βοήθειας, συμπεριλαμβανομένου και του επαναπατρισμού σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας, πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικές με την ασφάλεια που θα δύναται ο καταναλωτής να συνάψει, αν επιθυμεί, για να καλύψει τον κίνδυνο της επιβάρυνσης των πιο πάνω κοστών.

9. -(1) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης θα πρέπει να διασφαλίσει ότι-

(α) Ανάλογα με τη φύση του οργανωμένου ταξιδιού που θα αγοραστεί, η σύμβαση θα πρέπει να περιέχει τουλάχιστο τα στοιχεία που αναφέρονται στον Πίνακα ΙΙ αυτού του Νόμου·

(β) τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2) πιο κάτω, όλοι οι όροι της σύμβασης τίθενται γραπτώς ή με οποιοδήποτε άλλο καταληπτό και προσιτό στον καταναλωτή τρόπο και θα πρέπει να διαβιβάζονται στον καταναλωτή πριν από τη σύναψη της· και

6/15

(γ) αντίγραφο των όρων της σύμβασης που συνήφθη παρέχεται έγκαιρα στον καταναλωτή.

(2) Η παράγραφος (β) του εδαφίου (1) πιο πάνω δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις όπου το χρονικό διάστημα μεταξύ της ώρας που ο καταναλωτής προσεγγίζει το άλλο πρόσωπο της σύμβασης με πρόθεση να συνάψει σύμβαση και της ώρας αναχώρησης σύμφωνα με την προτεινόμενη σύμβαση, είναι τόσο μικρό ώστε είναι πρακτικά ανέφικτο για το άλλο πρόσωπο της σύμβασης να συμμορφωθεί με την παράγραφο (β).

(3) Οι διατάξεις του εδαφίου (1) αποτελούν σιωπηρό όρο της σύμβασης.

10. -(1) Σε κάθε σύμβαση υπάρχει σιωπηρός όρος ότι, στις περιπτώσεις όπου ο καταναλωτής για εύλογη αιτία αδυνατεί να ταξιδεύσει, αυτός δύναται να μεταβιβάσει την κράτηση του σε άτομο που ικανοποιεί όλους τους όρους που εφαρμόζονται στο οργανωμένο ταξίδι, νοουμένου ότι ο καταναλωτής θα ειδοποιήσει το άλλο πρόσωπο της σύμβασης εντός του χρονικού διαστήματος που δυνατό να καθορίσει το άλλο πρόσωπο της σύμβασης για το σκοπό αυτό στη σύμβαση ή στο διαφημιστικό έντυπο ή αν δεν καθοριστεί τέτοιο χρονικό διάστημα εντός λογικού χρονικού διαστήματος πριν από την ημερομηνία αναχώρησης του, ότι προτίθεται να προβεί σε μεταβίβαση.

(2) Όταν η μεταβίβαση γίνεται σύμφωνα με το σιωπηρό όρο που αναφέρεται στο εδάφιο (1) πιο πάνω, ο μεταβιβάζων και το πρόσωπο υπέρ του οποίου γίνεται η μεταβίβαση θα θεωρούνται αλληλεγγύως και κεχωρισμένως υπεύθυνοι προς το άλλο πρόσωπο της σύμβασης για την πληρωμή της τιμής του οργανωμένου ταξιδιού, ή αν μέρος της τιμής έχει ήδη πληρωθεί, για την τιμή του υπολοίπου και για οποιαδήποτε επιπρόσθετα έξοδα που θα δημιουργηθούν από αυτή τη μεταβίβαση.

11. -(1) Οποιοσδήποτε όρος σε σύμβαση που επιτρέπει την αναθεώρηση των τιμών όπως φαίνονται στη σύμβαση, θεωρείται άκυρος και ανενεργός εκτός αν η σύμβαση παρέχει τη δυνατότητα για αναθεώρηση τιμών, είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω, και ικανοποιεί τους όρους που προνοούνται στο εδάφιο (2) πιο κάτω.

(2) Οι όροι που προνοούνται στο εδάφιο (1) πιο πάνω είναι ότι-

(α) Η σύμβαση ορίζει επακριβώς τον τρόπο υπολογισμού της αναθεώρησης της τιμής· και

(β) η σύμβαση περιορίζει την αναθεώρηση της τιμής αποκλειστικά και μόνο αν υπάρχει αλλα-

γή στα πιο κάτω:

- (i) στο κόστος μεταφοράς, περιλαμβανομένου του κόστους των καυσίμων
- (ii) στους φόρους και στα δικαιώματα που χρεώνονται για υπηρεσίες, όπως δικαιώματα προσγείωσης ή δικαιώματα φόρων αεροδρομίων ή λιμανιών· και
- (iii) στις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν στο συγκεκριμένο οργανωμένο ταξίδι.

(3) Παρά την ύπαρξη οποιωνδήποτε όρων στη σύμβαση καμιά αύξηση της τιμής-

- (i) (i) Δε δύναται να γίνει σε συγκεκριμένη περίοδο που να είναι μικρότερη από είκοσι ημέρες πριν από την ημερομηνία αναχώρησης· και
- (ii) (ii) ως _____ προς συγκεκριμένο καταναλωτή που είναι δεσμευμένος ατομικά με σύμβαση, δε δύναται να επέλθει από μεταβολές που έχουν ως αποτέλεσμα αύξηση μέχρι 2% ή οποιοδήποτε μεγαλύτερο ποσοστό εφόσον ρητά αναφέρεται στη σύμβαση ότι τέτοιες αλλαγές δε θα υπολογίζονται στην τιμή.

12. Σε κάθε σύμβαση υπάρχουν οι πιο κάτω σιωπηροί όροι:

- (α) Όταν ο διοργανωτής βρεθεί στην ανάγκη πριν από την αναχώρηση να αλλάξει σημαντικά ουσιώδεις όρους της σύμβασης (όπως η τιμή εφόσον επιτρέπεται από το άρθρο 11), οφείλει να ειδοποιήσει τον καταναλωτή το συντομότερο δυνατό για να του παρασχεθεί με τον τρόπο αυτό η δυνατότητα να πάρει τις ανάλογες αποφάσεις και συγκεκριμένα να αποσυρθεί από τη σύμβαση χωρίς καμιά συνέπεια ή να αποδεχθεί προσθήκη στη σύμβαση που να καθορίζει επακριβώς τις μεταβολές που έγιναν και τις επιπτώσεις τους στην τιμή· και
- (β) ο καταναλωτής θα πρέπει να κοινοποιήσει στο διοργανωτή ή τον πωλητή την απόφαση

7/15

του το συντομότερο δυνατό.

13. -(1) Οι όροι που αναφέρονται στα εδάφια (2) και (3) πιο κάτω, εξυπακούονται σε κάθε σύμβαση και εφαρμόζονται όταν ο καταναλωτής αποσύρεται από τη σύμβαση σύμφωνα με όρο που εξυπακούεται σ' αυτή με βάση την παράγραφο (α) του άρθρου 12 ή όταν ο διοργανωτής, για οποιοδήποτε άλλο λόγο εκτός της υπαιτιότητας του καταναλωτή, ακυρώνει το οργανωμένο ταξίδι πριν από τη συμφωνημένη ημερομηνία αναχώρησης.

(2) Ο καταναλωτής έχει δικαίωμα σε-

- (α) Ένα άλλο οργανωμένο ταξίδι ίσης ή ανώτερης ποιότητας εάν το άλλο πρόσωπο της σύμβασης είναι σε θέση να του το προτείνει· ή
- (β) ένα άλλο οργανωμένο ταξίδι χαμηλότερης ποιότητας εάν το άλλο πρόσωπο της σύμβασης είναι σε θέση να του το προτείνει και ο καταναλωτής το αποδέχεται και σε αντιστάθμισμα της διαφοράς μεταξύ της τιμής του οργανωμένου ταξιδιού που αγοράστηκε και του άλλου οργανωμένου ταξιδιού ο διοργανωτής καταβάλλει τη διαφορά· ή
- (γ) επιστροφή, με την ακύρωση της σύμβασης, όλων των χρημάτων που πλήρωσε δυνάμει της σύμβασης.

(3) Ο καταναλωτής δικαιούται, σε κατάλληλη περίπτωση, να αποζημιωθεί από το διοργανωτή για μη εκτέλεση της σύμβασης εκτός αν

- (α) Το οργανωμένο ταξίδι ακυρώνεται για το λόγο ότι δε συμπληρώθηκε ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός συμμετοχών στο οργανωμένο ταξίδι και ο καταναλωτής έχει πληροφωρηθεί γραπτώς για την ακύρωση μέσα στα πλαίσια της περιόδου που ορίζεται στην περιγραφή του οργανωμένου ταξιδιού· ή
- (β) το οργανωμένο ταξίδι ακυρώθηκε για λόγους ασυνήθιστων και απρόβλεπτων περιστάσεων πέραν του ελέγχου του προσώπου που επικαλείται την εξαίρεση και οι συνέπειες των περιστάσεων αυτών δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν ούτε και αν ακόμη καταβαλλόταν κάθε δυνατή φροντίδα και επιμέλεια.

(4) Οι υπεράριθμες κρατήσεις δε θα θεωρούνται ως περιστάσεις για τις οποίες ισχύουν οι πρόνοιες της παραγράφου (β) του εδαφίου (3) πιο πάνω.

14. -(1) Οι όροι που αναφέρονται στα εδάφια (2) και (3) πιο κάτω εξυπακούονται σε κάθε σύμβαση και εφαρμόζονται όταν, μετά την αναχώρηση, ένα σημαντικό μέρος των υπηρεσιών που καλύπτονται από τη σύμβαση δεν παρέχονται ή ο διοργανωτής αντιλαμβάνεται ότι δεν είναι σε θέση να προμηθεύσει ένα σημαντικό μέρος των υπηρεσιών αυτών.

(2) Ο διοργανωτής θα πρέπει να προβεί σε κατάλληλες εναλλακτικές διευθετήσεις χωρίς να επιβαρύνει περισσότερο τον καταναλωτή για τη συνέχιση του οργανωμένου ταξιδιού και, όπου ενδείκνυται, να αποζημιώνει τον καταναλωτή με τη διαφορά των υπηρεσιών που παρέσχε στον καταναλωτή και

αυτών που καλύπτει η σύμβαση.

(3) Στις περιπτώσεις όπου είναι αδύνατο για το διοργανωτή να προβεί στις διευθετήσεις όπως περιγράφονται στο εδάφιο (2) ή οι διευθετήσεις αυτές δεν είναι αποδεχτές από τον καταναλωτή για εύλογους λόγους, ο διοργανωτής οφείλει να παράσχει στον καταναλωτή ποιοτικά ισοδύναμη μεταφορά πίσω στο χώρο αναχώρησης ή σε κάποιο άλλο μέρος για το οποίο συμφωνεί ο καταναλωτής και, όπου ενδείκνυται, να αποζημιώσει τον καταναλωτή.

15. -(1) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης έχει ευθύνη έναντι του καταναλωτή για την προσήκουσα εκτέλεση των υποχρεώσεων που προνοούνται στη σύμβαση άσχετα αν αυτές οι υποχρεώσεις θα εκτελεστούν από το άλλο πρόσωπο της σύμβασης ή από κάποιο άλλο προμηθευτή υπηρεσιών, αλλά αυτό δεν επηρεάζει οποιοδήποτε ένδικο μέσο ή δικαίωμα αγωγής το οποίο το άλλο πρόσωπο της σύμβασης δυνατό να έχει εναντίον του προμηθευτή των υπηρεσιών αυτών.

(2) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης έχει ευθύνη έναντι του καταναλωτή για οποιαδήποτε ζημία που προκαλείται στον καταναλωτή από τη μη εκτέλεση της σύμβασης, ή τη μη προσήκουσα εκτέλεση της σύμβασης, εκτός αν η μη εκτέλεση ή μη προσήκουσα εκτέλεση της σύμβασης δεν οφείλεται ούτε

8/15

στο άλλο πρόσωπο της σύμβασης ούτε σε άλλο προμηθευτή υπηρεσιών, για το λόγο ότι η παράλειψη εκτέλεσης της σύμβασης-

(α) Καταλογίζεται στον καταναλωτή- ή

(β) καταλογίζεται σε τρίτο πρόσωπο που δε συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών που προνοούνται στη σύμβαση και είναι απρόβλεπτες και αναπόφευκτες· ή

(γ) οφείλεται σε ασυνήθιστες και απρόβλεπτες περιστάσεις πέρα από τον έλεγχο του προσώπου που επικαλείται αυτή την εξαίρεση από την ευθύνη, οι συνέπειες των οποίων δε θα μπορούσαν να αποφευχθούν έστω και με την καταβολή κάθε δυνατής επιμέλειας και φροντίδας- ή

(δ) οφείλεται σε γεγονός το οποίο το άλλο πρόσωπο της σύμβασης ή ο προμηθευτής υπηρεσιών δε θα μπορούσαν να προβλέψουν ή να προλάβουν έστω και αν είχε καταβληθεί κάθε δυνατή επιμέλεια και φροντίδα.

(3) Σε περίπτωση ζημίας προερχόμενης από τη μη εκτέλεση ή τη μη προσήκουσα εκτέλεση των υπηρεσιών που προβλέπονται από το οργανωμένο ταξίδι, η σύμβαση δύναται να περιέχει πρόνοια για περιορισμό της αποζημίωσης σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις που διέπουν τέτοιες υπηρεσίες.

(4) Σε περίπτωση ζημίας, εκτός από προσωπικό τραυματισμό, που είναι αποτέλεσμα της μη εκτέλεσης ή της μη προσήκουσας εκτέλεσης των υπηρεσιών που προβλέπονται από το οργανωμένο ταξίδι, η σύμβαση μπορεί να περιλαμβάνει όρο που να περιορίζει το ποσό της αποζημίωσης που θα πληρωθεί στον καταναλωτή, νοουμένου ότι αυτός ο περιορισμός είναι λογικός.

(5) Άνευ επηρεασμού των διατάξεων των εδαφίων (3) και (4) πιο πάνω, η ευθύνη που προνοείται από τα εδάφια (1) και (2) πιο πάνω δε δύναται να αποκλειστεί με οποιοδήποτε όρο της σύμβασης.

(6) Οι όροι που αναφέρονται στα εδάφια (7) και (8) πιο κάτω είναι σιωπηροί σε κάθε σύμβαση.

(7) Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους (β), (γ) και (δ) του εδαφίου (2) πιο πάνω το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει να δώσει έγκαιρη βοήθεια στον καταναλωτή που αντιμετωπίζει δυσκολία.

(8) Αν ο καταναλωτής παραπονεθεί για κάποιο ελάττωμα στην εκτέλεση της σύμβασης, το άλλο πρόσωπο της σύμβασης ή, αν υπάρχει, ο τοπικός αντιπρόσωπος του, οφείλει να ενεργήσει έγκαιρα ώστε να βρεθούν οι κατάλληλες λύσεις.

(9) Η σύμβαση πρέπει να περιέχει πρόνοια σύμφωνα με την οποία να πληροφορείται ο καταναλωτής με τρόπο σαφή και κατανοητό ότι, απαραίτητη προϋπόθεση για τη διεκδίκηση οποιασδήποτε αποζημίωσης είναι η υποχρέωση του να επικοινωνεί με την πρώτη ευκαιρία, γραπτώς ή με οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο τρόπο, με τον προμηθευτή των υπό αναφορά υπηρεσιών ή με το άλλο πρόσωπο της σύμβασης για κάθε πρόβλημα που περιέρχεται στην αντίληψη του στον τόπο προμήθειας των υπό αναφορά υπηρεσιών.

16. -(1) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει ανά πάσα στιγμή να είναι σε θέση να παρέχει αποδείξεις εξασφάλισης για την επιστροφή των χρημάτων που έχουν πληρωθεί από τον καταναλωτή και για τον επαναπαρισμό του τελευταίου σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του.

(2) Χωρίς επηρεασμό των διατάξεων του εδαφίου (1), το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει κατ'ελάχιστο να διασφαλίζει ότι υπάρχει σε ισχύ μια τουλάχιστον από τις διευθετήσεις που περιγράφονται στα άρθρα 17 και 18.

(3) Για τους σκοπούς των άρθρων 17 και 18, η σύμβαση θεωρείται ότι έχει πλήρως εκτελεστεί αν το

οργανωμένο ταξίδι ή, αναλόγως των περιστάσεων, το μέρος του οργανωμένου ταξιδιού έχει ολοκληρωθεί, ανεξάρτητα αν το άλλο πρόσωπο της σύμβασης δεν έχει προσηκόντως εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του κατά την έννοια του άρθρου 15.

17. -(1) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει αν έτσι επιλέξει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16(2) να συνάψει ασφάλεια που να καλύπτεται από ένα ή περισσότερα κατάλληλα ασφαλιστικά 9/15

συμβόλαια με αδειούχο ασφαλιστή. Σύμφωνα με την ασφάλεια αυτή ο αδειούχος ασφαλιστής, δεσμεύεται να αποζημιώνει τους καταναλωτές, που είναι τα ασφαλιζόμενα μέρη, έναντι της απώλειας χρημάτων που έχουν πληρώσει στα πλαίσια συμβάσεων για οργανωμένα ταξίδια σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του άλλου προσώπου της σύμβασης.

(2) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει να διασφαλίσει ότι αποτελεί όρο κάθε σύμβασης με τον καταναλωτή ότι ο καταναλωτής αποκομίζει το όφελος του συμβολαίου του τύπου που αναφέρεται στο εδάφιο (1) πιο πάνω σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του.

(3) Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ο όρος-

"κατάλληλο ασφαλιστικό συμβόλαιο" σημαίνει συμβόλαιο το οποίο δεν περιέχει όρο σύμφωνα με τον οποίο δε δημιουργείται ευθύνη δυνάμει του συμβολαίου ή η ευθύνη η οποία δημιουργείται βάζει του συμβολαίου παύει να ισχύει στις περιπτώσεις όπου-

(α) Συγκεκριμένο γεγονός λαμβάνει χώρα ή δε λαμβάνει χώρα μετά τη γενεσιουργό αιτία αγωγίμου δικαιώματος για αποζημίωση βάσει του συμβολαίου-

(β) ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου εγγράφου δεν καταβάλλει τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν δυνάμει αυτού ή άλλων ασφαλιστικών συμβολαίων ή

(γ) ο κάτοχος του ασφαλιστηρίου εγγράφου δεν τηρεί συγκεκριμένα μητρώα ή δεν παρέχει στον ασφαλιστή πληροφορίες από αυτά.

18. -(1) Το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει, αν έτσι επιλέξει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16(2) να συνάψει σύμβαση παροχής εγγύησης με χρηματοοικονομικό οργανισμό ή ασφαλιστική εταιρεία που λειτουργεί με βάση τους εκάστοτε ισχύοντες νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή, ο χρηματοοικονομικός οργανισμός ή η ασφαλιστική εταιρεία δεσμεύεται να καταβάλει στο εγκεκριμένο σώμα, του οποίου το άλλο πρόσωπο της σύμβασης είναι μέλος, το ποσό που υπολογίζεται σύμφωνα με το εδάφιο (3) σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του άλλου προσώπου της σύμβασης.

(2) Οποιαδήποτε εγγύηση που συνάπτεται σύμφωνα με το εδάφιο (1) δεν επιτρέπεται να ορίζεται ότι ισχύει για περίοδο που υπερβαίνει τους είκοσι τέσσερις μήνες.

(3) Το ποσό που αναφέρεται στο εδάφιο (1) πρέπει να είναι τέτοιο ώστε λογικά να αναμένεται ότι μπορεί να καλύψει όλα τα χρήματα που έχουν πληρώσει οι καταναλωτές με βάση τις συμβάσεις για τα σχετικά οργανωμένα ταξίδια τα οποία δεν έχουν εκτελεστεί πλήρως και σε καμιά περίπτωση το ποσό αυτό δεν πρέπει να είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσό όπως αυτό υπολογίζεται με βάση το εδάφιο (4).

(4) Το ελάχιστο ποσό που αναφέρεται στο εδάφιο (3) θα είναι ποσό που αντιπροσωπεύει-

(α) Το 20% ή περισσότερο όλων των πληρωμών που το άλλο πρόσωπο της σύμβασης εισέπραξε σύμφωνα με τις συμβάσεις για τα σχετικά οργανωμένα ταξίδια για την περίοδο των αμέσως προηγούμενων δώδεκα μηνών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της εγγύησης που αναφέρεται στο εδάφιο (1)· ή

(β) το μέγιστο ποσό όλων των πληρωμών που το άλλο πρόσωπο της σύμβασης αναμένει ότι ανά πάσα στιγμή θα έχει στην κατοχή του, σχετικά με συμβάσεις που δεν έχουν πλήρως εκτελεστεί,

οποιοδήποτε ποσό είναι το μεγαλύτερο.

(5) Πριν τεθεί σε ισχύ η εγγύηση σύμφωνα με το εδάφιο (1), το άλλο πρόσωπο της σύμβασης οφείλει να πληροφορήσει το εγκεκριμένο σώμα για το ελάχιστο ποσό που προτείνει για τους σκοπούς των εδαφίων (3) και (4) και να υποβάλει όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία και είναι καθήκον του εγκεκριμένου σώματος να μελετήσει κατά πόσο το ποσό αυτό είναι επαρκές για τους σκοπούς που αναφέρονται στο εδάφιο (3) και αν πιστεύει ότι αυτό δε συμβαίνει, τότε είναι καθήκον του εγκεκριμένου σώματος να πληροφορήσει αναλόγως το άλλο πρόσωπο της σύμβασης και επίσης να το πληροφορήσει για το ύψος του ποσού που πιστεύει το εγκεκριμένο σώμα ότι θα είναι αρκετό για τους σκοπούς αυτούς.

10/15

(6) Όταν το εγκεκριμένο σώμα πληροφορήσει το άλλο πρόσωπο της σύμβασης για κάποιο ποσό σύμ-

φωνα με το εδάφιο (5), τότε το ελάχιστο ποσό που θα θεωρηθεί για τους σκοπούς των εδαφίων (3) και (4), θα είναι το ποσό αυτό.

(7) Σε περίπτωση που το διαθέσιμο ποσό της εγγύησης δεν επαρκεί για την πλήρη ικανοποίηση των απαιτήσεων των καταναλωτών, η ικανοποίηση των καταναλωτών αυτών θα γίνεται κατ' αναλογία του ποσού των απαιτήσεων τους.

(8) Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού "εγκεκριμένο σώμα" σημαίνει οποιοδήποτε σύνδεσμο, σύλλογο ή σωματείο διοργανωτών ταξιδιών, πωλητών και ταξιδιωτικών πρακτόρων το οποίο έχει συσταθεί, εγγραφεί και λειτουργεί δυνάμει των Νόμων της Κυπριακής Δημοκρατίας και το οποίο έχει εγκριθεί από τον Υπουργό Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ—ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

19. -(1) Πρόσωπο το οποίο παραβαίνει οποιαδήποτε από τις διατάξεις-

(α) Του άρθρου 4

(β) του άρθρου 5(1) και 5(2)

(γ) του άρθρου 7

(δ) του άρθρου 8

(ε) του άρθρου 9(1)

(στ) του άρθρου 16(1) και 16(2),

τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, διαπράττει αδίκημα και υπόκειται, σε περίπτωση καταδίκης του, σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες.

(2) Σε περίπτωση όμως δεύτερης ή μεταγενέστερης καταδίκης, το δικαστήριο δύναται επιπρόσθετα προς την ποινή που προβλέπεται στο εδάφιο (1), σε κατάλληλες περιπτώσεις, να διατάξει την αναστολή των εργασιών της επιχείρησης υπό όρους που θα καθορίσει στο διάταγμα του:

Νοείται ότι στην περίπτωση παράβασης του άρθρου 16(1) και 16(2) η ποινή της αναστολής των εργασιών της επιχείρησης είναι δυνατό να επιβληθεί χωρίς να υπάρχει προηγούμενη καταδίκη.

20. Όταν αδίκημα το οποίο έχει διαπραχθεί από νομικό πρόσωπο, δυνάμει οποιασδήποτε από τις διατάξεις του άρθρου 19 του παρόντος Νόμου, αποδεικνύεται ότι έχει διαπραχθεί με τη συγκατάθεση ή την ανοχή, ή ότι οφείλεται σε αμέλεια, οποιουδήποτε διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντή, γραμματέα ή άλλου παρόμοιου αξιωματούχου του νομικού προσώπου, ή οποιουδήποτε προσώπου το οποίο εμφανιζόταν ότι ενεργεί με οποιαδήποτε τέτοια ιδιότητα, το πρόσωπο αυτό καθώς και το νομικό πρόσωπο είναι ένοχο του αδικήματος τούτου και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται στις ποινές που προβλέπει ο παρών Νόμος για το συγκεκριμένο αδίκημα.

21. Όταν η διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος δυνάμει οποιασδήποτε από τις διατάξεις του άρθρου 19 του παρόντος Νόμου από οποιοδήποτε πρόσωπο οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη ενός άλλου προσώπου κατά την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, το άλλο πρόσωπο είναι ένοχο αδικήματος και μπορεί δυνάμει του παρόντος άρθρου να διωχθεί ποινικά και να καταδικασθεί, για το αδίκημα αυτό ανεξάρτητα αν ασκήθηκε ή μη ποινική δίωξη εναντίον του πρώτου αναφερόμενου προσώπου.

22. Ποινική δίωξη για αδίκημα δυνάμει οποιασδήποτε από τις διατάξεις του άρθρου 19 του παρόντος Νόμου δε δύναται να ασκηθεί μετά την πάροδο τριών ετών από τη διάπραξη του αδικήματος ή ενός έτους από την ανακάλυψη του από την αρμόδια κατηγορούσα αρχή, οποιοδήποτε από αυτά ήθελε επισυμβεί νωρίτερα.

ΜΕΡΟΣ ΙV—ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕΙΣ

23. -(1) Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος άρθρου, σε ποινική διαδικασία εναντίον προσώπου 11/15

για αδίκημα δυνάμει οποιασδήποτε από τις διατάξεις του άρθρου 19 θα αποτελεί υπεράσπιση αν το εν λόγω πρόσωπο αποδείξει ότι έλαβε όλα τα λογικά μέτρα και κατέβαλε κάθε προσήκουσα επιμέλεια για να αποφύγει τη διάπραξη του αδικήματος.

(2) Όταν, σε οποιαδήποτε ποινική διαδικασία εναντίον προσώπου για τέτοιο αδίκημα, η υπεράσπιση που προνοείται από το εδάφιο (1) πιο πάνω περιέχει ισχυρισμό ότι η διάπραξη του αδικήματος-

(α) Οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη άλλου προσώπου- ή

(β) βασίστηκε σε πληροφορία που δόθηκε από κάποιο άλλο πρόσωπο,

το πρόσωπο αυτό δε δικαιούται χωρίς την άδεια του δικαστηρίου να επικαλεστεί αυτή την υπεράσπιση εκτός αν γνωστοποιήσει αυτή την πρόθεση του για υπεράσπιση στην κατηγορούσα αρχή τουλάχιστον επτά μέρες πριν από την ακρόαση της υπόθεσης.

(3) Η γνωστοποίηση δυνάμει του εδαφίου (2) πιο πάνω θα πρέπει να περιέχει πληροφορίες για την αναγνώριση ή που να βοηθούν στην αναγνώριση του προσώπου που έχει προβεί στην πράξη ή στην

παράλειψη ή που έδωσε την πληροφορία, όπως αυτές είναι γνωστές κατά τη στιγμή της γνωστοποίησης.

(4) Ο κατηγορούμενος δε δικαιούται να κάνει χρήση της υπεράσπισης που αναφέρεται στο εδάφιο (1) πιο πάνω για το λόγο ότι βασίστηκε σε πληροφορίες που του δόθηκαν από άλλο πρόσωπο, εκτός αν αποδείξει ότι ήταν υπό τις περιστάσεις λογικό να βασιστεί στις πληροφορίες αυτές λαμβάνοντας ειδικά υπόψη-

(α) Τα μέτρα τα οποία έλαβε και εκείνα που λογικά θα μπορούσε να είχε λάβει για να επαληθεύσει την πληροφορία- και

(β) το κατά πόσο είχε οποιοδήποτε λόγο να αμφισβητήσει την πληροφορία.

24. Σε ποινική διαδικασία για αδίκημα δυνάμει του άρθρου 21 το οποίο διαπράττεται κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5 με τη δημοσίευση, διάθεση ή προμήθεια διαφημιστικού εντύπου, αποτελεί υπεράσπιση για τον κατηγορούμενο αν αποδείξει ότι είναι πρόσωπο που κατ' επάγγελμα δημοσιεύει ή διευθετεί τη δημοσίευση διαφημίσεων ή αγγελιών και ότι παρέλαβε το διαφημιστικό έντυπο για δημοσίευση κατά τη διάρκεια της συνήθους άσκησης του επαγγέλματος του και ότι δε γνώριζε και ούτε είχε λόγο να υποπτεύεται ότι η δημοσίευση της θα συνιστούσε αδίκημα δυνάμει του παρόντος Νόμου,

25. Σε ποινική διαδικασία για αδίκημα δυνάμει του παρόντος Νόμου αποτελεί υπεράσπιση για τον κατηγορούμενο αν αποδείξει ότι κατά τη διάπραξη του αδικήματος ήταν υπάλληλος και ενήργησε καλόπιστα υπακούοντας σε νόμιμες οδηγίες ή εντολές του εργοδότη του.

ΜΕΡΟΣ V—ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

26. Ο Υπουργός δύναται, με γνωστοποίηση του δημοσιευόμενου στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να εξουσιοδοτήσει κατάλληλο πρόσωπο ή πρόσωπα της Εντεταλμένης Υπηρεσίας για να ενεργούν ως εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί στην εφαρμογή του παρόντος Νόμου και των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών.

27. Ο εξουσιοδοτημένος λειτουργός έχει εξουσία να εξασφαλίζει την παροχή υπηρεσιών, καταλυμάτων ή διευκολύνσεων ως ήθελε κρίνει σκόπιμο για να διαπιστώσει κατά πόσο παραβιάζονται ή όχι οι διατάξεις του παρόντος Νόμου ή των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών.

28. -(1) Σε περίπτωση κατά την οποία εξουσιοδοτημένος λειτουργός έχει εύλογες υποψίες ότι έχει διαπραχθεί αδίκημα κατά παράβαση του παρόντος Νόμου δύναται-

(α) Να ζητήσει από πρόσωπο, που εύλογα πιστεύει ότι είναι αναμειγμένο στην οργάνωση ή πώληση οργανωμένων ταξιδιών, να προσκομίσει οποιοδήποτε βιβλίο ή έγγραφο σχετικό με τη δραστηριότητα του και να κρατήσει αντίγραφο ή αντίγραφο οποιασδήποτε καταχώρησης· ή

(β) να ζητήσει από το πρόσωπο αυτό να προσκομίσει εγγράφως οποιοσδήποτε πληροφορίες οι

12/15
οποίες είναι αποθηκευμένες σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και να κρατήσει αντίγραφο για σκοπούς διαπίστωσης τυχόν διάπραξης τέτοιου αδικήματος.

(2) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός δύναται να επιθεωρήσει οτιδήποτε σχετικό με την οργάνωση ή πώληση οργανωμένων ταξιδιών για σκοπούς διαπίστωσης τυχόν διάπραξης τέτοιου αδικήματος.

(3) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός δύναται να κατάσχει και κατακρατήσει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο υλικό το οποίο εύλογα πιστεύει ότι δύναται να χρησιμοποιηθεί ως αποδειχτικό στοιχείο σε οποιαδήποτε διαδικασία για αδίκημα διαπραττόμενο κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(4) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός που θα κατάσχει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο αποδειχτικό στοιχείο δυνάμει του εδαφίου (3) πιο πάνω, οφείλει να ειδοποιήσει το πρόσωπο από το οποίο αυτό κατάσχεται.

(5) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός δύναται να ασκήσει τις εξουσίες που του παρέχονται δυνάμει του παρόντος άρθρου σε οποιαδήποτε υπό τις περιστάσεις λογική μέρα ή ώρα, νοούμενου ότι σε κάθε περίπτωση ο λειτουργός οφείλει να παρουσιάσει το πιστοποιητικό της εξουσιοδότησης του για το σκοπό αυτό.

(6) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός δύναται να εισέλθει σ' οποιοδήποτε υποστατικό για σκοπούς διαπίστωσης τυχόν διάπραξης οποιουδήποτε αδικήματος κατά παράβαση του παρόντος Νόμου σε οποιαδήποτε υπό τις περιστάσεις λογική μέρα ή ώρα αφού παρουσιάσει το πιστοποιητικό της εξουσιοδότησης του για το σκοπό αυτό.

(7) Εξουσιοδοτημένος λειτουργός δύναται να ζητήσει από τον αδειούχο ασφαλιστή ή το εγκεκριμένο σώμα ή το άλλο πρόσωπο της σύμβασης να προσκομίσει οποιοδήποτε βιβλίο ή έγγραφο για να

διαπιστώσει αν έχουν τηρηθεί οι πρόνοιες του άρθρου 16.

29. Δικαστής Επαρχιακού Δικαστηρίου δύναται να εκδώσει ένταλμα έρευνας για σκοπούς εφαρμογής του παρόντος Νόμου δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 27 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου.

30. Εξουσιοδοτημένος λειτουργός που εισέρχεται σε υποστατικά με ένταλμα δυνάμει του άρθρου 29 μπορεί να έχει μαζί του και τα άλλα πρόσωπα ή τον εξοπλισμό που αυτός θα θεωρούσε απαραίτητα όταν εγκαταλείπει τα υποστατικά στα οποία έχει εισέλθει με ένταλμα ο εξουσιοδοτημένος λειτουργός οφείλει, αν τα υποστατικά είναι κενά κατοχής ή αν ο κάτοχος αυτών λείπει προσωρινά, να τα εγκαταλείψει σε όποια ασφαλή κατάσταση τα βρήκε από την άποψη της έξωθεν παραβίασής τους.

31. -(1) Αν οποιοδήποτε πρόσωπο αποκαλύψει σε άλλο πρόσωπο οποιαδήποτε πληροφορία την οποία απέκτησε ως αποτέλεσμα άσκησης εξουσιών δυνάμει του παρόντος Νόμου διαπράττει αδίκημα, εκτός αν η αποκάλυψη έγινε-

(α) Κατά ή για την εκπλήρωση από τον ίδιο ή απ' οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο οποιουδήποτε καθήκοντος ή εξουσίας που απορρέει από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου ή οποιουδήποτε άλλου νόμου ή κανονισμού που ισχύει στη Δημοκρατία- ή

(β) στα πλαίσια εκπλήρωσης διεθνών υποχρεώσεων της Δημοκρατίας· ή

(γ) σε σχέση με τη διερεύνηση οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος ή για τους σκοπούς οποιασδήποτε αστικής ή ποινικής διαδικασίας.

(2) Πρόσωπο το οποίο ευρίσκεται ένοχο αδικήματος δυνάμει του εδαφίου (1) πιο πάνω υπόκειται σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες.

32. -(1) Πρόσωπο το οποίο-

(α) Εσκεμμένα παρακωλύει εξουσιοδοτημένο λειτουργό στην εκτέλεση των καθηκόντων του δυνάμει του παρόντος Νόμου- ή

(β) εσκεμμένα παραλείπει να συμμορφωθεί με οποιαδήποτε νόμιμη απαίτηση εξουσιοδοτημένου λειτουργού δυνάμει του άρθρου 28· ή

(γ) χωρίς εύλογη αιτία παραλείπει να παράσχει στον πιο πάνω λειτουργό οποιαδήποτε άλλη

βοήθεια ή πληροφορία την οποία εύλογα θα ζητούσε ο λειτουργός προς το σκοπό εκπλήρωσης των καθηκόντων του δυνάμει του παρόντος Νόμου,

διαπράττει αδίκημα και, σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες. Σε περίπτωση δεύτερης ή μεταγενέστερης καταδίκης, το δικαστήριο δύναται, πρόσθετα προς τη χρηματική ποινή, σε κατάλληλες περιπτώσεις να διατάξει την αναστολή των εργασιών της επιχείρησης υπό όρους που θα καθόριζε στο διάταγμα του.

(2) Πρόσωπο το οποίο, παρέχοντας οποιαδήποτε πληροφορία από τις αναφερόμενες στο εδάφιο (1) προβαίνει εν γνώσει του ή απερίσκεπτα σε ανακριβή δήλωση, διαπράττει αδίκημα τιμωρούμενο με χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες. Σε περίπτωση δεύτερης ή μεταγενέστερης καταδίκης του, το δικαστήριο δύναται επιπρόσθετα προς τη χρηματική ποινή, σε κατάλληλες περιπτώσεις, να διατάξει την αναστολή των εργασιών της επιχείρησης υπό όρους που θα καθόριζε στο διάταγμα του.

(3) Καμιά διάταξη του παρόντος άρθρου δε μπορεί να ερμηνευθεί ότι επιβάλλει σε πρόσωπο την υποχρέωση να απαντήσει σ' οποιαδήποτε ερώτηση ή να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία με την οποία θα μπορούσε να αυτοενοχοποιηθεί.

ΜΕΡΟΣ VI — ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

33. -(1) Καμιά σύμβαση για την παροχή υπηρεσιών αναφορικά με οργανωμένα ταξίδια δεν καθίσταται άκυρη ή ανίσχυρη εξαναγκασμού και κανένα αγωγήμο δικαίωμα δεν αναφύεται για μόνο το λόγο της διάπραξης οποιουδήποτε αδικήματος δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 19 του παρόντος Νόμου.

(2) Ο παρών Νόμος δεν επηρεάζει οποιοδήποτε αγωγήμο δικαίωμα ή άλλη νομική διαδικασία που δυνατό να απορρέει δυνάμει των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου νόμου.

(3) Ο παρών Νόμος δεν παρέχει, ούτε δύναται να ερμηνευτεί ότι παρέχει δικαίωμα σ' οποιοδήποτε πρόσωπο να αρνηθεί να αποκαλύψει ή να απαντήσει σ' οποιαδήποτε ερώτηση στα πλαίσια αγωγής, αλλά η αποκάλυψη ή η απάντηση αυτή σε καμιά περίπτωση δε δύναται να γίνει αποδεκτή ως αποδεικτικό στοιχείο εναντίον του σ' οποιαδήποτε ποινική δίωξη ασκούμενη δυνάμει του παρόντος Νόμου.

34. -(1) Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει εξουσία να εκδίδει Κανονισμούς για την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Νόμου και χωρίς αυτό να αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος Νόμου.

(2) Κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του παρόντος άρθρου κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση.

35. Στις περιπτώσεις όπου προνοείται ρητά από τον παρόντα Νόμο ότι οποιοσδήποτε όρος περιέχεται σιωπηρά στη σύμβαση, τότε αυτός ο όρος θεωρείται σιωπηρός ανεξάρτητα από το δίκαιο της χώρας που διέπει τη σύμβαση.

36. Ο παρών Νόμος τίθεται σε ισχύ από την 1η Μαρτίου 1999.

14/15

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

(Άρθρο 5)

Πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται (πρόσθετα από την τιμή) στα διαφημιστικά έντυπα με τα οποία προσφέρονται οργανωμένα ταξίδια

1. Ο προορισμός, τα μεταφορικά μέσα, τα χαρακτηριστικά και οι κατηγορίες των χρησιμοποιούμενων μεταφορικών μέσων όπως επίσης και τυχόν ενδιάμεσοι σταθμοί μέχρι την άφιξη στην πόλη προορισμού.
2. Ο τύπος του καταλύματος, ο τόπος, η κατηγορία, ο βαθμός ανέσεων και τα κύρια χαρακτηριστικά του και η τουριστική του κατηγορία σύμφωνα με τους κανόνες εκείνης της χώρας.
3. Τα γεύματα που περιλαμβάνονται στο οργανωμένο ταξίδι, όπως επίσης και ο αριθμός των γευμάτων που τυχόν δεν περιλαμβάνονται στη συμφωνημένη τιμή του οργανωμένου ταξιδιού.
4. Το δρομολόγιο-πρόγραμμα της εκδρομής.
5. Γενικές πληροφορίες αναφορικά με τα διαβατήρια και τις θεωρήσεις διαβατηρίων που αφορούν Κύπριους υπηκόους και τις υγειονομικές απαιτήσεις, αν υπάρχουν, για το ταξίδι και τη διαμονή όπως επίσης και ένδειξη κόστους τυχόν προαιρετικών εκδρομών ή επισκέψεων που προτείνονται από το διοργανωτή.
6. Το ποσό ή το ποσοστό της τιμής που θα πληρωθεί προκαταβολικά και το χρονοδιάγραμμα της πληρωμής του υπόλοιπου ποσού.
7. Αν η πραγματοποίηση του οργανωμένου ταξιδιού απαιτεί έναν ελάχιστο αριθμό ατόμων να αναφέρεται ο ελάχιστος αυτός αριθμός και η προθεσμία για την ειδοποίηση του καταναλωτή σε περίπτωση ματαίωσης του ταξιδιού.
8. Οι διευθετήσεις, αν υπάρχουν, που εφαρμόζονται, σε περίπτωση που καταναλωτές καθυστερήσουν κατά την αναχώρησή τους για το ταξίδι ή κατά την επιστροφή τους στο σπίτι τους.
9. Οι διευθετήσεις για την εξασφάλιση των χρημάτων που πληρώθηκαν από τον καταναλωτή και για τον επαναπατρισμό του σε περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του άλλου προσώπου της σύμβασης.
10. Η ημερομηνία έκδοσης του διαφημιστικού εντύπου.
11. Η περίοδος για την οποία ισχύουν οι προσφορές που αναφέρονται στο διαφημιστικό έντυπο.

15/15

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ

(Άρθρο 9)

Στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται σε σύμβαση σχετική με συγκεκριμένο οργανωμένο ταξίδι

1. Ο προορισμός ή οι προορισμοί του ταξιδιού και, όταν προβλέπονται πλείονες παραμονές, οι διάφορες περίοδοι και ημερομηνίες.
2. Τα μεταφορικά μέσα, τα χαρακτηριστικά και οι κατηγορίες τους, οι ημερομηνίες, οι ώρες και οι τόποι αναχώρησης και άφιξης από και σε κάθε προορισμό. Όπου το οργανωμένο ταξίδι προβλέπει ενδιάμεσο σταθμό σε άλλη πόλη εκτός της πόλης προορισμού αυτό να αναφέρεται κατά τρόπο σαφή και κατανοητό.
3. Όπου το οργανωμένο ταξίδι περιλαμβάνει κατάλυμα, ο τόπος του καταλύματος, η κατηγορία του ή ο βαθμός των ανέσεων του, τα κύρια χαρακτηριστικά του και η τουριστική του κατηγορία σύμφωνα με τους κανόνες εκείνης της χώρας.
4. Τα γεύματα που περιλαμβάνονται στο οργανωμένο ταξίδι όπως επίσης και ο αριθμός των γευμάτων που τυχόν δεν περιλαμβάνονται στη συμφωνημένη τιμή του οργανωμένου ταξιδιού.
5. Αν η πραγματοποίηση του οργανωμένου ταξιδιού απαιτεί έναν ελάχιστο αριθμό ατόμων, τον ελάχιστο αυτό αριθμό και την προθεσμία για την προειδοποίηση του καταναλωτή σε περίπτωση ματαίωσης του ταξιδιού.
6. Το δρομολόγιο-πρόγραμμα της εκδρομής.
7. Οι επισκέψεις, οι εκδρομές ή οι άλλες υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στη συμφωνημένη τιμή του οργανωμένου ταξιδιού.
8. Το όνομα και η διεύθυνση του διοργανωτή, του πωλητή και, όταν απαιτείται από τον κατανα-

λωτή, του αδειούχου ασφαλιστή ή του χρηματοοικονομικού οργανισμού ο οποίος εγγυήθηκε την εξασφάλιση.

9. Η συνολική τιμή του οργανωμένου ταξιδιού (περιλαμβανομένου και του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας) και κάθε ενδεχόμενη αναθεώρηση της τιμής σύμφωνα με όρο που μπορεί να περιλαμβάνεται στη σύμβαση δυνάμει του άρθρου 11, και τα ενδεχόμενα τέλη και οι φόροι που χρεώνονται για ορισμένες υπηρεσίες (φόροι αεροδρομίων, λιμενικοί φόροι, τέλη παραμονής), εφόσον δεν περιλαμβάνονται στην τιμή του οργανωμένου ταξιδιού.

10. Το χρονοδιάγραμμα και ο τρόπος πληρωμής.

11. Οι ιδιαίτερες επιθυμίες που ο καταναλωτής γνωστοποιεί στο διοργανωτή ή στον πωλητή τη στιγμή της κράτησης και οι οποίες έχουν γίνει αποδεχτές και από τους δύο.

12. Οι προθεσμίες εντός των οποίων ο καταναλωτής δύναται να διαμαρτυρηθεί για τη μη εκτέλεση ή την πλημμελή εκτέλεση της σύμβασης.---

